

Αναθεώρηση της Πολιτικής για την Παιδική Προστασία Ιούνιος 2025

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Ε.Κ.ΠΟ.Σ.Π.Ο. ΝΟΣΤΟΣ
INFO@NOSTOS.ORG.GR
www.nostos.org.gr

Περιεχόμενα

A. Πολιτική Παιδικής Προστασίας	3
A1. Εισαγωγή.....	3
A2. Ορισμοί – Εννοιολόγηση.....	6
A3. Σκοποί – στόχοι της πολιτικής παιδικής προστασίας που υιοθετεί ο Νόστος	7
A4. Πλαίσιο αρχών και πολιτικής για την παιδική προστασία	7
A5. Πεδίο εφαρμογής.....	9
B. Περιγραφή της πολιτικής του φορέα για την πρόληψη της κακοποίησης ή βίας σε βάρος των ανηλίκων και για τον τρόπο ανταπόκρισης σε τέτοια περιστατικά - Ειδικότερα Μέτρα Παιδικής Προστασίας.....	10
B1. Ειδικότερα Μέτρα I της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας στα προγράμματα και δραστηριότητες κοινωνικο-εκπαιδευτικής υποστήριξης ανηλίκων – υποστηρικτικών υπηρεσιών για την ένταξη.	10
B2. Ειδικότερα Μέτρα II της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας στα ΚΦΑΑ ΝΟΣΤΟΥ TEEN SPIRIT I/II	11
B2.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	11
B2.2 Περιγραφή των βασικών ρόλων των μελών του προσωπικού στο Κ.Φ.Α.Α. σε σχέση με την προώθηση της Π.Π.Π., την εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα παιδικής προστασίας, την ενημέρωση των ανηλίκων για την Π.Π.Π., τον ορισμό υπεύθυνου για την εφαρμογή της Π.Π.Π.	11
B2.3 Ρόλοι και υποχρεώσεις του προσωπικού	12
B2.4 Υπεύθυνος/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας.....	13
B2.5 Ενημέρωση των ανηλίκων για την Πολιτική Παιδικής Προστασίας.....	13
B2.6 Περιγραφή των διαδικασιών που εφαρμόζονται για να εξασφαλιστεί ότι το προσωπικό δεσμεύεται από και τηρεί τους κανόνες παιδικής προστασίας.	14
B2.6.1 Πολιτική πρόσληψης των εργαζόμενων (κριτήρια, έλεγχοι και προσάρτηση της Π.Π.Π. στη σύμβαση εργασίας).....	15
B2.6.2 Διαδικασία επιλογής εθελοντών/ριών (κριτήρια, έλεγχοι και προσάρτηση της Π.Π.Π. στο συμβόλαιο εθελοντικής προσφοράς).	15
B2.6.3 Εισαγωγική και περιοδική εκπαίδευση και τακτική εποπτεία της επιστημονικής ομάδας και τον εθελοντών.....	16
B2.6.4 Τήρηση κώδικα δεοντολογίας.....	17
B2.7 Μέτρα πρόληψης που λαμβάνονται κατά την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων	18
B.2.7.1 Μέτρα πρόληψης για δραστηριότητες που πραγματοποιούνται εντός Κ.Φ.Α.Α... ..	18

B2.7.2 Μέτρα πρόληψης κατά τη συνεργασία με άλλους φορείς ή υπηρεσίες – Μέτρα πρόληψης κατά τη συμμετοχή ωφελούμενων ανηλίκων σε προγράμματα/υπηρεσίες/δραστηριότητες εκτός ΚΦΑΑ.	20
B2.7.3 Μέτρα πρόληψης που λαμβάνονται κατά την καθημερινή λειτουργία του Κ.Φ.Α.Α.	22
B2.7.3.1 Συμπεριφορά και στάση των εργαζομένων.....	22
B2.7.3.2 Επισκέψεις τεχνικών, υπαλλήλων ΔΕΚΟ, γειτόνων κλπ.	23
B2.7.3.3 Εξατομίκευση της προστασίας:.....	24
B2.7.3.4 Δημιουργία περιβάλλοντος στο Κ.Φ.Α.Α. όπου ενθαρρύνεται η συμμετοχή και η έκφραση των παιδιών.....	25
B2.7.3.5 Μέτρα πρόληψης οποιουδήποτε κινδύνου ή περιστατικού που θέτει σε κίνδυνο την υγεία, την ασφάλεια και την αξιοπρέπεια του ωφελούμενου ασυνόδευτου ανηλίκου:	26
B2.8 Μέτρα πρόληψης για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα	28
B2.9 Μέτρα πρόληψης και προστασίας για τη σύνδεση ανηλίκου με οικογένεια/ανάδοχο	30
B2.9.1 Σύνδεση με οικογένεια	30
B2.9.2 Εμφάνιση ατόμου που φέρεται ως συγγενής του ωφελούμενου ανηλίκου :.....	31
B2.10 Μέτρα πρόληψης, αντιμετώπισης και διαχείρισης πιθανού περιστατικού κακοποίησης ή άσκησης βίας σε περιπτώσεις που ο δράστης είναι ανήλικ@ φιλοξενούμεν@, ενήλικ@ εκτός του Κέντρου ή μέλος του προσωπικού ή εθελοντής/ρια. Διαδικασία καταγγελίας στις αρμόδιες αρχές, μέτρα προστασίας του παιδιού θύματος και των υπόλοιπων παιδιών από τον φερόμενο ως θύτη μέχρι τη διερεύνηση της υπόθεσης από τις αρμόδιες αρχές, ενέργειες για την υποστήριξη του παιδιού θύματος.	33
B2.10.1 Περιστατικό κακοποίησης ή άσκησης βίας:	33
B2.10.2 Εντοπισμός περιστατικού κακοποίησης ή άσκησης βίας ή ενδεχόμενου κινδύνου:	33
B2.10.3 Διαχείριση περιστατικού κακοποίησης ή άσκησης βίας ή ενδεχόμενου κινδύνου	34
B2.10.4 Μέτρα προστασίας και ενέργειες υποστήριξης του παιδιού θύματος.....	36
<i>*Για την υποστήριξη του παιδιού που κινδυνεύει ή υπέστη βία ή κακοποίηση:.....</i>	<i>36</i>
B2.10.5 Περιστατικό έκρηξης θυμού ή ξεσπάσματος βίας ή καυγά μεταξύ ανηλίκων φιλοξενούμενων. Περιστατικό έκρηξης θυμού ή απρεπούς συμπεριφοράς ανηλίκου προς ανήλικο ή ανηλίκους, συγγάτοικο ή συγκατοίκους, μέλος ή μέλη του προσωπικού.	37
B2.10.5.1 Πρόληψη (περιστατικό βίας, καυγά, έκρηξης θυμού, απρεπούς συμπεριφοράς κλπ):.....	37
B2.10.5.2 Αντιμετώπιση/Διαχείριση (Τί κάνουμε αν συμβεί περιστατικό βίας, καυγά, έκρηξης θυμού, απρεπούς συμπεριφοράς κλπ):	41

B2.10.5.3 Αποκατάσταση (τί κάνουμε αφού συμβεί περιστατικό βίας, καυγά, έκρηξης θυμού, απρεπούς συμπεριφοράς κλπ):.....	42
B2.10.6 Διαδικασία διαμεσολάβησης (διαιτησία).....	45
B2.10.7 Αντιμετώπιση και διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης.....	46
B2.10.7.1 Ορισμοί.....	46
B2.10.7.2 Πρόληψη / Εντοπισμός (Πότε υποψιαζόμαστε ότι ένα ωφελούμενο παιδί κακοποιείται ή κινδυνεύει να κακοποιηθεί σεξουαλικά και τί κάνουμε σε τέτοια περίπτωση):.....	47
B2.10.7.4 Αντιμετώπιση/ Υποστήριξη ωφελούμενου (Τί κάνουμε για την υποστήριξη ωφελουμένου του ΚΦΑΑ που έπεσε θύμα περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης ανηλίκου):	53
Μέτρα προστασίας και ενέργειες υποστήριξης του παιδιού θύματος.	53
B2.10.8 Πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων που αφορούν βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, αναγκαστική εργασία ή εμπορία ανθρώπινων όντων ή μερών του ανθρώπινου οργανισμού.	54
B2.10.8.1 Πρόληψη	54
B2.10.8.2 Αντιμετώπιση	55
B2.11 Μηχανισμοί παρακολούθησης για την διασφάλιση της εφαρμογής όλων των μέτρων της Π.Π.Π. στο Κ.Φ.Α.Α.	58

A. Πολιτική Παιδικής Προστασίας

Όλα τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία από τη βία, η οποία νοείται ως «...κάθε μορφής σωματική ή ψυχική βία, τραυματισμός ή κακοποίηση, αμέλεια ή παραμέληση κακομεταχείριση ή εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής κακοποίησης» (Άρθρο 19, Σύμβαση των Ηνωμένων για τα Δικαιώματα του Παιδιού).

UNICEF 2024, Για κάθε παιδί σεβασμός.

A1. Εισαγωγή

Η πολιτική παιδικής προστασίας που εφαρμόζει ο ΝΟΣΤΟΣ ανταποκρίνεται στην υποχρέωση που αναλαμβάνει ο φορέας ώστε όλες οι υπηρεσίες και οι δράσεις που υλοποιεί με παιδιά ή για παιδιά όχι απλώς να μην προκαλούν βλάβη στα ανήλικα άτομα αλλά επίσης να προλαμβάνουν ενεργητικά τη βία, την κακοποίηση, την παραμέληση ή την εκμετάλλευση των

παιδιών, καθώς και να ανταποκρίνονται θετικά προκειμένου να υποστηριχθεί το παιδί σε οποιαδήποτε παρόμοια περίπτωση ή περιστατικό.

Το παρόν κείμενο συνοψίζει διαχρονικά την πολιτική παιδικής προστασίας που υιοθετεί και ασκεί ο ΝΟΣΤΟΣ από το 1995 μέχρι σήμερα. Απορρέει από τις αποφάσεις του ΔΣ του ΝΟΣΤΟΥ, το σκεπτικό στο οποίο βασίστηκαν και την εμπειρία από τις δράσεις που αναπτύχθηκαν για να υλοποιήσουν τις αποφάσεις αυτές, αποτυπώνοντας επιλογές που συγκροτούν την πολιτική του ΝΟΣΤΟΥ στο πεδίο της προστασίας της παιδικής ηλικίας στην Ελλάδα.

Οι υπηρεσίες που παρέχει ο ΝΟΣΤΟΣ σε παιδιά, οι δράσεις που αφορούν παιδιά ή υλοποιούνται με παιδιά διέπονται από τις αρχές της προστασίας και της εξασφάλισης της ασφάλειας του παιδιού και οργανώνονται λαμβάνοντας αντίστοιχα μέτρα τα οποία και περιγράφονται στο παρόν κείμενο στο κεφάλαιο «Ειδικότερα Μέτρα I». Όσον αφορά τα ασυνόδευτα ανήλικα άτομα, η προστασία τους αποτελεί έναν σημαντικό τομέα της πολιτικής του Νόστου με στόχο την υποστήριξη της ασφάλειας και της ευημερίας των παιδιών που έχουν μείνει χωρίς γονείς ή κηδεμόνες και διασχίζουν τα σύνορα χωρών μόνα τους. Στο πλαίσιο της γενικότερης πολιτικής του Νόστου για το παιδί και την παιδική ηλικία (βλ.2025, www.nostos.org.gr) οι υπηρεσίες που υλοποιεί για τα ασυνόδευτα ανήλικα άτομα επιχειρούν να δημιουργούν ένα περιβάλλον που θα προσφέρει προστασία, υποστήριξη και ευκαιρίες για την ανάπτυξη και την ενσωμάτωση των ασυνόδευτων ανηλίκων στην κοινωνία, απομακρύνοντας και αποφεύγοντας την έκθεση του παιδιού σε κίνδυνο βίας, κακοποίησης ή εκμετάλλευσης, όπως περιγράφεται αναλυτικότερα στα κεφάλαια «Ειδικότερα Μέτρα II» για ΚΦΑΑ και «Ειδικότερα Μέτρα III» για ΕΔΗΔ.

Η παρούσα Πολιτική Παιδικής Προστασίας σχεδιάσθηκε για να απαντάει σε δύο βασικά ερωτήματα :

α) πώς διασφαλίζεται η προστασία των παιδιών στο πλαίσιο των υπηρεσιών για και με τα παιδιά που υλοποιεί ο φορέας και

β) πώς ανταποκρίνεται ο φορέας στην υποψία ή στην αποκάλυψη ενός περιστατικού που άπτεται των ζητημάτων της παιδικής προστασίας.

Ως προς το πρώτο ερώτημα, η Πολιτική Παιδική Προστασίας που υιοθετεί ο ΝΟΣΤΟΣ δίνει έμφαση στην πρόληψη κάθε πιθανού κινδύνου ή βλάβης που μπορεί να συμβεί σε παιδί στο οποίο παρέχονται υπηρεσίες ή συμμετέχει σε δραστηριότητες που οργανώνει ο ΝΟΣΤΟΣ. Γι' αυτό οι οργανωτικές αρχές της αποφυγής της βλάβης και της μηδενικής ανοχής στη βία διέπουν όλα τα επίπεδα των υπηρεσιών, από το σχεδιασμό και την υλοποίηση μέχρι την αξιολόγηση και την ανατροφοδότηση.

Ως προς το δεύτερο ερώτημα, ο ΝΟΣΤΟΣ δεσμεύεται και αποδέχεται α) την υποχρέωση αναφοράς που έχει ως νομικό πρόσωπο, όπως και κάθε μέλος του προσωπικού, προς τις αρμόδιες αρχές, σε περίπτωση πραγματικού περιστατικού επιβεβαιωμένης ή πιθανολογούμενης παραβίασης δικαιώματος στις αρμόδιες αρχές χωρίς καθυστέρηση, με κυρίαρχο γνώμονα αν πρόκειται για παιδιά, το βέλτιστο συμφέρον τους και β) ότι

αντιμετωπίζονται κατάλληλα και λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα σε περιπτώσεις παραβιάσεων στο πλαίσιο της πολιτικής παιδικής προστασίας, στον Κώδικα Δεοντολογίας των εργαζομένων ανά πρόγραμμα και στα μέτρα που περιλαμβάνει ο Μηχανισμός υποβολής παραπόνου/αναφοράς/πρότασης βελτίωσης που έχει καθιερώσει ο φορέας.

Στα παρακάτω κεφάλαια παρέχονται οδηγίες τι πρέπει να γίνεται σε κάθε περίπτωση, ποια μέτρα λαμβάνονται ώστε οι υπηρεσίες που παρέχει ο φορέας να μην προκαλούν βλάβη ή να μην εκθέτουν παιδιά σε κίνδυνο, ποιο μέλος του προσωπικού έχει ποιο ρόλο και τι αναμένεται να συμβεί μετά από μια διαπίστωση, υποψία ή αποκάλυψη παιδιού για συναφές θέμα.

Πηγές:

- η νομοθεσία για την παιδική προστασία στην Ελλάδα
- η Διεθνής Σύμβαση Δικαιωμάτων του Παιδιού και άλλες διεθνείς ή περιφερειακές Συμβάσεις ή διεθνή κείμενα, από τα οποία δεσμεύεται η Ελλάδα,
- οι καταστατικοί σκοποί του Νόστου που αφορούν την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, της φτώχειας και των ανισοτήτων
- οι αποφάσεις του ΔΣ του Νόστου για προγράμματα, δράσεις και μέτρα που αφορούν την παιδική προστασία
- η πολιτική του ΝΟΣΤΟΥ για το Παιδί και την Παιδική Ηλικία (2024, www.nostos.org.gr)
- οι θέσεις του ΝΟΣΤΟΥ για την υλοποίηση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ στο φορέα συνολικά και στο πλαίσιο έργων όπως τα ΚΦΑΑ
- η βιβλιογραφία και η κίνηση ιδεών όπως παρακολουθούνται συστηματικά από τα στελέχη και την επιστημονική ομάδα του ΝΟΣΤΟΥ.

Ειδικά ως προς τη μεθοδολογία σχεδιασμού της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας του ΝΟΣΤΟΥ, η παρούσα αναθεωρημένη έκδοση (Μάιος 2025) έλαβε υπόψη :

-την εργαλειοθήκη “The International Child Safeguarding Standards” (Keeping Children Safe, www.keepingchildrensafe.global) ως προς τις προδιαγραφές που πρέπει να ακολουθεί ο σχεδιασμός της πολιτικής παιδικής προστασίας

-τις οδηγίες της DG Justice της ΕΕ για το σχεδιασμό πολιτικής παιδικής προστασίας ως προϋπόθεση για την κατάθεση προτάσεων σχετικών με το παιδί στα ευρωπαϊκά προγράμματα (ενδεικτικά CHILD SAFEGUARDING and CHILD PROTECTION POLICY – tips and examples, 20-2-2020)

-την ΚΥΑ 187634/2023 και την ΥΑ138529/2023 σε συνδυασμό με τα έγγραφα και τις εγκυκλίους που τις εξειδικεύουν, όπως οι οδηγίες με αρ.πρωτ.129731/18-04-24 της ΓΓΕΠ&ΘΠ.

- Την Έκθεση επί του ελέγχου των οργανωτικών κειμένων ΚΦΑΑ του ΝΟΣΤΟΥ από την ΓΓΘΠ&ΕΠ (έγγραφο με αρ.πρωτ. 35895/24-02-2025)

A2. Ορισμοί – Εννοιολόγηση

Παιδική Προστασία:

Ως παιδική προστασία νοείται η προστασία παιδιού από τη βία, την κακοποίηση, την παραμέληση, την εγκατάλειψη και την εκμετάλλευση, σε κάθε πεδίο ζωής (εντός και εκτός οικογένειας) [...], με έμφαση στην πρόληψη, την υποστήριξη και την αποκατάσταση, [...] στη βάση της νομοθεσίας, πολιτικών, κανονισμών, υπηρεσιών και πρακτικών, υπό την οπτική των Δικαιωμάτων του Παιδιού, όπως αυτά κατοχυρώνονται στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ν.2101/92) και τα λοιπά συναφή διεθνή νομικά κείμενα κυρωμένα από την Ελλάδα.

ΕΕΔΑ 2006, Η παιδική προστασία δεν είναι πολυτέλεια

Στο παρόν κείμενο

- ο όρος «παιδική προστασία» νοείται ως προστασία του παιδιού από την έκθεσή του σε εμπειρίες βίας, παραμέλησης ή κακοποίησης
- ως παιδί νοείται κάθε άτομο που βρίσκεται κάτω από την ηλικία των 18 ετών οπότε και ενηλικιώνεται με βάση την ελληνική νομοθεσία
- ο όρος «βία» χρησιμοποιείται για να περιγράψει οποιαδήποτε ενέργεια εναντίον παιδιού που του προκαλεί ή κινδυνεύει να του προκαλέσει σωματική, συναισθηματική ή ψυχολογική βλάβη, συμπεριλαμβανομένης και της λεκτικής βίας.

Βία κατά των παιδιών:

Η βία «ενάντια στα παιδιά μπορεί να λάβει ποικίλες μορφές: Σωματικές τιμωρίες, υποχρεωτική εργασία, σεξουαλική κακοποίηση, ψυχολογική πίεση, πορνεία, δολοφονία. Οι προαναφερθείσες είναι μερικές από αυτές που έχουν καταγραφεί, αν και πρέπει να πούμε πως το μυαλό των μεγάλων είναι αστείρευτο σε αυτό το πεδίο. Είναι σκόπιμο να επισημάνουμε πως μια σημαντική μορφή βίας είναι η εσκεμμένη παραμέληση, δηλαδή, η παράλειψη της κάλυψης των φυσικών και συναισθηματικών αναγκών των παιδιών, της προστασίας τους από κινδύνους, της αναζήτησης ιατρικής ή άλλης βοήθειας, όταν αυτές απαιτούνται. Η εσκεμμένη παραμέληση έχει πολλές φορές τις ίδιες συνέπειες με αυτές της έκδηλης βίας»

Το παιδί ως αντικείμενο προστασίας ή υποκείμενο δικαιωμάτων Νίκος Γκιωνάκης 2008, Κοινωνία και Υγεία V1, σ.184).

Με τον όρο «πολιτική παιδικής προστασίας» νοείται το σώμα ενεργειών και μέτρων που παίρνει ο ΝΟΣΤΟΣ προκειμένου να εξασφαλίσει ότι τα ανήλικα άτομα που συμμετέχουν στις δράσεις ή στις δραστηριότητες που οργανώνει ο φορέας ή λαμβάνουν οποιασδήποτε

μορφής υπηρεσία από το φορέα και τα στελέχη του, δεν θα τεθούν σε οποιοδήποτε κίνδυνο, βλάβη, κακομεταχείριση ή κακοποίηση και θα προστατευθούν αν χρειασθεί.

Α3. Σκοποί – στόχοι της πολιτικής παιδικής προστασίας που υιοθετεί ο Νόστος

Κύριος καταστατικός σκοπός του Νόστου είναι η συμβολή του στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι υπηρεσίες του Νόστου και οι εφαρμογές που κατά καιρούς έχει υλοποιήσει αναφέρονται, ως συνέπεια του καταστατικού σκοπού του για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης, της πρόσβασης σε δικαιώματα και της εξασφάλισης ίσων ευκαιριών σε παιδιά και νέους/ες που για διάφορους λόγους (καταγωγής, οικογένειας, γλώσσας, τόπου κατοικίας κλπ) εντάσσονται στις «ευάλωτες» κοινωνικές ομάδες, όπως κατ' εξοχήν τα ασυνόδευτα ανήλικα άτομα. Με βάση τα παραπάνω, κύριος σκοπός των πολιτικών που σχεδιάζει και υλοποιεί ο Νόστος για τα παιδιά και την παιδική ηλικία γενικά, είναι η συμβολή στη μείωση ή και στην καταπολέμηση των παραγόντων που εμποδίζουν την ισότιμη πρόσβαση όλων των παιδιών σε ευκαιρίες και δικαιώματα.

Στο πλαίσιο που δημιουργεί η έμπρακτη υποστήριξη και υλοποίηση των δικαιωμάτων μέσω των υπηρεσιών που σχεδιάζει και υλοποιεί ο ΝΟΣΤΟΣ για τα παιδιά, η πολιτική που υιοθετεί ως προς την προστασία των ανηλικών ατόμων σε κάθε δράση, δραστηριότητα, έργο, πρόγραμμα ή υπηρεσία που υλοποιεί στοχεύει αφενός μεν στην πρόληψη οποιοδήποτε περιστατικού ή ενέργειας θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια, το συμφέρον ή την αξιοπρέπεια του ωφελούμενου ανηλικού ατόμου και αφετέρου στην έγκαιρη και άμεση αντιμετώπιση οποιοδήποτε σχετικού περιστατικού με γνώμονα την προστασία και το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού.

Α4. Πλαίσιο αρχών και πολιτικής για την παιδική προστασία

Η Πολιτική Παιδικής Προστασίας που υιοθετεί και ασκεί ο ΝΟΣΤΟΣ βασίζεται στην παραδοχή ότι το παιδί είναι φορέας δικαιωμάτων, οι δε υπηρεσίες που παρέχει ο ΝΟΣΤΟΣ στο πεδίο αυτό αφορούν, διέπονται και στοχεύουν στην υλοποίηση των δικαιωμάτων του, όπως αυτά καθορίζονται στο νομικό και ευρύτερο διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο, θεμέλιο του οποίου είναι η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Ν.2101/1992). Τα εξειδικευμένα μέτρα που υλοποιούν την Πολιτική αυτή προκύπτουν από την εμπειρία του φορέα στην παροχή υπηρεσιών για και με παιδιά από το 1995 μέχρι σήμερα και απορρέουν από τις αποφάσεις του ΔΣ του Νόστου, την επιστημονική έρευνα και την ισχύουσα νομοθεσία.

Αναλυτικότερα:

Βασικές για τις υπηρεσίες, τις δράσεις και τα προγράμματα που υλοποιεί ο Νόστος για την παιδική ηλικία, συμπεριλαμβανομένων των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλικών και των Ε.Δ.Η.Δ., είναι η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων, η αρχή της προστασίας της

ανθρώπινης ζωής και της ανάπτυξης του παιδιού. Ειδικότερα η οργάνωση και λειτουργία των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και των Εποπτευόμενων Διαμερισμάτων Ημιαυτόνομης Διαβίωσης, καθώς και των προγραμμάτων και δραστηριοτήτων κοινωνικο-εκπαιδευτικού χαρακτήρα που αφορούν ή απευθύνονται ή συμπεριλαμβάνουν παιδιά, διέπονται από τις αρχές της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού των Ηνωμένων Εθνών, όπως κυρώθηκε με τον ν. 2101/1992 (Α' 192), της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Ε.Σ.Δ.Α.), όπως κυρώθηκε με το ν.δ. 53/1974 (Α' 256) και του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και συγκεκριμένα από τις αρχές:

- του βέλτιστου συμφέροντος του κάθε ανηλίκου,
- της εμπιστευτικότητας και του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής,
- της συμμετοχής των ανηλίκων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, μέσω της διαβούλευσης και της ελεύθερης έκφρασης της γνώμης τους σχετικά με οποιοδήποτε θέμα τους αφορά,
- του σεβασμού της αξιοπρέπειας,
- της απαγόρευσης των διακρίσεων,
- της διατήρησης της οικογενειακής ενότητας.

Ο ΝΟΣΤΟΣ δεσμεύεται και δεσμεύει τις υπηρεσίες του ως προς την πρακτική υλοποίηση των παραπάνω αρχών λαμβάνοντας συγκεκριμένα μέτρα που περιγράφονται στα αμέσως επόμενα κεφάλαια. Τα μέτρα αυτά εκφράζουν και υλοποιούν τις αρχές που αναγνωρίζονται βιβλιογραφικά ότι θεμελιώνουν νομικά την έννοια της παιδικής προστασίας, δηλαδή την αρχή της προστασίας της ανθρώπινης ζωής και της ανάπτυξης του παιδιού και την αρχή της μη πρόκλησης βλάβης (βλ.ενδεικτικά Ν.4837/2021).

Το παιδί ως υποκείμενο δικαιωμάτων- η σχέση μεταξύ προστασίας και ανάπτυξης

Στο πλαίσιο που δημιουργούν οι παραπάνω παραδοχές και δεσμεύσεις που αναλαμβάνει ο ΝΟΣΤΟΣ υλοποιώντας υπηρεσίες και δράσεις που αφορούν ή απευθύνονται σε παιδιά, γίνεται δεκτό ότι τα δικαιώματα που αφορούν την προστασία του παιδιού από κάθε μορφή βίας, κακοποίησης ή εκμετάλλευσης, δηλαδή τα δικαιώματα που βρίσκονται στον πυρήνα της παιδικής προστασίας, συνδέονται εννοιολογικά και τέμνονται με τις άλλες δύο κατηγορίες των δικαιωμάτων του παιδιού, όπως αυτές αναγνωρίζονται βιβλιογραφικά, δηλαδή τα δικαιώματα που αφορούν την παροχή υπηρεσιών, πρόσβασης σε άλλα δικαιώματα όπως η υγεία ή η εκπαίδευση και τα δικαιώματα που αφορούν τη συμμετοχή του ανηλίκου ατόμου στις αποφάσεις που το αφορούν²⁵.

Υπό το πρίσμα της «ολιστικής προσέγγισης» των δικαιωμάτων του παιδιού που υιοθετεί ο ΝΟΣΤΟΣ, η **προστασία του παιδιού από τη βία, την κακοποίηση ή την εκμετάλλευση αποτελεί βασική προϋπόθεση της ανάπτυξής του και αντίστροφα, η ανάπτυξή του δεν μπορεί να ισχύσει αν δεν εξασφαλίζεται η προστασία του.** Τα μέτρα λοιπόν που συγκροτούν την πολιτική παιδικής προστασίας του ΝΟΣΤΟΥ α) συνδέονται και υπηρετούν την γενικότερη υποστήριξη του ασυνόδευτου ανηλίκου προκειμένου να αναπτύξει την

προσωπικότητά του, να έχει ευκαιρίες να ολοκληρωθεί ως άτομο, να αυτονομηθεί και να ενταχθεί κοινωνικά και β) αναγνωρίζουν το παιδί ως υποκείμενο δικαιωμάτων και όχι ως αντικείμενο προστασίας ή παθητικό αποδέκτη φροντίδας. Αναγνωρίζοντας το παιδί ως αυτόνομη, ξεχωριστή οντότητα-φορέα δικαιωμάτων, τότε η προστασία του λαμβάνει τη μορφή «υποστηρικτικού μηχανισμού που ευνοεί την ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού, απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόοδο της κοινωνίας» (Γκιωνάκης Ν. 2008. Κοινωνία και Υγεία V1, σ.192). Η σύνδεση της προστασίας με την ανάπτυξη του παιδιού δηλώνει τη σημασία που αποδίδουμε στην αλληλεπίδραση του παιδιού με τους «σημαντικούς ενήλικες», στην προκειμένη περίπτωση τα άτομα και επαγγελματίες που τα φροντίζουν. Στο πλαίσιο λοιπόν των διαδικασιών κοινωνικής μάθησης που υιοθετούμε (βλ.και Πολιτική για το Παιδί και την Παιδική Ηλικία, ΝΟΣΤΟΣ 2024, www.nostos.org.gr), **τα μέτρα της παιδικής προστασίας δεν περιορίζονται μόνον στην περίπτωση που «συμβεί κάτι» αλλά διέπουν κάθε όψη και πτυχή των υπηρεσιών, δράσεων, ακόμη και της απλής καθημερινής αλληλεπίδρασης με τα παιδιά.**

Μη πρόκληση βλάβης και μηδενική ανοχή στη βία

Ο ΝΟΣΤΟΣ ακολουθεί στις κάθε είδους υπηρεσίες του προς, με και για το παιδί τις οργανωτικές αρχές της **μη πρόκλησης βλάβης** (no harm policy) και της **μηδενικής ανοχής** σε ό,τι αφορά την κακοποίηση ή εκμετάλλευση ή έκθεση σε κίνδυνο των ωφελουμένων των προγραμμάτων που υλοποιεί γενικά και ειδικά των παιδιών, καθώς και σε κάθε μορφής βία ή κίνδυνο βίας που εμπλέκει ή αφορά παιδιά. Συναφώς, δεσμεύεται να εξασφαλίζει ότι το προσωπικό, οι λειτουργίες και οι δράσεις του δεν εκθέτουν παιδιά σε κινδύνους, βλάβη ή κακοποίηση, ενώ αποδέχεται επίσης α) την υποχρέωση αναφοράς που έχει ως νομικό πρόσωπο, όπως και κάθε μέλος του προσωπικού, προς τις αρμόδιες αρχές, σε περίπτωση πραγματικού περιστατικού επιβεβαιωμένης ή πιθανολογούμενης παραβίασης στις αρμόδιες αρχές χωρίς καθυστέρηση, πάντοτε με κυρίαρχο γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και β) ότι αντιμετωπίζονται κατάλληλα και λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα σε περιπτώσεις παραβιάσεων, όπως προβλέπεται στον Εσωτερικό Κανονισμό κάθε έργου ή προγράμματος στο πλαίσιο της πολιτικής παιδικής προστασίας, στον Κώδικα Δεοντολογίας των εργαζομένων, όπως επίσης μέσω του Μηχανισμού Διαχείρισης παραπόνων – Διαδικασία Αναφορών και συνεχούς βελτίωσης του φορέα.

A5. Πεδίο εφαρμογής

Η Πολιτική Παιδικής Προστασίας ισχύει και αφορά όλα τα μέλη του προσωπικού του ΝΟΣΤΟΥ, από οποιαδήποτε θέση κι αν βρίσκονται, όποια καθήκοντα κι αν ασκούν από οποιαδήποτε θέση ιεραρχίας. Καλύπτει και αφορά κάθε δραστηριότητα, πράξη ή συμπεριφορά, εντός ή εκτός ωραρίου, που αφορά, απευθύνεται ή εμπλέκει παιδιά. Εκτός από την υποχρέωση που αναλαμβάνει κάθε μέλος του προσωπικού να απέχει από πράξεις που μπορεί να δημιουργούν κίνδυνο βλάβης ή κακοποίησης παιδιού, η Πολιτική Παιδικής Προστασίας καλύπτει επίσης την υποχρέωση κάθε μέλους του προσωπικού να αναφέρει ή και να παρεμβαίνει ενεργά, ανάλογα με την κατάσταση και κατά τα περιγραφόμενα στο παρόν κείμενο, κάθε περιστατικό ή υπόνοια περιστατικού που αφορά κίνδυνο ή βλάβη

παιδιού στο πλαίσιο οποιασδήποτε εκδήλωσης ή δράσης, είτε εμπλέκει άλλο παιδί ή παιδιά, άλλο μέλος του προσωπικού ή άλλο συνεργάτη/ρια, επισκέπτη/ρια, εθελοντή/ρια κλπ.

Β. Περιγραφή της πολιτικής του φορέα για την πρόληψη της κακοποίησης ή βίας σε βάρος των ανηλίκων και για τον τρόπο ανταπόκρισης σε τέτοια περιστατικά - Ειδικότερα Μέτρα Παιδικής Προστασίας

B1. Ειδικότερα Μέτρα Ι της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας στα προγράμματα και δραστηριότητες κοινωνικο-εκπαιδευτικής υποστήριξης ανηλίκων – υποστηρικτικών υπηρεσιών για την ένταξη.

Γενικά:

Ο Νόστος στα προγράμματα που υλοποιεί και αφορούν σε ανήλικ@ λειτουργεί με τρόπο ασφαλή για τα παιδιά με μέριμνα το βέλτιστο συμφέρον και την προστασία τους. Προκειμένου να διασφαλίσει την ασφάλεια και προστασία των παιδιών που συμμετέχουν σε δράσεις του, ο ΝΟΣΤΟΣ εγγυάται και φροντίζει ώστε το προσωπικό, οι διαδικασίες και οι υπηρεσίες που παρέχονται δεν βλάπτουν τα παιδιά και δεν τα εκθέτουν σε κανενός είδους κίνδυνο, βλάβη, κακομεταχείριση ή κακοποίηση, ακολουθεί δε συγκεκριμένη στρατηγική ώστε να προλαβαίνει και αν παραστεί ανάγκη, να ανταποκριθεί στην υποψία ή στην αποκάλυψη ενός περιστατικού.

Συνοπτικά (αναλυτικότερα βλ. Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας και Πολιτική Παιδικής Προστασίας ανά εκάστοτε υπηρεσία ή πρόγραμμα), οι εργαζόμενοι/ες/ες, εθελοντές/ες και εξωτερικοί συνεργάτες/ριες που συμμετέχουν σε αντίστοιχα προγράμματα απαγορεύεται να προβαίνουν σε πράξεις, να έχουν συμπεριφορά ή συμμετέχουν σε οποιαδήποτε δραστηριότητα μπορεί να προξενήσει βλάβη ή να οδηγήσει σε τυχόν κακοποίηση παιδιών. Για την έναρξη απασχόλησης εργαζομένων, εθελοντών ή εξωτερικών συνεργατών απαιτείται η προσκόμιση ποινικού μητρώου και υπεύθυνης δήλωσης σύμφωνα με το ΦΕΚ Τεύχος Β' 3820/09.09.2020 και τις νεότερες τροποποιήσεις του. Επιπρόσθετα, οι απασχολούμενοι/ες υπογράφουν τον Εσωτερικό Κανονισμό των προγραμμάτων, μέσω το οποίου δεσμεύονται για τη διατήρηση περιβάλλοντος που στοχεύει στην πρόληψη και την αποτροπή ενεργειών που θέτουν τα παιδιά σε κίνδυνο οποιασδήποτε κακοποίησης, συμβάλλοντας στο ασφαλές περιβάλλον που δημιουργεί και τηρεί ο Νόστος σε αντίστοιχα προγράμματα. Οι απασχολούμενοι/ες, καθώς και οι εθελοντές/ριες κατά την έναρξη απασχόλησής τους υπογράφουν τον Κώδικα Δεοντολογίας του Προσωπικού, τον οποίο δεσμεύονται να τηρούν καθ' όλη τη διάρκεια της συνεργασίας.

Σε περίπτωση περιστατικού / συμβάντος οποιασδήποτε κακοποίησης ή βίας σε βάρος των ανηλίκων ενεργοποιούνται τα αντίστοιχα πρωτόκολλα:

- διαχείρισης κρίσεων

- διαδικασίας αναφοράς/ παραπόνου/ συνεχούς βελτίωσης, μέσω της οποίας υλοποιείται η υποχρέωση αναφοράς που έχουν όλοι οι επαγγελματίες και κάθε μέλος του προσωπικού, όπως επίσης σε ειδική εκδοχή φιλική για τα παιδιά, αν έχουν ενδείξεις ή αν διαπιστώνουν πραγματικό περιστατικό βίας ή παρενόχλησης ή κακοποίησης ανηλίκου.

B2. Ειδικότερα Μέτρα II της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας στα ΚΦΑΑ ΝΟΣΤΟΥ TEEN SPIRIT I/II

Το παρόν κείμενο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας του ΚΦΑΑ. (Κεφ. 10.6 ΕΚΛ)

B2.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Τα μέτρα της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας που αφορούν ασυνόδευτα ανήλικα άτομα που φιλοξενούνται και υποστηρίζονται σε ΚΦΑΑ του ΝΟΣΤΟΥ ακολουθούν τη λογική της «ολιστικής προσέγγισης» των δικαιωμάτων του παιδιού. Σχεδιάστηκαν με τρόπο που να καλύπτει όσο το δυνατόν καλύτερα το πολυδιάστατο και πολύπλοκο περιβάλλον στο οποίο εκ των πραγμάτων βρίσκονται τα παιδιά που φιλοξενούνται και υποστηρίζονται σε Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, καθώς και τις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Από την άποψη αυτή η **Πολιτική Παιδικής Προστασίας συμπληρώνει αλλά και διατρέχει τις ποικίλες υπηρεσίες υποστήριξης των ωφελούμενων ασυνόδευτων ανηλίκων** στο πλαίσιο της εκπλήρωσης των δικαιωμάτων τους. Η στέγαση σε συνθήκες ασφάλειας, η εξατομικευμένη εκτίμηση και επανεκτίμηση των αναγκών και του βέλτιστου συμφέροντος, η νομική υποστήριξη, η προώθηση της εκπαιδευτικής και κοινωνικής ένταξης κ.α. αποτελούν βασικούς πυλώνες υλοποίησης των δικαιωμάτων των παιδιών. Ταυτόχρονα, πρέπει να υλοποιούνται με τρόπο που και να σέβεται τα δικαιώματά τους, π.χ. την αξιοπρέπεια ή την ιδιωτικότητα και να συμβάλλουν ενεργά και έμπρακτα στην ανάπτυξη κάθε παιδιού.

Η πολιτική και στρατηγική που ακολουθεί ο ΝΟΣΤΟΣ προκειμένου να διασφαλίσει την ασφάλεια και προστασία των ασυνόδευτων παιδιών που τίθενται υπό την φροντίδα του στο πλαίσιο των προγραμμάτων λειτουργίας Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, αναλύεται στα παρακάτω μέτρα, τα οποία αφορούν τόσο την πρόληψη οποιασδήποτε κακοποίησης παιδιού όσο και την ανταπόκριση του φορέα σε τυχόν περιστατικό κακοποίησης.

B2.2 Περιγραφή των βασικών ρόλων των μελών του προσωπικού στο Κ.Φ.Α.Α. σε σχέση με την προώθηση της Π.Π.Π., την εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα παιδικής προστασίας, την ενημέρωση των ανηλίκων για την Π.Π.Π., τον ορισμό υπεύθυνου για την εφαρμογή της Π.Π.Π.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Για την παρακολούθηση της εφαρμογής της πολιτικής, βλ. τελευταίο κεφάλαιο «Μηχανισμοί παρακολούθησης κλπ.»

B2.3 Ρόλοι και υποχρεώσεις του προσωπικού

Όλο το προσωπικό του ΚΦΑΑ, ανεξαρτήτως καθηκόντων, ειδικότητας ή ιεραρχικής θέσης, οφείλει και δεσμεύεται να

- ακολουθεί τα μέτρα Παιδικής Προστασίας που περιλαμβάνει η Πολιτική που έχει υιοθετήσει ο ΝΟΣΤΟΣ (βλ. και κεφάλαιο «Πεδίο εφαρμογής ΠΠΠ» παραπάνω)
- φροντίζει με την καθημερινή άσκηση των καθηκόντων του να συμβάλει στην καλλιέργεια και εμπέδωση κλίματος ασφάλειας και εμπιστοσύνης στο ΚΦΑΑ
- αποφεύγει και απέχει από συμπεριφορές ή πράξεις που μπορεί να προκαλέσουν βλάβη στο εξυπηρετούμενο παιδί ή να θέσουν σε κίνδυνο την ζωή, τη σωματική ακεραιότητα, την αξιοπρέπεια και γενικότερα τα δικαιώματα του
- αναφέρει αμέσως οποιαδήποτε υπόνοια ή πραγματικό περιστατικό πέφτει στην αντίληψή του και αφορά κίνδυνο, βλάβη ή κακοποίηση παιδιού.

Επίσης,

- με την υπογραφή της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας, του Εσωτερικού Κανονισμού και του Κώδικα Δεοντολογίας κατά την πρόσληψη και ανάληψη καθηκόντων των απασχολούμενων ατόμων, το προσωπικό λαμβάνει γνώση και δεσμεύεται να τηρεί τα παραπάνω και να λειτουργεί σύμφωνα με το καθηκοντολόγιο που ορίζεται στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του έργου, ανάλογα με την ειδικότητά του
- κατά την πρόσληψη πραγματοποιείται αρχική, εισαγωγική εκπαίδευση των νέων μελών του προσωπικού σε συναφή θέματα με έμφαση στα μέτρα παιδικής προστασίας
- όλο το προσωπικό συμμετέχει σε τακτικές και έκτακτες εκπαιδεύσεις σχετικά με τον Κώδικα Δεοντολογίας, την Πολιτική Παιδικής Προστασίας του φορέα, τις σχετικές διαδικασίες, οδηγίες και τα πρωτόκολλα διαχείρισης κρίσεων.

Υποχρεώσεις του προσωπικού για την πρόληψη και την προστασία ανηλίκου από σεξουαλική βία, κακοποίηση ή εκμετάλλευση:

Όλα τα μέλη του προσωπικού του ΚΦΑΑ και του ΝΟΣΤΟΥ:

- απαγορεύεται να έχουν οποιαδήποτε μορφή σεξουαλικής δραστηριότητας με ωφελούμενο ανήλικο άτομο, όπως και με οποιοδήποτε άλλο ανήλικο άτομο
- έχουν την υποχρέωση να
 - αποφεύγουν οποιαδήποτε σωματική επαφή με ωφελούμενο ανήλικο άτομο
 - αποφεύγουν να απομονώνονται με ωφελούμενο ανήλικο άτομο
 - αναφέρουν αμέσως οποιαδήποτε πληροφορία, υπόνοια ή υποψία έχουν ή μάθουν ή πέσει στην αντίληψή τους οποιοδήποτε περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης, παρενόχλησης ή και εκμετάλλευσης ανηλίκου ωφελουμένου από οποιοδήποτε ενήλικο άτομο, είτε είναι εργαζόμενος στο ΝΟΣΤΟ είτε όχι, ανεξάρτητα από θέση ή ειδικότητα.

B2.4 Υπεύθυνος/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας

Στα Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων TEEN SPIRIT I και II ορίζεται ως υπεύθυνος/η της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας του Κ.Φ.Α.Α. μέλος της επιστημονικής ομάδας του ΝΟΣΤΟΥ το οποίο παρακολουθεί την τήρηση και εφαρμογή της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας σε επίπεδο καθημερινής λειτουργίας του Κ.Φ.Α.Α. (βλ. και κεφάλαιο «Μηχανισμός παρακολούθησης της εφαρμογής της ΠΠΠ» παρακάτω), εκπαιδεύει το προσωπικό στην Π.Π.Π. τόσο σε συνεργασία με την Υπεύθυνη Έργου με ορισμένες συναντήσεις όσο και κατά την καθημερινή λειτουργία των δομών, συντονίζει τις συναντήσεις με το προσωπικό των δομών όποτε κρίνεται απαραίτητο. Επίσης, συμμετέχει σε συναντήσεις με τα φιλοξενούμενα παιδιά (πχ Ολομέλειες) ή και ατομικές συνεδρίες εφόσον χρειαστεί, η δε παρουσία και ο ρόλος του γνωστοποιούνται στα φιλοξενούμενα παιδιά ήδη κατά τη διαδικασία υποδοχής.

Ο/Η Υπεύθυνος/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας συνεργάζεται με την Ομάδα έργου και εποπτεύεται από την Υπεύθυνη έργου.

B2.5 Ενημέρωση των ανηλίκων για την Πολιτική Παιδικής Προστασίας

Η ενημέρωση των ανηλίκων για την Πολιτική Παιδικής Προστασίας είναι πολύ σημαντική για να ξέρουν τί πρέπει να προσέχουν για την ασφάλειά τους, πού πρέπει να απευθυνθούν αν αισθάνονται φόβο, απειλή ή κίνδυνο. Πραγματοποιείται με τους εξής τρόπους:

- ο αρχικά, κατά την άφιξή τους στο ΚΦΑΑ, στο πλαίσιο της διαδικασίας υποδοχής και της διαπραγμάτευσης και υπογραφής του «συμβολαίου συνεργασίας»
- ο σε όλη τη διάρκεια της παραμονής τους στο ΚΦΑΑ μέσω α) των διαδικασιών εξατομικευμένης υποστήριξης και παρακολούθησης κάθε περίπτωσης ώστε να προλαβαίνουμε, να εντοπίζουμε και να διαχειριζόμαστε κάθε πιθανό κίνδυνο ή σχετικό πρόβλημα β) της επεξεργασίας μαζί με το παιδί, ατομικά και σε ομάδες, με ειδικές δράσεις ή στο πλαίσιο των πρακτικών της Κοινωνικής Παιδαγωγικής που εφαρμόζουμε (βλ. 2025 Πολιτική για το Παιδί και την Παιδική Ηλικία, www.nostos.org.gr) κλπ., των κανόνων που περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Λειτουργίας και στο «συμφωνητικό φιλοξενίας» και αφορούν την ασφάλεια και την προστασία του παιδιού, όπως για παράδειγμα τα ωράρια εισόδου-εξόδου, η άδεια για την έξοδο και η ενημέρωση του/της συμβούλου/προσώπου αναφοράς για τον προορισμό και την παρέα κλπ. γ) της αξιολόγησης των υπηρεσιών από τα ίδια τα παιδιά, στο πλαίσιο της οποίας γίνεται συζήτηση με το αρμόδιο στέλεχος (ΥΠΠΠ και Συντονιστής/ρια) για τα θέματα ασφάλειας και προστασίας δ) των υπηρεσιών συμβουλευτικής, νομικής συμβουλευτικής καθώς και εκπαίδευσης ως προς τα δικαιώματα και τις ευρωπαϊκές αξίες, προκειμένου να υποστηριχθεί η προσωπική ανάπτυξη του/της ανηλίκου/ης στην πορεία προς την ενηλικίωση και την αυτονόμηση, αλλά ταυτόχρονα να διασφαλισθεί ότι είναι ικανό να διακρίνει τους κινδύνους και να αναζητήσει βοήθεια και υποστήριξη ε) του μηχανισμού για την υποβολή παραπόνων-αναφορών και προτάσεων βελτίωσης (και ανατροφοδότησης) από τα ασυνόδευτα ανήλικα άτομα (βλ. Κεφ. 3.10 ΕΚΛ), γνωστοποιημένος και προβεβλημένος στα ίδια τα παιδιά από την πρώτη μέρα της υποδοχής τους στο Κ.Φ.Α.Α. και όσο διαρκεί η παραμονή τους στο πρόγραμμα. Ο μηχανισμός αυτός είναι κατάλληλα διαμορφωμένος ώστε να είναι φιλικός και εύχρηστος από παιδιά και εφήβους. Μέσω αυτού είναι δυνατόν να εντοπισθούν παράπονα και προβλήματα που πιθανόν αντιμετωπίζουν τα ωφελούμενα άτομα ως προς θέματα αξιοπρέπειας, ασφάλειας και προστασίας.

B2.6 Περιγραφή των διαδικασιών που εφαρμόζονται για να εξασφαλιστεί ότι το προσωπικό δεσμεύεται από και τηρεί τους κανόνες παιδικής προστασίας.

B2.6.1 Πολιτική πρόσληψης των εργαζόμενων (κριτήρια, έλεγχοι και προσάρτηση της Π.Π.Π. στη σύμβαση εργασίας).

Η διαδικασία στελέχωσης του Κ.Φ.Α.Α. ακολουθεί το ΦΕΚ 2125/Τβ/31-03-2023 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Για πρόσληψη μέσω της διαδικασίας μετακίνησης υφιστάμενου προσωπικού, λαμβάνεται υπόψη η προϋπηρεσία του ατόμου που θα μετακινηθεί στον φορέα, η αξιολόγησή του από τον προηγούμενο προϊστάμενό του, τα τυπικά και επιθυμητά προσόντα του. Για τη διαδικασία πρόσληψης μέσω προκήρυξης, εκτός από τα τυπικά τους προσόντα, τα υποψήφια άτομα περνούν από συνέντευξη κατά την οποία κρίνεται η καταλληλότητά τους για τη συμμετοχή στο έργο. Επισημαίνεται ότι οι εργαζόμενοι/ες κατά την έναρξη της απασχόλησής τους υπογράφουν τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του έργου, την Πολιτική Παιδικής Προστασίας, τον Κώδικα Δεοντολογίας του προσωπικού (βλ. Κεφ 8.5 ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.) και την περιγραφή της διαδικασία αναφοράς/παραπόνου/συνεχούς βελτίωσης του Συστήματος Ποιότητας Iso 9001:2015 του φορέα (βλ. Παράρτημα 10, 11 του ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.) σύμφωνα με τα οποία δεσμεύονται να τηρήσουν τις διαδικασίες που ακολουθεί ο φορέας. Επιπρόσθετα, πριν την πρόσληψη, οι απασχολούμενοι/ες υποχρεούνται να προσκομίσουν το Ποινικό τους Μητρώο και την Υπεύθυνη Δήλωση που απαιτείται σύμφωνα με το ΦΕΚ Τεύχος Β' 3820/09.09.2020 και τις τροποποιήσεις του, το οποίο εκδίδουν ανά τρίμηνο απασχόλησής τους στον φορέα και αποτελεί έγγραφο που αναρτάται στο Μητρώο Μελών ΜΚΟ όπου ο φορέας είναι εγγεγραμμένος.

B2.6.2 Διαδικασία επιλογής εθελοντών/ριών (κριτήρια, έλεγχοι και προσάρτηση της Π.Π.Π. στο συμβόλαιο εθελοντικής προσφοράς).

Για την επιλογή των εθελοντών/ριών, έπειτα από αίτηση του ατόμου που προτίθεται να παρέχει εθελοντική εργασία στον φορέα, ακολουθεί συνέντευξη στην οποία κρίνεται η καταλληλότητα του ατόμου. Τα άτομα που παρέχουν εθελοντικές εργασίες σε παιδιά ή με παιδιά πριν τη σύναψη συμφωνητικού με τον φορέα υποχρεούνται να προσκομίσουν το Ποινικό τους Μητρώο και την Υπεύθυνη Δήλωση που απαιτείται σύμφωνα με το ΦΕΚ Τεύχος Β' 3820/09.09.2020 και τις τροποποιήσεις του το οποίο εκδίδουν ανά τρίμηνο απασχόλησής τους στον φορέα και αποτελεί έγγραφο που αναρτάται στο Μητρώο Μελών ΜΚΟ όπου ο φορέας είναι εγγεγραμμένος.

Κατά την έναρξη εθελοντικής απασχόλησής τους, με τη σύναψη του συμφωνητικού εθελοντισμού, υπογράφουν τον Εσωτερικό Κανονισμό του έργου, την Πολιτική Παιδικής

Προστασίας, τον Κώδικα Δεοντολογίας του προσωπικού (βλ. Κεφ 8.5 ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.) και τη διαδικασία αναφοράς/παραπόνου/ συνεχούς βελτίωσης Συστήματος Ποιότητας Iso 9001:2015 του φορέα (βλ. Παράρτημα 10, 11 του ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.) σύμφωνα με τα οποία δεσμεύονται να τηρήσουν τις διαδικασίες που ακολουθεί ο φορέας. Όλες οι δράσεις στις οποίες συμμετέχουν εθελοντές/ντρίες γίνονται με την εποπτεία και καθοδήγηση των στελεχών του Κ.Φ.Α.Α. και κατόπιν προγραμματισμού.

B2.6.3 Εισαγωγική και περιοδική εκπαίδευση και τακτική εποπτεία της επιστημονικής ομάδας και τον εθελοντών.

Οι εργαζόμενοι/ες και οι εθελοντές/ριες που απασχολούνται στα Κ.Φ.Α.Α. συμμετέχουν με την έναρξη απασχόλησής τους σε εισαγωγική εκπαίδευση ανεξαρτήτως του ρόλου ή της προηγούμενης εργασιακής τους εμπειρίας, στην οποία περιλαμβάνονται οι βασικές έννοιες και αρχές παιδικής προστασίας, που διέπουν την λειτουργία των Κ.Φ.Α.Α., σύμφωνα με το άρθρο 12 της 187634/2023 ΚΥΑ όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει. Η εισαγωγική εκπαίδευση περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο θέματα που αφορούν στην υγιή ανάπτυξη παιδιών και εφήβων, στη σεξουαλική και έμφυλη βία, στην προστασία από σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση, στη διαχείριση συγκρούσεων μεταξύ παιδιών ή εφήβων, στην παροχή πρώτων βοηθειών, στην διαχείριση εκτάκτων αναγκών/περιστατικών και εκκένωση του Κ.Φ.Α.Α., στην εκτίμηση και αντιμετώπιση ειδικών αναγκών υποδοχής κατά την εισαγωγή των ανηλίκων και στη διαχείριση των προσωπικών δεδομένων σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων. Η εισαγωγική εκπαίδευση υλοποιείται με ευθύνη του φορέα ή και σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους φορείς και ολοκληρώνεται το αργότερο εντός δύο (2) μηνών από την πρόσληψη των νέων μελών της διεπιστημονικής ομάδας. Ο/η Επιστημονικά Υπεύθυνος/η υπό την εποπτεία της Υπεύθυνης Έργου είναι επιφορτισμένος/η με την εποπτεία και την παρακολούθηση του επιστημονικού έργου και αποτελεί το σημείο αναφοράς και λογοδοσίας του επιστημονικού προσωπικού. Στο πλαίσιο αυτό συνεργάζεται με τον/την Υπεύθυνο/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας προκειμένου να:

α) εξασφαλίζεται ότι το πρόγραμμα παροχής υπηρεσιών και δραστηριοτήτων που καταρτίζεται σε συνεργασία με το υπόλοιπο επιστημονικό προσωπικό σε ομαδικό ή ατομικό επίπεδο πληροί τις προδιαγραφές ασφαλείας και ανταποκρίνεται στους όρους προστασίας των συμμετεχόντων παιδιών. Για τους ίδιους λόγους, τυχόν αλλαγές του προγράμματος παροχής υπηρεσιών ή διενέργειας έκτακτων δραστηριοτήτων πραγματοποιούνται σε συνεργασία με τον/την Υπεύθυνο/η ΠΠΠ

β) να εντάσσονται θέματα παιδικής προστασίας στις επιστημονικές συναντήσεις και στις συναντήσεις όλου του προσωπικού

γ) να περιλαμβάνεται η Πολιτική Παιδικής Προστασίας, σε συνεργασία με την Υπεύθυνη έργου, στις περιοδικές εκπαιδεύσεις του προσωπικού όλων των ειδικοτήτων.

Η συμμετοχή σε εκπαίδευση των στελεχών του Κ.Φ.Α.Α. περιλαμβάνει θέματα σχετικά με το σύνολο των νομοθετικών ρυθμίσεων για να μπορούν να τηρήσουν τα δικαιώματα της συγκεκριμένης ομάδας.

B2.6.4 Τήρηση κώδικα δεοντολογίας

Το απασχολούμενο προσωπικό και οι εθελοντές/ριες υπογράφουν κατά την έναρξη της συνεργασίας με τον φορέα τον Κώδικα Δεοντολογίας, τον οποίο δεσμεύονται να τηρούν.

Το προσωπικό και οι εθελοντές/ριες συμμετέχουν σε τακτικές και έκτακτες εκπαιδεύσεις σχετικά με τον Κώδικα Δεοντολογίας, την Πολιτική Παιδικής Προστασίας του φορέα, τα πρωτόκολλα ενεργειών για τη διαδικασία διαχείρισης πιθανού περιστατικού κακοποίησης ή και άσκησης βίας, καθώς και τα πρωτόκολλα και τις οδηγίες διαχείρισης κρίσεων. Στο Κ.Φ.Α.Α. έχει οριστεί υπεύθυνος/η της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας που παρακολουθεί την τήρηση της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας σε επίπεδο καθημερινής λειτουργίας των Δομών, εκπαιδεύει το προσωπικό στην Π.Π.Π. τόσο σε συνεργασία με την Υπεύθυνη Έργου με ορισμένες συναντήσεις, όσο και κατά την καθημερινή λειτουργία του Κ.Φ.Α.Α. και συντονίζει τις συναντήσεις με το προσωπικό και τους εθελοντές/ριες του Κ.Φ.Α.Α., όποτε κρίνεται απαραίτητο.

Η μη συμμόρφωση με τις προδιαγραφές του κώδικα δεοντολογίας θεωρείται παραβίαση του κώδικα δεοντολογίας και στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται οι αντίστοιχες διαδικασίες περί μη συμμόρφωσης*. Σημειώνεται ότι σε **περίπτωση παραβίασης του Κώδικα Δεοντολογίας ή οποιασδήποτε παραβίασης εκ μέρους μέλους του προσωπικού της προστασίας και της ασφάλειας των παιδιών (όπως και ενηλίκων, ωφελουμένων ή μελών του προσωπικού), η Ομάδα Εργου εισηγείται στο Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα πιθανές κυρώσεις** όπως η γραπτή προειδοποίηση, σύσταση, απομάκρυνση από την άμεση επαφή με παιδιά ή και αναστολή εργασίας, τηρουμένων των προβλέψεων της εργατικής νομοθεσίας και με την επιφύλαξη της διερεύνησης τυχόν ποινικών ευθυνών από τις αρμόδιες Αρχές.

Για την καλύτερη κατανόηση του κώδικα δεοντολογίας, η συμμετοχή σε εκπαίδευση των στελεχών και μελών του προσωπικού περιλαμβάνει θέματα σχετικά με το σύνολο των νομοθετικών ρυθμίσεων που άπτονται των παραπάνω, ώστε να προστατεύονται τελικά τα

δικαιώματα των ομάδων που ωφελούνται από τις υπηρεσίες του φορέα. Επίσης, προβλέπεται η συμμετοχή όλων των μελών του προσωπικού σε συμβουλευτική, υποστήριξη, εποπτεία και εκπαίδευση σε τακτά χρονικά διαστήματα και έκτακτα όταν απαιτείται.

** ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Διαδικασία μη συμμόρφωσης στο πλαίσιο του συστήματος εξασφάλισης ποιότητας ISO που εφαρμόζει ο φορέας και έχει υιοθετήσει το έργο: σε περιπτώσεις απόκλισης της τελικής υπηρεσίας από τις προδιαγραφές / κανονισμούς ή απαιτήσεις ή και ελλιπούς εφαρμογής διαδικασίας υλοποίησης έργων, ο φορέας εφαρμόζει την διαδικασία χειρισμού της μη συμμόρφωσης. Η διαδικασία εφαρμόζεται κάθε φορά που ανιχνεύεται μία μη συμμόρφωση σε οποιαδήποτε φάση κατά την πορεία ολοκλήρωσης μιας υπηρεσίας. Η ενέργεια αυτή κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να καθορισθεί ο κατάλληλος χειρισμός, η αξιολόγηση και η επίλυση του προβλήματος.

B.2.7 Μέτρα πρόληψης που λαμβάνονται κατά την πραγματοποίηση δραστηριοτήτων

B.2.7.1 Μέτρα πρόληψης για δραστηριότητες που πραγματοποιούνται εντός Κ.Φ.Α.Α.

Για τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται με ωφελούμενους εντός του Κ.Φ.Α.Α. σε συνεργασία με άλλους φορείς, προηγείται πάντα ενημέρωση και συνεργασία με την Υπεύθυνη και την Ομάδα έργου, η δε τελική έγκριση της συνεργασίας με το άτομο/ άτομα/ φορέα που θα πραγματοποιήσει ή θα συμμετέχει στη δραστηριότητα επιβεβαιώνεται γραπτά από την Υπεύθυνη έργου. Οι συνεργασίες με φορείς που παρέχουν υπηρεσίες είτε στο πλαίσιο χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων είτε εθελοντικά αποτελούν αντικείμενο συμφωνίας που περιγράφεται γραπτά και συνυπογράφεται από τα εμπλεκόμενα μέρη, δηλαδή τους νόμιμους εκπροσώπους του ΝΟΣΤΟΥ ή τα προς τούτο εξουσιοδοτημένα στελέχη και κάθε άλλου εμπλεκόμενου φορέα.

Κατά την διεξαγωγή της δραστηριότητας παρόντες βρίσκονται πάντα οι εργαζόμενοι/ες του Κ.Φ.Α.Α. που απαιτούνται για την υλοποίησή της δραστηριότητας, έχει δε οπωσδήποτε πραγματοποιηθεί ενημέρωση και προετοιμασία των παιδιών στα οποία απευθύνεται η δραστηριότητα. Το Κ.Φ.Α.Α. έχει συγκεκριμένους χώρους δραστηριοτήτων, τηρώντας τις τεχνικές προδιαγραφές του έργου, όπου και πραγματοποιούνται οι σχετικές δραστηριότητες.

ΟΔΗΓΙΕΣ

Προς τα μέλη του προσωπικού

Για την εξασφάλιση των κανόνων προστασίας και ασφάλειας των συμμετεχόντων ανηλίκων η οργάνωση δραστηριότητας στο ΚΦΑΑ από εξωτερικό προς το ΝΟΣΤΟ φορέα περιλαμβάνει τα εξής βήματα:

Ο/Η συντονιστής/ρια του Κ.Φ.Α.Α. ενημερώνεται για τα ονόματα των επισκεπτών/ριών, εκπροσώπων άλλων φορέων κλπ. και ετοιμάζεται σχετικός κατάλογος με τα ονόματα ώστε να γίνει ταυτοποίηση στην υποδοχή και να υπογράψουν στο βιβλίο εισόδου – εξόδου. Ακολουθούν τα βήματα της δραστηριότητας που πραγματοποιούνται με την εποπτεία και τις κατευθύνσεις/οδηγίες του προσωπικού του Κ.Φ.Α.Α. και πάντα με την παρουσία τουλάχιστον ενός μέλους του προσωπικού.

Συγκεκριμένα:

Σε πρώτη φάση ο/η σύμβουλος της Ψυχοκοινωνικής Ομάδας σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό, εφεξής ονομάζεται "ομάδα προετοιμασίας", ενημερώνει όλα τα παιδιά για την επικείμενη δραστηριότητα (πχ. ότι πρόκειται να συνεργαστούμε με μία οργάνωση που ασχολείται με φοιτητές εθελοντές, κυρίως ιατρικών επαγγελμάτων σε αμερικανικά πανεπιστήμια και ότι κάνουν ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα για τους φοιτητές αυτούς στην Ελλάδα, ότι θα έρθουν αυτοί 7 Αμερικανοί φοιτητές από το Πανεπιστήμιο του Texas για να πραγματοποιήσουν ένα εργαστήριο με τη θεματική «ΥΓΙΕΙΝΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΖΩΗΣ»). Η ενημέρωση γίνεται σε ομάδες και υπογράφουν όλοι, προσωπικό και ανήλικοι, στο σχετικό έντυπο «ημερολόγιο συμβούλου».

Σε δεύτερη φάση η "ομάδα προετοιμασίας" εκτυπώνει και τοιχοκολλεί σχετική αφίσα ενημερωτικού περιεχομένου και μια κενή λίστα, ώστε να δηλώσουν συμμετοχή όσα παιδιά εκδηλώσουν ενδιαφέρον με συγκεκριμένη προθεσμία (πχ. μέχρι τη Πέμπτη 09/03/2023 στις 15:00 θα πρέπει να έχετε γράψει το όνομα σας).

Την ολοκλήρωση της δεύτερης φάσης διαδέχεται η τρίτη φάση όπου η "ομάδα προετοιμασίας" ενημερώνει αναλυτικά τα παιδιά που θα πάρουν μέρος στο εργαστήριο/δραστηριότητα για τα οργανωτικά κομμάτια και για τους στόχους του εργαστηρίου/δραστηριότητας. Στο πλαίσιο της συζήτησης/διαλόγου η «ομάδα προετοιμασίας» δημιουργεί από κοινού με τους ανηλικούς τους κανόνες που θα ακολουθήσουν θέτοντας πρώτα τους λόγους που χρειάζονται οι κανόνες (πχ. υποδεχόμαστε τους καλεσμένους, διαμορφώνουμε τον χώρο της δραστηριότητας αλλά όταν τελειώσει αυτή τον τακτοποιούμε και τον αφήνουμε καθαρό, όπως τον βρήκαμε). Τέλος, στην κατεύθυνση της συμπερίληψης και της ενεργού συμμετοχής όλων των παιδιών η "ομάδα προετοιμασίας" χωρίζει ρόλους και δίνει αρμοδιότητες στους συμμετέχοντες {πχ. 1. Υποδοχή - 1 άτομο, 2. Ξενάγηση - 2 άτομα, 3. Διαμόρφωση χώρου δραστηριότητας - 3 - 4 άτομα, 4. Κέρασμα καλωσορίσματος - 3 άτομα (κατά το σερβίρισμα λαμβάνονται όλα τα μέτρα ασφαλείας πχ. Γάντια, σκούφος κτλ)} και κλείνουν με τις πρόβες των ρόλων (role playing). Στο τέλος της ομάδας προετοιμασίας επαναλαμβάνουμε με απλά λόγια όσα συμφωνήσαμε.

Κατά την υλοποίηση της δραστηριότητας, οι εξωτερικοί συμμετέχοντες/υπεύθυνοι υλοποίησης της δραστηριότητας φέρουν μαζί τους ταυτοποιητικά στοιχεία για την είσοδό τους στο Κ.Φ.Α.Α. και υπογράφουν στο βιβλίο εισόδου-εξόδου του Κ.Φ.Α.Α. για την είσοδό τους. Συνοδεύονται από μέλος του προσωπικού κατά την κίνησή τους μέσα στους χώρους του ΚΦΑΑ προς το χώρο που θα πραγματοποιηθεί η δραστηριότητα. Παρόντες στην υλοποίηση της δραστηριότητας είναι πάντα εργαζόμενοι/ες της «ομάδας προετοιμασίας» του Κ.Φ.Α.Α. Μετά το πέρας της δραστηριότητας υπογράφουν όλα τα παιδιά και οι εργαζόμενοι/ες που συμμετείχαν και η δραστηριότητα καταγράφεται στο σχετικό έντυπο «ημερολόγιο συμβούλου». Τα παιδιά που συμμετείχαν συζητούν με την ομάδα προετοιμασίας για τον απολογισμό της δραστηριότητας (εντυπώσεις, παιδαγωγικοί στόχοι που επιτεύχθηκαν κ.α.)

Για τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται με ωφελούμενους εντός του Κ.Φ.Α.Α και οργανώνονται από το ίδιο το ΚΦΑΑ, προϋποτίθεται η οργάνωση προγράμματος δραστηριοτήτων που

α) γνωστοποιείται σε παιδιά, προσωπικό του ΚΦΑΑ, Υπ/νο ΠΠΠ και Υπεύθυνη Εργου

β) αντικρίζεται με το ατομικό πρόγραμμα κάθε παιδιού, ως απόρροια του Ατομικού Σχεδίου Δράσης του παιδιού.

Η γνωστοποίηση των προγραμμάτων αυτών διευκολύνει το προσωπικό της βάρδιας να γνωρίζει πού βρίσκεται ή πού θα έπρεπε να βρίσκεται κάθε παιδί και εξασφαλίζει την καλύτερη εποπτεία της ασφάλειας των χώρων του ΚΦΑΑ. Η παρακολούθηση της υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών από την Ψυχο-Κοινωνική Υπηρεσία και γενικότερα την διεπιστημονική ομάδα, καθώς και από τον/την Συντονιστή/ρια, επιτρέπει να ανιχνευθούν τυχόν προβλήματα ή περιστατικά που θέτουν σε κίνδυνο την προστασία και την ασφάλεια του παιδιού ή των παιδιών.

B2.7.2 Μέτρα πρόληψης κατά τη συνεργασία με άλλους φορείς ή υπηρεσίες – Μέτρα πρόληψης κατά τη συμμετοχή ωφελούμενων ανηλίκων σε προγράμματα/υπηρεσίες/δραστηριότητες εκτός ΚΦΑΑ.

1. Για κάθε συνεργασία με άλλους φορείς ή υπηρεσίες που αφορά είτε συστηματική συμμετοχή του ωφελούμενου παιδιού σε υπηρεσία/πρόγραμμα, για παράδειγμα σε μαθήματα ή δραστηριότητες άτυπης εκπαίδευσης κ.α., είτε σε δραστηριότητα, πχ συναυλία, θεατρική παράσταση, αθλητικοί αγώνες κλπ, προηγείται πάντα ενημέρωση και συνεργασία με την Υπεύθυνη και την Ομάδα έργου, η δε τελική

έγκριση της συνεργασίας με το φορέα που υλοποιεί την υπηρεσία/πρόγραμμα ή δραστηριότητα επιβεβαιώνεται γραπτά από την Υπεύθυνη έργου.

Σημειώνεται ότι οι συνεργασίες με φορείς που παρέχουν υπηρεσίες είτε στο πλαίσιο χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων είτε εθελοντικά αποτελούν αντικείμενο συμφωνίας που περιγράφεται γραπτά και συνυπογράφεται από τα εμπλεκόμενα μέρη, δηλαδή τους νόμιμους εκπροσώπους του ΝΟΣΤΟΥ ή τα προς τούτο εξουσιοδοτημένα στελέχη και του συνεργαζόμενου φορέα.

2. Για δραστηριότητες ωφελούμενων εκτός ΚΦΑΑ:

2.1. προηγείται σύνταξη/επικαιροποίηση του ΑΣΔ του ωφελούμενου ώστε να περιλαμβάνει την εκτός φορέα δραστηριότητα ή συμμετοχή σε πρόγραμμα, ανάρτηση του προγράμματος δραστηριοτήτων στον πίνακα ανακοινώσεων του ΚΦΑΑ και σύνταξη ατομικού προγράμματος δραστηριοτήτων του ωφελούμενου. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται αφενός μεν η ανταπόκριση στις ανάγκες του παιδιού και αφετέρου η συμβολή περισσότερων του ενός επαγγελματιών στην παρακολούθηση του πλάνου δράσης του παιδιού σε επίπεδο καθημερινού προγράμματος, ώστε να είναι δυνατόν να εντοπισθεί οποιαδήποτε ανησυχία ή δυσκολία που πιθανόν βιώνει το παιδί, αν για παράδειγμα αρνείται να συμμετάσχει σε δραστηριότητα με συγκεκριμένο διδάσκοντα.

2.2. Αφού ενταχθεί η συγκεκριμένη δραστηριότητα στο ΑΣΔ του παιδιού, το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλος ή μέλος της διεπιστημονικής ομάδας του φορέα επικοινωνεί αρχικά με τον φορέα δραστηριότητας για επιμέρους λεπτομέρειες (ατομικές-ομαδικές δραστηριότητες, υπεύθυνος/η δραστηριοτήτων, στοιχεία φορέα υλοποίησης της δραστηριότητας, επιβεβαίωση του τόπου και του χρόνου κλπ) και ενημερώνει αναλόγως

2.3. Για κάθε δραστηριότητα (εσωτερική ή εξωτερική) προηγείται ενημέρωση των ωφελούμενων και συζήτηση μαζί τους για τους στόχους και τα αποτελέσματα της δραστηριότητας, ώστε να συμμετέχουν ενεργά στην απόφαση για την παρακολούθηση ή μη. Εξηγούνται και συζητούνται με την «ομάδα προετοιμασίας» οι ειδικοί κανόνες ασφάλειας, προστασίας και κοινωνικής συμπεριφοράς που ισχύουν σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση και η ενημέρωση ολοκληρώνεται με επανάληψη των όσων έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της ομάδας προετοιμασίας («συμβολαιοποίηση» της αναμενόμενης συμπεριφοράς).

2.4. Οι ωφελούμενοι που συμμετέχουν σε δραστηριότητες συνοδεύονται από μέλος της διεπιστημονικής ομάδας προκειμένου το ΚΦΑΑ να έχει γνώση του χώρου που λαμβάνει μέρος η δραστηριότητα, του/της υπεύθυνου/ης για αυτήν και του αναλυτικού περιεχόμενου της δραστηριότητας. Εάν η δραστηριότητα είναι τακτική (πχ μαθήματα ελληνικών σε τμήμα εξωτερικού φορέα, αθλητικές δραστηριότητες κ.α.) οι ωφελούμενοι συνοδεύονται κατά τις αρχικές δραστηριότητες/μαθήματα από το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλο ή αν αυτό δεν είναι δυνατόν από μέλος της διεπιστημονικής ομάδας, έως ότου διασφαλιστεί ότι τα παιδιά γνωρίζουν τον τρόπο παρακολούθησης της δραστηριότητας που έχουν επιλέξει και μπορούν να την παρακολουθήσουν μόνα τους. Το μέλος της διεπιστημονικής ομάδας ή το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλος ενημερώνει τους υπεύθυνους δραστηριοτήτων για τα ονόματα των συμμετεχόντων ωφελούμενων. Οι συμμετέχοντες υπογράφουν παρουσιολόγιο συμμετοχής στη δραστηριότητα.

2.5. Μετά το πέρας της δραστηριότητας πραγματοποιείται συνάντηση απολογισμού της δραστηριότητας των ωφελούμενων με το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλο (ατομική δραστηριότητα) ή/και με μέλη της διεπιστημονικής ομάδας του Κ.Φ.Α.Α. (ομαδική δραστηριότητα), ώστε πέραν όλων των άλλων, να δίνεται στο παιδί η δυνατότητα να εκφράσει όποιο σχετικό πρόβλημα του δημιουργήθηκε, πιθανούς φόβους κλπ.

- **ΠΡΟΣΟΧΗ :** Σε κάθε περίπτωση οργάνωσης δραστηριοτήτων είτε εντός είτε εκτός του ΚΦΑΑ, οι ωφελούμενοι πρέπει να έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους για την συλλογή και επεξεργασία των απαιτούμενων στοιχείων για την υλοποίηση της δραστηριότητας. Δεν δημοσιοποιούνται πρόσωπα σε φωτογραφίες ωφελούμενων από δραστηριότητες που συμμετέχουν.

B2.7.3 Μέτρα πρόληψης που λαμβάνονται κατά την καθημερινή λειτουργία του Κ.Φ.Α.Α.

B2.7.3.1 Συμπεριφορά και στάση των εργαζομένων

Οι εργαζόμενοι/ες του ΚΦΑΑ οφείλουν να τηρούν τους κανόνες της δεοντολογίας και συμπεριφοράς που εξασφαλίζουν το σεβασμό απέναντι στα φιλοξενούμενα άτομα, την αναγνώριση της αξιοπρέπειας και των ατομικών δικαιωμάτων τους. Προκειμένου να εξασφαλισθεί η τήρηση των αρχών αυτών, πέρα από την επαγγελματική εμπειρία ή και σπουδές των μελών του προσωπικού των ΚΦΑΑ, ο ΝΟΣΤΟΣ αναλαμβάνει με τις διαδικασίες

εσωτερικής εκπαίδευσης και εποπτείας που εφαρμόζει πάγια, να υποστηρίξει την εκπαίδευση του προσωπικού ώστε να κατανοεί τις πολιτισμικές, γλωσσικές και εκπαιδευτικές ανάγκες των φιλοξενούμενων και να είναι σε θέση να εφαρμόζει τα διαπολιτισμικά πρότυπα λειτουργίας που έχει δημιουργήσει ο φορέας.

Αντίστοιχα, σε κάθε επαφή και αλληλεπίδραση στο Κ.Φ.Α.Α. το προσωπικό οφείλει να επιδεικνύει σεβασμό σε όλα τα άτομα, χωρίς καμία απολύτως διάκριση ως προς τη φυλή, το γένος, τη θρησκεία, το χρώμα, την υπηκοότητα ή την εθνική καταγωγή, τη γλώσσα, την οικογενειακή κατάσταση, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ταυτότητα φύλου, την ηλικία, την κοινωνικό-οικονομική κατάσταση, τυχόν αναπηρία, την πολιτική πεποίθηση, ή οποιοδήποτε άλλο χαρακτηριστικό. Οι κανόνες της επαγγελματικής συμπεριφοράς διέπουν με παρόμοιο τρόπο την επικοινωνία μεταξύ των μελών του προσωπικού ώστε να δημιουργείται υγιές πρότυπο στα ωφελούμενα παιδιά.

B2.7.3.2 Επισκέψεις τεχνικών, υπαλλήλων ΔΕΚΟ, γειτόνων κλπ.

Δεν επιτρέπεται η είσοδος στο ΚΦΑΑ οποιουδήποτε τρίτου προσώπου εφόσον δεν έχει προηγηθεί σχετική προειδοποίηση και προγραμματισμός. Σε παρόμοια περίπτωση το προσωπικό οφείλει να ακολουθήσει τις εξής οδηγίες:

Σε περίπτωση που εμφανιστούν στην είσοδο του ΚΦΑΑ επισκέπτες/ριες με οποιαδήποτε ιδιότητα, πχ γείτονες, τεχνικοί, υπάλληλοι ΔΕΚΟ, προμηθευτές κ.α. και γενικώς άτομα που δεν είναι μέλη του προσωπικού του ΚΦΑΑ και δεν βρίσκονται στη βάρδια εκείνη τη στιγμή, είτε είναι εργαζόμενοι/ες του ΝΟΣΤΟΥ είτε όχι, δεν επιτρέπουμε την είσοδό τους στους χώρους του ΚΦΑΑ παρά μόνον εάν υπάρχει προηγούμενη ειδοποίηση από την/τον Συντονίστρια/ή του ΚΦΑΑ.

Εφόσον μια τέτοια επίσκεψη είναι προγραμματισμένη, η/ο Συντονίστρια/ής του Κ.Φ.Α.Α. ενημερώνεται για τα ονόματα των επισκεπτών/ριών, εκπροσώπων άλλων φορέων, συμπεριλαμβανομένων τεχνικών, μηχανικών, συναδέλφων που δεν είναι στη βάρδια και δεν αποτελούν προσωπικό του ΚΦΑΑ κλπ. και ενημερώνει αντίστοιχα το προσωπικό. Ετοιμάζεται σχετικός κατάλογος με τα ονόματα ώστε να γίνει ταυτοποίηση στην υποδοχή και να υπογράψουν στο βιβλίο εισόδου – εξόδου.

- **ΠΡΟΣΟΧΗ:** Η όποια δραστηριότητα περιλαμβάνεται στην επίσκεψη πραγματοποιείται με την εποπτεία και τις κατευθύνσεις/οδηγίες του προσωπικού του Κ.Φ.Α.Α. και πάντα με την παρουσία τουλάχιστον ενός μέλους του προσωπικού.

B2.7.3.3 Εξατομίκευση της προστασίας:

Η μέριμνα για την προστασία και ασφάλεια του ασυνόδευτου ανηλίκου ατόμου στο πλαίσιο του Κ.Φ.Α.Α. περιλαμβάνει επίσης μέτρα και υπηρεσίες που στηρίζονται στην εξατομίκευση της προστασίας, ώστε να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο αποτελεσματική. Τα μέτρα αυτά αφορούν:

- ο την εφαρμογή του Ατομικού Σχεδίου Δράσης για την οργάνωση της ανταπόκρισης στις ανάγκες του ανηλίκου ατόμου ως αποτέλεσμα της διερεύνησης των αναγκών του και της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντός του, άρα και της ενδυνάμωσής του για να ξέρει τί πρέπει να κάνει σε περίπτωση κινδύνου ή προσβολής. Η διεργασία της διερεύνησης των αναγκών και της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος που συντελείται στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής σχέσης μεταξύ του επαγγελματία/προσώπου αναφοράς του ασυνόδευτου ανηλίκου στα Κ.Φ.Α.Α. συμβάλλει στην οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης, ώστε το παιδί να μπορεί να εκμυστηρευτεί όποιο πρόβλημα ή ανησυχία έχει και ταυτόχρονα ο/η αρμόδιος επαγγελματίας (κοινωνικός λειτουργός ή ψυχολόγος) να μπορεί να ανιχνεύσει σχετικά θέματα, πχ αλλαγή συμπεριφοράς, ξαφνικές κρίσεις ή διαταραχές στο φαγητό ή στον ύπνο κλπ.

- ο Βάσει της μεθοδολογίας υλοποίησης των υπηρεσιών στα Κ.Φ.Α.Α., προβλέπεται η τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης των υπηρεσιών προς το ανήλικο άτομο, όπως αυτές περιγράφονται στο Ατομικό Σχέδιο Δράσης. Επομένως, καθίσταται δυνατή η υλοποίηση διορθωτικών ή υποστηρικτικών ενεργειών αν χρειάζεται.

- ο Η Συμβουλευτική ως κεντρική μεθοδολογική επιλογή που διαπερνά όλες τις υπηρεσίες του έργου επιτρέπει την παροχή εξατομικευμένης και προσωπικής καθοδήγησης του ασυνόδευτου ανηλίκου ατόμου ως προς τα δικαιώματά του και τους τρόπους άσκησής τους, άρα και της αυτοπροστασίας του, από όλο το προσωπικό του Κ.Φ.Α.Α. στο πλαίσιο της αρμοδιότητας και της εξειδίκευσης καθενός/μιας. Οι διεργασίες αυτές συνοδεύονται από υπηρεσίες νομικής συμβουλευτικής καθώς και εκπαίδευσης ως προς τα δικαιώματα και τις ευρωπαϊκές αξίες, προκειμένου να

υποστηριχθεί η προσωπική ανάπτυξη του/της ανηλίκου/ης στην πορεία προς την ενηλικίωση και την αυτονομία, αλλά ταυτόχρονα να διασφαλισθεί ότι είναι ικανό να διακρίνει τους κινδύνους και να αναζητήσει βοήθεια και υποστήριξη.

- ο Οι υπηρεσίες του έργου των Κ.Φ.Α.Α. συνεργάζονται στενά στο πλαίσιο της συγκρότησης και τακτικής αναθεώρησης του Ατομικού Σχεδίου Δράσης κάθε παιδιού με τον/την Εντεταλμένο/η Επίτροπο που ασκεί την επιμέλεια του ανηλίκου ατόμου και στο πλαίσιο της σχετικής νομοθεσίας εκπροσωπεί και φροντίζει για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του και τη νομική προστασία του.

B2.7.3.4 Δημιουργία περιβάλλοντος στο Κ.Φ.Α.Α. όπου ενθαρρύνεται η συμμετοχή και η έκφραση των παιδιών

Σε συνδυασμό με την εξατομικευμένη συμβουλευτική υποστήριξη κάθε παιδιού, το Κ.Φ.Α.Α. εντάσσει στις υπηρεσίες του την οργανωμένη παιδαγωγική παρέμβαση με κύριο στόχο την αξιοποίηση των συνεργειών και θετικών αλληλεπιδράσεων που δημιουργούνται στο παιδαγωγικό πλαίσιο λόγω της ανάπτυξης της δυναμικής της ομάδας, της ενίσχυσης της μάθησης και της ανάπτυξης δεξιοτήτων. Εστιάζουμε ειδικότερα στη διαρκή αλληλεπίδραση μεταξύ προσωπικού και ωφελουμένων παιδιών ως μέσο ενδυνάμωσης και μάθησης, αξιοποιώντας κάθε επικοινωνιακή περίσταση, από το γεύμα στην τραπεζαρία και τη συνάντηση στο διάδρομο μέχρι την ατομική συνεδρία ψυχολογικής υποστήριξης, ως ευκαιρία εμπειρικής μάθησης στο πλαίσιο της ολιστικής προσέγγισης της φροντίδας και της ανάπτυξης του παιδιού που εφαρμόζουμε (βλ. περισσότερα για το θεωρητικό πλαίσιο της Κοινωνικής Παιδαγωγικής: University of Strathclyde , The characteristics of social pedagogy (futurelearn.com. Βλ. επίσης σχετικό παράρτημα στο ΝΟΣΤΟΣ 2025, Πολιτική για το παιδί και την παιδική ηλικία, www.nostos.org.gr).

Ο συνδυασμός των παραπάνω πρακτικών διασφαλίζει τη συμμετοχή του ωφελούμενου παιδιού σε κάθε απόφαση που το αφορά και ταυτόχρονα δημιουργεί περισσότερα από ένα κανάλια επικοινωνίας μεταξύ παιδιού και προσωπικού του ΚΦΑΑ μέχρι το ανώτερο επίπεδο, αλλά και στο πλαίσιο της καθημερινότητας μέσω των εφαρμογών της Κοινωνικής Παιδαγωγικής που αναφέρεται αμέσως παραπάνω. Με τον τρόπο αυτό αναμένεται όχι μόνον ότι το παιδί μπορεί να εκφράσει τις όποιες ανησυχίες του αλλά επίσης ότι περισσότερα από ένα μέλη του προσωπικού (πχ το πρόσωπο αναφοράς, ο/η συντονιστής/ρια του ΚΦΑΑ που

παρακολουθεί και καθοδηγεί τη συμβουλευτική σχέση του προσώπου αναφοράς με το παιδί,ο/η Επιστημονικά Υπεύθυνος/η και ο/η Υπεύθυνος Παιδικής Προστασίας που συνεργάζεται με τον/την συντονιστή/ρια και το πρόσωπο αναφοράς σε τακτική βάση) έχουν γνώση του Ατομικού Σχεδίου Δράσης και της εξέλιξής του, άρα και της όποιας δυσλειτουργίας ή δυσκολίας, προκειμένου να την αντιμετωπίσουν, διορθώσουν και διαχειριστούν.

B2.7.3.5 Μέτρα πρόληψης οποιουδήποτε κινδύνου ή περιστατικού που θέτει σε κίνδυνο την υγεία, την ασφάλεια και την αξιοπρέπεια του ωφελούμενου ασυνόδευτου ανηλίκου:

- η οργάνωση συναντήσεων σε τακτή βάση (βλ. πρωτόκολλο – οδηγίες για την διεξαγωγή της «Ολομέλειας» του ΚΦΑΑ) για την οργάνωση της καθημερινότητας και τη λήψη αποφάσεων, το σχηματισμό προγράμματος για την αυτοδιαχείριση της καθημερινής ζωής ως προς πρακτικά ζητήματα και την ανάληψη ευθύνης, στο πλαίσιο των οποίων δίνεται η ευκαιρία να εκφραστούν προβλήματα και ανησυχίες σε κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας, με την παρουσία όλων των ωφελουμένων και όλου του προσωπικού, ανεξάρτητα από την ειδικότητα
- η συστηματική πληροφόρηση των ωφελουμένων για θέματα που άπτονται της ασφάλειας και της προστασίας τους, με φιλική και κατανοητή γλώσσα, όπως για παράδειγμα η «μαύρη εργασία» σε αντιδιαστολή με τη νόμιμη, η ίδια η ανηλικότητα ως πλαίσιο προστασίας βάσει της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας κλπ. Στο πλαίσιο των ενεργειών αυτών επιχειρείται η συμμετοχική εκπαίδευση των ανηλίκων ώστε να γνωρίζουν τα δικαιώματά τους και τους τρόπους αυτο-προστασίας τους
- η λειτουργία του μηχανισμού εσωτερικής αξιολόγησης (βλ. Κεφ. 3.8 ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.) που μεταξύ άλλων ζητά τη γνώμη των παιδιών για τις υπηρεσίες που τους παρέχονται, καθώς και μετρά το βαθμό ικανοποίησης των επωφελουμένων ασυνόδευτων παιδιών, των Συντονιστών/ριών και όλων των εμπλεκόμενων στελεχών. Μέσω της εσωτερικής αξιολόγησης είναι δυνατόν να ανιχνευθούν και επομένως να αντιμετωπισθούν τυχόν προκλήσεις ή κίνδυνοι σε βάρος του παιδιού.
- η λειτουργία του μηχανισμού αναφοράς/παραπόνου/πρότασης συνεχούς βελτίωσης για την υποβολή παραπόνων από τα ασυνόδευτα ανήλικα άτομα (βλ. Κεφ. 3.10 ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.), γνωστοποιημένος και προβεβλημένος στα ίδια τα παιδιά από την πρώτη μέρα της υποδοχής τους στο ΚΦΑΑ ο οποίος είναι κατάλληλα διαμορφωμένος ώστε

να είναι φιλικός και εύχρηστος από παιδιά και εφήβους. Μέσω του μηχανισμού αυτού είναι δυνατόν να εντοπισθούν εγκαίρως παράπονα και προβλήματα, ακόμη και φόβοι, που πιθανόν αντιμετωπίζουν τα ωφελούμενα άτομα ως προς θέματα αξιοπρέπειας και προστασίας.

Σε κάθε περίπτωση, όλο το προσωπικό αλλά ειδικότερα η Ψυχο-Κοινωνική Υπηρεσία φροντίζουν ώστε τα φιλοξενούμενα παιδιά να γνωρίζουν ότι σε περίπτωση κινδύνου ή υπόνοιας κινδύνου μπορούν και πρέπει να απευθύνονται στο προσωπικό του Κέντρου, μέλη του οποίου είναι παρόντα όλο το 24ωρο.

Επίσης, η επιστημονική ομάδα και ειδικά ο/η εκπαιδευτικός φροντίζουν ώστε, στο πλαίσιο της ανάπτυξης επικοινωνιακών δεξιοτήτων και της εκμάθησης ελληνικών, τα παιδιά να γνωρίζουν πώς και με ποιες φράσεις θα ζητήσουν βοήθεια από Αστυνομία, ΕΚΑΒ κλπ σε περίπτωση ανάγκης.

ΟΔΗΓΙΕΣ

Προς τα μέλη του προσωπικού

για την πρόληψη και την προστασία ανηλίκου από κακοποίηση, βία ή οποιαδήποτε συναφή παραβίαση των δικαιωμάτων των παιδιών (σωματική ακεραιότητα, αξιοπρέπεια, ιδιωτικότητα κ.α.)

Εντός του Κ.Φ.Α.Α. κατά τη διάρκεια της βάρδιας:

_Με εξαίρεση τις συνεδρίες της Ψυχοκοινωνικής Υπηρεσίας, φροντίστε σε όλες τις επαφές, επικοινωνίες και αλληλεπιδράσεις με τα παιδιά να βρίσκεστε μαζί με άλλο μέλος του προσωπικού ή αν αυτό δεν είναι εφικτό, φροντίστε να βρίσκεστε σε χώρο που είναι κοινόχρηστος και εύκολα προσβάσιμος.

_Όταν χρειάζεται να μπειτε σε δωμάτιο παιδιών, φροντίστε πάντα να χτυπάτε την πόρτα. Αποφύγετε διακριτικά και ευγενικά, εκτός αν κρίνετε ότι είναι απολύτως απαραίτητο ή αν είναι μέρος του προγράμματος, πχ καθαριότητες, να μπειτε σε δωμάτιο παιδιών όταν βρίσκονται μέσα τα παιδιά. Αν στο δωμάτιο βρίσκεται μόνον ένα παιδί, ζητείστε να βγει έξω πριν κάνετε οτιδήποτε, πχ να του μιλήσετε ή να κάνετε οποιαδήποτε δουλειά μέσα στο δωμάτιο. Φροντίστε η πόρτα να παραμένει ανοιχτή.

Για την εξασφάλιση των παραπάνω όρων πρόληψης και προστασίας των ανηλίκων, ο/η Συντονιστής/ρια φροντίζει α) για την ανάλογη οργάνωση των βαρδιών, β) για την ανάλογη οργάνωση των προγραμμάτων των παιδιών ώστε να μην χρειάζεται να παραμένουν στα υπνοδωμάτια στη διάρκεια της ημέρας.

B2.8 Μέτρα πρόληψης για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

Για τα προσωπικά δεδομένα που χρειάζεται να συλλέγονται στο πλαίσιο της λειτουργίας του ΚΦΑΑ ο φορέας λειτουργίας ΝΟΣΤΟΣ παίρνει τα απαραίτητα μέτρα ώστε να διασφαλίζεται

- η ασφάλεια των δραστηριοτήτων επεξεργασίας δεδομένων σε τεχνικό και οργανωτικό επίπεδο,
- ότι η παρέμβαση καθίσταται σχετικά με την προστασία των δεδομένων αναλογική και αναγκαία
- ότι υπάρχουν κατάλληλοι/ειδικοί μηχανισμοί ελέγχου και εποπτείας. Συγκεκριμένα:

Η Ε.Κ.Πο.Σ.Π.Ο. ΝΟΣΤΟΣ είναι πλήρως συμμορφωμένη με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και έχει σε ισχύ πολιτική προστασίας δεδομένων για ωφελούμεν@, εργαζόμεν@, συνεργάτες/τριες και υποψήφι@ εργαζόμεν@. Η Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα της ΕΚΠΟΣΠΟ ΝΟΣΤΟΣ (http://www.nostos.org.gr/site/gr/privacy_policy.html), όπου και περιλαμβάνονται μέτρα για την αποφυγή ή τη διαχείριση των σχετικών κινδύνων. Πέραν αυτών των πολιτικών, ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την προστασία των δεδομένων επεξεργασίας και αποθήκευσης, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών προδιαγραφών για την εξασφάλιση της ασφάλειας των δεδομένων που περιλαμβάνονται στο σύστημα εργαλείων και εφαρμογών που χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση, το συντονισμό και τη διαχείριση του έργου των Κ.Φ.Α.Α.

Ειδικότερα για την Προστασία Προσωπικών Δεδομένων των ωφελούμενων ακολουθείται η προαναφερθείσα Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων στο πλαίσιο της οποίας :

- Τα ωφελούμενα άτομα δίνουν τη συγκατάθεσή τους για την συλλογή και επεξεργασία των απαιτούμενων στοιχείων για την υλοποίηση του έργου.
- σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό και τον κώδικα δεοντολογίας, δεν δημοσιοποιούνται πρόσωπα σε φωτογραφίες των ανηλίκων ωφελούμενων από δραστηριότητες που συμμετέχουν.

Οι εργαζόμενοι/ες του φορέα, των οποίων τα καθήκοντα περιλαμβάνουν το χειρισμό των προσωπικών δεδομένων των επωφελούμενων, οφείλουν να τηρούν τις διατάξεις του νόμου περί προστασίας προσωπικών δεδομένων. Η καθοδήγηση αυτή αφορά όλα τα μέσα στα

οποία καταγράφονται πληροφορίες (σε έντυπη ή και ηλεκτρονική μορφή). Γενικότερα, όλα τα προσωπικά δεδομένα τα οποία εμπιστεύεται το κάθε φιλοξενούμενο άτομο σε οποιονδήποτε εργαζόμενο/η ή και εθελοντή/ριας στο ΚΦΑΑ ή στο ευρύτερο πλαίσιο φιλοξενίας και παροχής υπηρεσιών αντιμετωπίζονται ως εμπιστευτικά και να μην κοινολογούνται σε τρίτους, εκτός αν ορίζεται άλλως στο νόμο. Επίσης, ανάλογα με την ειδικότητά τους, τα εργαζόμενα άτομα κατά την άσκηση των καθηκόντων τους στο Κ.Φ.Α.Α. δεσμεύονται για την τήρηση της εχεμύθειας και των προσωπικών δεδομένων από τους κανόνες δεοντολογίας που ισχύουν στον αντίστοιχο επαγγελματικό κλάδο, π.χ. διερμηνεία-διαμεσολάβηση, κοινωνικές υπηρεσίες, ψυχοκοινωνική και ψυχολογική υποστήριξη.

Ο φορέας αναγνωρίζει και ενημερώνει το κάθε φιλοξενούμενο άτομο σε γλώσσα που κατανοεί και με προσέγγιση ανάλογη με την ηλικία και την ωριμότητά του, ότι σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και προκειμένου να διασφαλιστεί το βέλτιστο συμφέρον του φιλοξενούμενου, στοιχεία που το ίδιο έχει μοιραστεί εμπιστευτικά με το προσωπικό του φορέα, δύναται να διαβιβασθούν σε σχετικούς φορείς ειδικευμένους για την αξιοποίηση των στοιχείων αυτών με στόχο την προστασία ή ασφάλεια του ιδίου ή τρίτων προσώπων και σε συμφωνία με τη νομοθεσία περί προσωπικών δεδομένων. Πιο συγκεκριμένα, οι περιπτώσεις αυτές αφορούν ιδίως τα εξής:

- α) όταν η υγεία ή η ασφάλεια του ιδίου ή των λοιπών φιλοξενούμενων τίθεται σε σοβαρό κίνδυνο,
- β) όταν το φιλοξενούμενο άτομο διατρέχει κίνδυνο σοβαρής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης,
- γ) όταν η συμπεριφορά του φιλοξενούμενου περιορίζει τα δικαιώματα των άλλων, ιδιαίτερα των λοιπών φιλοξενούμενων και του προσωπικού που απασχολείται στο Κέντρο Φιλοξενίας,
- δ) όταν η γνωστοποίηση των εν λόγω στοιχείων απαιτείται από το νόμο.

Τα προσωπικά στοιχεία και οι φυσικοί φάκελοι των επωφελουμένων τηρούνται σε κλειδωμένες ντουλάπες όπου έχουν πρόσβαση μόνον τα εξουσιοδοτημένα στελέχη της Ψυχο-Κοινωνικής και Νομικής Υπηρεσίας, οι Συντονιστές/ριες, ο/η Επιστημονικά Υπεύθυνος/η και ο/η Υπεύθυνος/η Έργου.

Επίσης, σε περιπτώσεις οργάνωσης δραστηριοτήτων είτε εντός είτε εκτός του ΚΦΑΑ, οι ωφελούμενοι πρέπει να έχουν δώσει τη συγκατάθεσή τους για την συλλογή και επεξεργασία των απαιτούμενων στοιχείων για την υλοποίηση της δραστηριότητας. Δεν δημοσιοποιούνται πρόσωπα σε φωτογραφίες ωφελούμενων από δραστηριότητες που συμμετέχουν.

B2.9 Μέτρα πρόληψης και προστασίας για τη σύνδεση ανηλίκου με οικογένεια/ανάδοχο

B2.9.1 Σύνδεση με οικογένεια

Για την άσκηση του δικαιώματος του ασυνόδευτου ανηλίκου στην οικογενειακή ζωή και την εκπλήρωση της αρχής του σεβασμού της οικογενειακής ενότητας στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου των Κ.Φ.Α.Α. προϋποτίθεται η διερεύνηση του βέλτιστου συμφέροντος του/της ασυνόδευτου/ης ανηλίκου/ης ώστε να οργανωθεί η προσωπική σχέση του παιδιού με την οικογένειά του βάσει της εκτίμησης των κινδύνων ή απειλών που πιθανόν διατρέχει, ιδίως σε σχέση με πιθανή οικογενειακή επανένωση. Συγκεκριμένα:

Το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλος – κοινωνικός λειτουργός της Μονάδας σε συνεργασία με τον/την Εντεταλμένο Επιτροπείας, τα καθήκοντα του/της οποίου/ας περιλαμβάνουν την άσκηση της επιμέλειας του προσώπου του ανηλίκου και της εκπροσώπησής του σε θέματα προσωπικής κατάστασης διερευνούν το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού ώστε να οργανωθεί η προσωπική σχέση του παιδιού με την οικογένειά του ή να εκτιμηθεί αν αυτό είναι αντίθετο προς το συμφέρον του, ιδίως σε σχέση με πιθανή οικογενειακή επανένωση. Το εργαλείο αξιολόγησης του βέλτιστου συμφέροντος (BIA) που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της διαδικασίας εκτίμησης των αναγκών του παιδιού προβλέπει τη διερεύνηση των οικογενειακών σχέσεων, την εκτίμηση των κινδύνων αν υπάρχουν και το σχεδιασμό των επόμενων βημάτων κατά περίπτωση (Ατομικό Σχέδιο Δράσης).

Βάσει της αρχής της οικογενειακής ενότητας και με την επιφύλαξη ότι δεν έχει κριθεί διαφορετικά στο πλαίσιο της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού, οι υπηρεσίες που υλοποιούνται στο πλαίσιο του έργου των Κ.Φ.Α.Α. περιλαμβάνουν τον εντοπισμό και επικοινωνία με την οικογένεια του ασυνόδευτου/ης ανηλίκου/ης σε συνεννόηση με το ανήλικο άτομο και με σεβασμό στις επιθυμίες και στις επιλογές του. Συγκεκριμένα, αν συντρέχει τέτοια περίπτωση, ο/η Κοινωνικός Λειτουργός - σε στενή συνεργασία με τον/την Εντεταλμένο Επιτροπείας- μεριμνά για την αναζήτηση της

οικογένειας του/της ανηλίκου/ης, εάν αυτό είναι σύμφωνο με το βέλτιστο συμφέρον του/ης, καθώς και για την αποκατάσταση των οικογενειακών δεσμών και την επανένωση μαζί της.

Επίσης, στο πλαίσιο της καθημερινής λειτουργίας του Κ.Φ.Α.Α. εξασφαλίζεται ότι τα παιδιά διατηρούν, εφόσον το θέλουν, την επαφή με την οικογένειά τους (εντοπισμός οικογένειας, επικοινωνία κλπ), καθώς και τους δεσμούς με τα αδέρφια τους .

Σε κάθε περίπτωση, ο/η Κοινωνικός Λειτουργός– Σύμβουλος /Πρόσωπο Αναφοράς και ο/η Υπεύθυνος/η Καθημερινής Φροντίδας μεριμνούν για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας του ανηλίκου με την οικογένειά του (π.χ. μέσω τηλεφώνου ή του διαδικτύου) με τις εξής προϋποθέσεις: α) έχουν συνεννοηθεί με το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλο του παιδιού πριν την επικοινωνία και β) έχουν ελέγξει και εξασφαλίσει την ταυτοποίηση των προσώπων με τα οποία ζητά τη βοήθειά μας για να επικοινωνήσει το ανήλικο άτομο.

Επίσης, α) μέσω των διαδικασιών διακρίβωσης του βέλτιστου συμφέροντος κάθε παιδιού, β) με την παρακολούθηση, αξιολόγηση, έλεγχο και ανατροφοδότηση των εξατομικευμένων υποστηρικτικών ενεργειών και κυρίως, γ) μέσω της σχέσης εμπιστοσύνης με το πρόσωπο αναφοράς/ατομικό σύμβουλο του παιδιού αναμένεται ότι θα είναι δυνατόν να εντοπισθούν κίνδυνοι και προβλήματα που πιθανόν αντιμετωπίζουν τα ωφελούμενα άτομα ως προς τις σχέσεις με την οικογένεια και την προσωπική ζωή τους.

B2.9.2 Εμφάνιση ατόμου που φέρεται ως συγγενής του ωφελούμενου ανηλίκου :

Για την εξασφάλιση της προστασίας και της ασφάλειας των ανηλίκων σε περιπτώσεις εμφάνισης ατόμου που φέρεται ως συγγενής του ωφελουμένου ανηλίκου το προσωπικό του ΚΦΑΑ ακολουθεί τις οδηγίες/πρωτόκολλο ενεργειών για την είσοδο επισκέπτη στο ΚΦΑΑ (προηγούμενη ειδοποίηση, ταυτοποίηση, ενημέρωση προσώπου αναφοράς/συμβούλου, Συντονίστριας/η κλπ.). Ενημερώνεται οπωσδήποτε το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλος, ο/η Συντονιστής/ρια και ο/η Υπεύθυνος/η ΠΠΠ προκειμένου να διακριβωθεί η ταυτότητα του ατόμου και να ενημερωθούν όλες οι πλευρές για την προβλεπόμενη από το νόμο διαδικασία (άδεια εισαγγελέα ή ΕΕ κλπ) προκειμένου να προφυλαχθεί το παιδί από πιθανή έκθεση σε κίνδυνο.

ΟΔΗΓΙΕΣ

Προς τα μέλη του προσωπικού

Σε περίπτωση που εμφανιστεί άτομο φερόμενο ως μέλος της οικογένειας με αίτημα να συναντηθεί με ασυνόδευτο ανήλικο που φιλοξενείται στο ΚΦΑΑ

Σε περίπτωση που εμφανιστεί άτομο φερόμενο ως μέλος της οικογένειας με αίτημα να συναντηθεί με ασυνόδευτο ανήλικο που φιλοξενείται στο ΚΦΑΑ:

1. Ο/Η Συντονιστής/ρια του ΚΦΑΑ με το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλο του/της ανηλίκου/ης και σε συνεργασία με τον/την εντεταλμένο/η επίτροπο (εφόσον έχει οριστεί) ζητούν στοιχεία ταυτοποίησης του ενδιαφερόμενου ενήλικου ατόμου, καταγράφουν τα στοιχεία του στο ατομικό αρχείο του ανηλίκου και διερευνούν τη φερόμενη ως συγγένεια, πχ αν πρόκειται για αδελφό, εξετάζουν αν ταυτίζονται τα στοιχεία του με αυτά που έχει δηλώσει το παιδί για την οικογενειακή του κατάσταση, πχ στο έντυπο “βέλτιστου συμφέροντος” ή όπου αλλού. Αν δεν υπάρχει ταύτιση με τα υπάρχοντα στοιχεία, ζητούν από το φερόμενο ως συγγενή μια δήλωση-αίτηση προς το ΚΦΑΑ όπου να αναφέρει τα ταυτοποιητικά του στοιχεία και το αίτημά του.
2. Ο/Η Συντονιστής/ρια του ΚΦΑΑ με το πρόσωπο αναφοράς του ανηλίκου και με τον/την εντεταλμένο/η επίτροπο (εφόσον έχει οριστεί) ορίζουν τηλεφωνική/διαδικτυακή συνάντηση με το μέλος της οικογένειας.
3. Ο/Η Συντονιστής/ρια οργανώνει «Ομάδα Διασύνδεσης με την Οικογένεια» η οποία αποτελείται από το πρόσωπο αναφοράς του ανηλίκου, τον/την επίτροπο (εφόσον οριστεί) και τον διερμηνέα.
4. Στη συνάντηση ο/η Συντονιστής/ρια με την «Ομάδα Διασύνδεσης με την Οικογένεια» εξηγούν στο μέλος της οικογένειας α) τί σημαίνει ασυνόδευτος ανήλικος στην Ελλάδα (νομικό πλαίσιο), β) τί σημαίνει Εισαγγελέας γ) τί σημαίνει ΚΦΑΑ, δηλαδή, μεταξύ των άλλων, ότι είναι απαραίτητο να προσδιοριστεί ο χρόνος, η διάρκεια και πιθανόν η συνάντηση να γίνει σε εξωτερικό χώρο για την προστασία των άλλων παιδιών που φιλοξενούνται στο ΚΦΑΑ. Για παράδειγμα, εξηγούμε ότι φιλοξενούνται πολλά παιδιά από διαφορετικές χώρες, ότι η τοποθεσία του ΚΦΑΑ δεν κοινοποιείται για λόγους ασφαλείας και τονίζουν πόσο σημαντικό είναι οι συναντήσεις, αν και εφόσον εγκριθεί το αίτημα του, καλό είναι να γίνονται σε εξωτερικό χώρο διότι κάποιο από τα υπόλοιπα παιδιά να μην έχουν συγγενείς και να δημιουργηθεί αναστάτωση, δ) τί σημαίνει ανάληψη ευθύνης της φροντίδας του νεαρού από το ΚΦΑΑ και τέλος ε) εξηγούν ποια είναι η διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσει το μέλος της οικογένειας για να αιτηθεί από τον Εισαγγελέα την έγκριση ή/και το χρονοδιάγραμμα των συναντήσεων με τον ανήλικο.

5. Ο/Η Συντονιστής/ρια με την «Ομάδα Διασύνδεσης με την Οικογένεια» παραπέμπουν το μέλος της οικογένειας στην Εισαγγελία Ανηλίκων ώστε να καταθέσει το σχετικό αίτημα.
6. Ο/Η Συντονιστής/ρια με την «Ομάδα Διασύνδεσης με την Οικογένεια» συνεργάζονται με την Εισαγγελία και συνδράμουν στη διαδικασία εφόσον χρειαστεί (πχ. αν χρειαστεί η παρουσία του παιδιού στον Εισαγγελέα πραγματοποιείται συνοδεία από την «Ομάδα Διασύνδεσης με την Οικογένεια.»).
7. Όλη η διαδικασία πραγματοποιείται σε στενή συνεργασία με τον/την Επίτροπο εφόσον έχει οριστεί.

B2.10 Μέτρα πρόληψης, αντιμετώπισης και διαχείρισης πιθανού περιστατικού κακοποίησης ή άσκησης βίας σε περιπτώσεις που ο δράστης είναι ανήλικ@ φιλοξενούμεν@, ενήλικ@ εκτός του Κέντρου ή μέλος του προσωπικού ή εθελοντής/ρια. Διαδικασία καταγγελίας στις αρμόδιες αρχές, μέτρα προστασίας του παιδιού θύματος και των υπόλοιπων παιδιών από τον φερόμενο ως θύτη μέχρι τη διερεύνηση της υπόθεσης από τις αρμόδιες αρχές, ενέργειες για την υποστήριξη του παιδιού θύματος.

B2.10.1 Περιστατικό κακοποίησης ή άσκησης βίας:

B2.10.2 Εντοπισμός περιστατικού κακοποίησης ή άσκησης βίας ή ενδεχόμενου κινδύνου:

Η πρόληψη κάθε πιθανότητας να ασκηθεί βία οποιουδήποτε είδους στο πλαίσιο της λειτουργίας του ΚΦΑΑ είναι κεφαλαίωδους σημασίας για την προστασία κάθε παιδιού ξεχωριστά, για την ασφάλεια όλων και για την ομαλή λειτουργία της δομής. Γι'αυτό λαμβάνουμε κάθε δυνατό μέτρο ώστε να προλάβουμε όποια τέτοια πιθανότητα, ενώ επίσης έχουμε τα μάτια μας ανοιχτά ώστε να μπορούμε να διακρίνουμε τα σημάδια.

Μερικοί, ενδεικτικοί και όχι αποκλειστικοί, από τους πιθανούς τρόπους εντοπισμού περιστατικού κακοποίησης, ενδεχόμενης ή πραγματικής άσκησης βίας σε βάρος ωφελούμενου παιδιού, κινδύνου ή προσβολής της ακεραιότητας ή της αξιοπρέπειάς του, είναι :

- το παιδί-θύμα να αναφέρει το περιστατικό. **Προσοχή** στις περιπτώσεις που η αναφορά γίνεται «τυχαία» ή καλυμμένα, για παράδειγμα στο διάδρομο ή σε μη μέλος της ΨΚΥ, εκτός συνεδρίας κλπ.

- το παιδί να φέρει εμφανή τραύματα, γρατσουνιές, μώλωπες ή και σοβαρότερα τραύματα. **Προσοχή**, διερευνούμε κάθε τέτοια περίπτωση, άσχετα με την όποια δικαιολογία δίνει το παιδί για το τραύμα ή τα τραύματά του, πχ λέει ότι έπεσε στο δρόμο
- το παιδί να έχει αλλαγή συμπεριφοράς ή συνθηθειών, εμφανίζεται για παράδειγμα με πολλά καινούρια ρούχα, συσκευές τηλεφώνου κ.α. ή να μην τρώει, να κλείνεται στον εαυτό του, να αποφεύγει συναναστροφές ή δραστηριότητες κ.α.
- το περιστατικό (ή υπόνοια) να πέσει στην αντίληψη μέλους του προσωπικού
- το περιστατικό να αναφερθεί από εξωτερικό από το Κ.Φ.Α.Α. άτομο ή φορέα, πχ να είναι κάτι που έχει συμβεί στο σχολείο ή σε εξωτερικό πρόγραμμα που παρακολουθεί το ωφελούμενο παιδί
- το παιδί να χρησιμοποιήσει το «κουτί παραπόνων» (βλ. Κεφ. 3.10 ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.) για να καταγγείλει περιστατικό ή να εκφράσει ανησυχίες ή παράπονα.

Σε κάθε περίπτωση, οποιοδήποτε μέλος του προσωπικού του Κ.Φ.Α.Α. αντιλαμβάνεται ή έχει υπόνοια ότι ένα ωφελούμενο άτομο έπεσε θύμα κακοποίησης ή βίας ή προσβολής της ακεραιότητας και της αξιοπρέπειάς του ή ότι κινδυνεύει να υποστεί κακοποίηση ή βία οποιασδήποτε μορφής έχει υποχρέωση να αναφέρει αμέσως το περιστατικό ή και τις όποιες πληροφορίες ή υπόνοιες έχει στον/στην Υπεύθυνο Πολιτικής Παιδικής Προστασίας ή και στον Συντονιστή/ρια του Κ.Φ.Α.Α.

B2.10.3 Διαχείριση περιστατικού κακοποίησης ή άσκησης βίας ή ενδεχόμενου κινδύνου

- Για τη διαχείριση περιστατικού κακοποίησης ή άσκησης βίας σε περιπτώσεις που φερόμενος ως δράστης είναι:

α) Ενήλικος/η εκτός του κέντρου: για τη διερεύνηση του περιστατικού ακολουθείται η διαδικασία **αντιμετώπισης και διαχείρισης περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης ανήλικου ωφελουμένου στο ΚΦΑΑ** (βλ. αναλυτικότερα Κεφ. Β.10.7 Π.Π.Π.). Συνοπτικά, η καταγγελία-αναφορά διερευνάται και αν διαπιστωθεί ότι είναι βάσιμη, ενημερώνονται το Δ.Σ. του ΝΟΣΤΟΥ και οι αρμόδιες αρχές από την Υπεύθυνη Έργου, μετά από συνεργασία με τον/την Υπεύθυνο/η ΠΠΠ, Συντονίστρια/ης ΚΦΑΑ) και με στελέχη του Κ.Φ.Α.Α. εφόσον απαιτείται. Το ανήλικο άτομο που υπέστη την κακοποίηση ή βία παραπέμπεται και συνοδεύεται το συντομότερο δυνατόν σε ιατρικές υπηρεσίες, ενώ

υποστηρίζεται από το πρόσωπο αναφοράς/ατομικό σύμβουλο και παραπέμπεται στο πλαίσιο του ΑΣΔ στον/στην ψυχολόγο του Κ.Φ.Α.Α. για τη διάγνωση της κατάστασης του παιδιού και την ψυχολογική υποστήριξή του. Αν κριθεί απαραίτητο, ζητείται η συνεργασία παιδοψυχιάτρου ή σχετικής με το θέμα υπηρεσίας. Ενημερώνεται οπωσδήποτε ο/η Εντεταλμένος/η Επίτροπος με ευθύνη του/της Υπεύθυνου/ης Πολιτικής Παιδικής Προστασίας και ζητείται η συνεργασία του.

β) Μέλος του προσωπικού ή εθελοντής/ρια: για τη διερεύνηση του περιστατικού ακολουθείται η διαδικασία **αντιμετώπισης και διαχείρισης περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης ανηλίκου ωφελουμένου στο ΚΦΑΑ** (βλ. αναλυτικότερα Κεφ. Β.10.7 Π.Π.Π.). Στο πρωτόκολλο ενεργειών συμπεριλαμβάνονται, μετά την αναφορά του περιστατικού και τη διερεύνηση του, η διαδικασία καταγγελίας στις αρμόδιες αρχές, καθώς και μέτρα προστασίας του παιδιού θύματος και των υπολοίπων παιδιών από τον φερόμενο ως θύτη μέχρι τη διερεύνηση της υπόθεσης από τις αρμόδιες Αρχές. Το ανήλικο άτομο που υπέστη την κακοποίηση ή βία παραπέμπεται ή συνοδεύεται για ιατρική γνωμάτευση ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζεται από το πρόσωπο αναφοράς/ατομικό σύμβουλο και παραπέμπεται στο πλαίσιο του ΑΣΔ στον/στην ψυχολόγο του Κ.Φ.Α.Α. για τη διάγνωση της κατάστασης του παιδιού και την ψυχολογική υποστήριξή του* Αν κριθεί απαραίτητο, ζητείται η συνεργασία παιδοψυχιάτρου ή σχετικής με το θέμα υπηρεσίας. Το καταγγελλόμενο άτομο απομακρύνεται αμέσως από το Κ.Φ.Α.Α. σε συνεργασία της Υπεύθυνης και της Ομάδας έργου με τις διοικητικές υπηρεσίες του ΝΟΣΤΟΥ και συγκεκριμένα με τη Δ/νση Διοικητικού/Ανθρώπινου Δυναμικού υπό τους όρους εγκρίσεων κλπ που προβλέπει ο εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας του ΝΟΣΤΟΥ.

Ενημερώνεται οπωσδήποτε ο/η Εντεταλμένος/η Επίτροπος με ευθύνη του/της Υπεύθυνου/ης Πολιτικής Παιδικής Προστασίας και ζητείται η συνεργασία του.

γ) Ανήλικος φιλοξενούμενος: Στην περίπτωση που καταγγέλλεται περιστατικό κακοποίησης ανηλίκου από ανήλικο ακολουθείται η διαδικασία **αντιμετώπισης και διαχείρισης περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης ανηλίκου ωφελουμένου στο ΚΦΑΑ** (βλ. αναλυτικότερα Κεφ. Β.10.7 Π.Π.Π.). Συνοπτικά, η καταγγελία-αναφορά διερευνάται και αν διαπιστωθεί ότι είναι βάσιμη, ενημερώνονται οι αρμόδιες αρχές από την Υπεύθυνη Έργου, μετά από συνεργασία με τον/την Υπεύθυνο/η ΠΠΠ, Συντονίστρια/ης ΚΦΑΑ και με στελέχη του Κ.Φ.Α.Α. εφόσον απαιτείται. Μετά τη διερεύνηση του περιστατικού ειδοποιείται από την Υπεύθυνη Έργου η Εισαγγελία Ανηλίκων και, εφόσον χρειάζεται (π.χ.

δώσει εντολή η Εισαγγελία), ειδοποιείται και η Υποδιεύθυνση Ασφάλειας Ανηλίκων. Ο/ Η Υπεύθυνος/η Παιδικής Προστασίας και η Υπεύθυνη Έργου σε συνεργασία με τον/την Συντονιστή/ρια και την Ψυχοκοινωνική Υπηρεσία φροντίζουν για την προστασία του φερόμενου θύματος και σε δεύτερο χρόνο παραπέμπουν για ψυχολογική υποστήριξη. Επιπρόσθετα, απομακρύνεται ο φερόμενος ως θύτης ή το θύμα, κατά περίπτωση, με κριτήριο τη βέλτιστη προστασία καθενός ξεχωριστά και όλων των φιλοξενουμένων του Κ.Φ.Α.Α., αν για παράδειγμα υπάρχει ο φόβος των αντιποίνων ή περαιτέρω εκφοβισμού κλπ.

Ενημερώνονται οπωσδήποτε οι Εντεταλμένοι/ες Επίτροποι όλων των εμπλεκόμενων παιδιών με ευθύνη του/της Υπεύθυνου/ης Πολιτικής Παιδικής Προστασίας και ζητείται η συνεργασία τους.

B2.10.4 Μέτρα προστασίας και ενέργειες υποστήριξης του παιδιού θύματος.

**Για την υποστήριξη του παιδιού που κινδυνεύει ή υπέστη βία ή κακοποίηση:*

Στην περίπτωση που το ωφελούμενο ανήλικο άτομο αντιμετώπισε κίνδυνο ή προσβολή της ακεραιότητας ή της αξιοπρέπειάς του, κακοποίηση ή ενδεχόμενη ή πραγματική βία, προβλέπεται ο σχεδιασμός και η **εφαρμογή συγκεκριμένης και εξατομικευμένης παρέμβασης για την προστασία και την υποστήριξή του.**

Η παρέμβαση στοχεύει στην οργάνωση της ανταπόκρισης του Κ.Φ.Α.Α. στο πρόβλημα του ανηλικού ατόμου ως αποτέλεσμα της διερεύνησης των αναγκών του και της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντός του, σε συνεργασία με τον/την Εντεταλμένο Επίτροπο. Το σχέδιο παρέμβασης προετοιμάζεται με φροντίδα του/της Υπεύθυνου/ης ΠΠΠ και του/της Συντονιστή/ριας του ΚΦΑΑ σε συνεργασία με τον/την ατομικό σύμβουλο/πρόσωπο αναφοράς, σε συνεννόηση με την Υπεύθυνη Έργου. Στο πλαίσιο των ενεργειών παρακολούθησης και αξιολόγησης της υλοποίησης των εξατομικευμένων υπηρεσιών προς το ανήλικο άτομο, παρακολουθείται αρμοδίως (Συντονιστής/ρια, Υπ/νος ΠΠΠ) η πορεία υλοποίησης του σχεδίου ανταπόκρισης στο πρόβλημα του παιδιού και η υποστήριξή του και κατ' επέκταση η υλοποίηση διορθωτικών ή υποστηρικτικών ενεργειών αν χρειάζεται, με εργαλείο παρακολούθησης το Ατομικό Σχέδιο Δράσης.

Το δημιουργούμενο σχέδιο παρέμβασης πρέπει οπωσδήποτε να περιέχει προβλέψεις για

- την άμεση και πρακτική προστασία του παιδιού θύματος από τον φερόμενο ως θύτη όπως για παράδειγμα την αλλαγή δωματίου ή ορόφου ή και υποβολή επείγοντος αιτήματος στην αρμόδια ΓΓΘΠ&ΕΠ για την απομάκρυνσή του από το ΚΦΑΑ για λόγους ασφάλειας
- την άμεση μεταφορά ή παραπομπή, ανάλογα με την εκτίμηση της κατάστασης, του παιδιού θύματος σε κατάλληλες ιατρικές ή άλλες υπηρεσίες
- την συνεργασία μεταξύ όλων των μελών της επιστημονικής ομάδας του ΚΦΑΑ για την εξυπηρέτηση του σχεδίου παρέμβασης και την αντίστοιχη ενημέρωση και ενίσχυση των ΥΚΦ που θα έρθουν σε επαφή με το παιδί ώστε να ξέρουν αν χρειάζεται κάποια ειδική μεταχείριση ή στοιχεία που πρέπει να προσέξουν
- την εντατική και συνεχή εποπτεία της καθημερινότητας του παιδιού ώστε να εξασφαλισθεί η σταδιακή μετάβασή του σε κανονικούς ρυθμούς μέσω της διεργασίας υποστήριξής του από τον/την ατομικό σύμβουλο/πρόσωπο αναφοράς.

B2.10.5 Περιστατικό έκρηξης θυμού ή ξεσπάσματος βίας ή καυγά μεταξύ ανηλίκων φιλοξενουμένων. Περιστατικό έκρηξης θυμού ή απρεπούς συμπεριφοράς ανηλίκου προς ανήλικο ή ανηλικούς, συγκατοίκο ή συγκατοίκους, μέλος ή μέλη του προσωπικού.

Γενικά:

Η ειρηνική διαβίωση στο Κ.Φ.Α.Α. είναι βασική προϋπόθεση για την προστασία και την ασφάλεια όλων των ανηλίκων που διαμένουν σ'αυτό, πέρα από το ότι συμβάλλει αποφασιστικά στην απρόσκοπτη εκπλήρωση των ατομικών στόχων κάθε φιλοξενούμενου παιδιού. Τα εργαλεία που χρησιμοποιούμε για να εξασφαλίσουμε την ειρηνική διαβίωση στο Κ.Φ.Α.Α. είναι η πρόληψη της οποιας συμπεριφοράς διαταράσσει την ειρηνική διαβίωση και συμβίωση και η διαχείριση της, εφόσον συμβεί, με το πρίσμα της παραβίασης των όρων φιλοξενίας σε συνάρτηση με το «Συμφωνητικό Φιλοξενίας» που έχει συναφθεί κατά την υποδοχή του ανηλίκου στο Κ.Φ.Α.Α. Οι όροι φιλοξενίας αντιστοιχούν στο πλαίσιο φροντίδας και προστασίας που συνιστά το Κ.Φ.Α.Α. Περιγράφονται αναλυτικά στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας με τη μορφή αμοιβαίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και αντικατοπτρίζονται στο «Συμφωνητικό Φιλοξενίας» μέσω του οποίου επιδιώκουμε όχι μόνον την ενημέρωση του παιδιού για το πλαίσιο που το φιλοξενεί αλλά την ενεργητική δέσμευσή του στην τήρησή του (βλ. Κεφ.3 ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.).

B2.10.5.1 Πρόληψη (περιστατικό βίας, καυγά, έκρηξης θυμού, απρεπούς συμπεριφοράς κλπ):

Βασική αρχή της λειτουργίας του Κ.Φ.Α.Α. είναι η μηδενική ανοχή στη βία κάθε μορφής, λεκτική ή άλλη. Στο πλαίσιο αυτό καλλιεργείται από όλο το προσωπικό, με το προσωπικό παράδειγμα του καθενός και βάσει των αρχών της Κοινωνικής Παιδαγωγικής (βλ.ΝΟΣΤΟΣ 2025, Πολιτική για το παιδί και την παιδική ηλικία, www.nostos.org.gr), κλίμα ευγένειας και αλληλοσεβασμού. Η αρχή της μηδενικής ανοχής στη βία κάθε μορφής καθοδηγεί τη διαχείριση κάθε σχετικού περιστατικού, πρώτα απ’ όλα μη παραλείποντας να ασχοληθούμε με την παραμικρή ένδειξη επιθετικότητας ή αγένειας.

Σε περίπτωση που η επιθετική συμπεριφορά κλιμακώνεται, για παράδειγμα το ίδιο παιδί μιλάει με αγένεια, βρίζει κλπ περισσότερες από μία φορές, εκτός από την άμεση παρέμβαση του μέλους της ΨΚΥ επί τόπου, εφόσον αυτό είναι εφικτό, ενημερώνεται σχετικά (μέσω του βιβλίου λογοδοσίας) ο/η ατομικός σύμβουλος/πρόσωπο αναφοράς του παιδιού, ο/η οποίος/α διερευνά το θέμα όσο το δυνατόν πιο άμεσα γίνεται σε ατομική συνεδρία με το παιδί. Αν παρόλα αυτά, η ίδια συμπεριφορά επαναλαμβάνεται, ο ανήλικος καλείται σε ειδική συνεδρία με την Συντονίστρια του Κ.Φ.Α.Α. ή, αν κρίνεται απαραίτητο, με άλλο μέλος της ομάδας διοίκησης έργου που δεν έχει καθημερινή επαφή με το παιδί, προκειμένου να του εξηγηθούν οι όροι τους οποίους έχει δεσμευτεί να ακολουθήσει μένοντας στο Κ.Φ.Α.Α. βάσει του «συμβολαίου συνεργασίας».

Επίσης, ακολουθούμε τις προβλεπόμενες οδηγίες και διαδικασίες οι οποίες προέρχονται από τη μέχρι σήμερα εμπειρία του φορέα και έχουν ως στόχο τους την πρόληψη περιστατικών βίας, εντάσεων σε συγκεκριμένες καταστάσεις ή συνθήκες όπως για παράδειγμα η ώρα της τραπεζαρίας, όπως προέρχονται από τη μέχρι σήμερα εμπειρία του φορέα.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ

Προς τα μέλη του προσωπικού

Για την πρόληψη περιστατικών παραβίασης των όρων φιλοξενίας που συνδέονται με την προστασία του παιδιού είτε από την έκθεσή του σε κίνδυνο είτε από την εμπλοκή του σε περιστατικά βίας, προσβολής κλπ των άλλων παιδιών ή του προσωπικού:

1. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΩΦΕΛΟΥΜΕΝΩΝ:

Φροντίζουμε συστηματικά τα ωφελούμενα παιδιά να είναι ενημερωμένα και να γνωρίζουν εκ των προτέρων ποια είναι η αναμενόμενη συμπεριφορά σε κάθε περίπτωση. Γι’ αυτό:

- Φροντίζουμε για την ανάλυση του «συμβολαίου συνεργασίας» και την κατανόησή του από το παιδί από την πρώτη στιγμή που έρχεται στο Κ.Φ.Α.Α. (βλ.και διαδικασία υποδοχής), με στόχο η δέσμευσή του στα περιγραφόμενα δικαιώματα και υποχρεώσεις να είναι όσο το δυνατόν πιο συνειδητή και συνειδητοποιημένη
- Το πρόσωπο αναφοράς/ατομικός Σύμβουλος κάθε φιλοξενούμενου ανήλικου φροντίζει να επανέρχεται σε πλευρές του συμβολαίου συνεργασίας κάθε φορά που απαιτείται κατά την εξέλιξη του Ατομικού Σχεδίου Δράσης του παιδιού, πχ φοίτηση στο

σχολείο, ατομικό πρόγραμμα δραστηριοτήτων, επίτευξη των στόχων, θέματα συμπεριφοράς και προσαρμογής κλπ. Στο πλαίσιο της συμβουλευτικής σχέσης που αναπτύσσεται με τον/την ατομική Σύμβουλο αντιμετωπίζονται θέματα όπως η πιθανή αργοπορία, η καθυστέρηση από τη συμφωνημένη ώρα επιστροφής, η μη τήρηση του ωραρίου του Κ.Φ.Α.Α. κλπ σε συνάφεια με την έννοια της ανηλικότητας όπως ισχύει στην Ελλάδα και στην Ευρώπη και διερευνάται μαζί με το παιδί το νόημα που αποδίδει το ίδιο στην ύπαρξή του μέσα στο συγκεκριμένο πλαίσιο, με κατεύθυνση την αυτονόμηση και την ένταξη.

2. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Προετοιμάζουμε πάντα τα παιδιά για οποιαδήποτε δραστηριότητα αφορά το εξωτερικό περιβάλλον του Κ.Φ.Α.Α., το σχολείο ή τη γειτονιά ή τη βόλτα. Γι' αυτό:

- Φροντίζουμε τα εμπλεκόμενα παιδιά να είναι ενημερωμένα από πριν για το τί θα γίνει εκεί που πάμε, πχ πρώτη μέρα στο σχολείο, σχολική εκδρομή ή περίπατος κλπ. Φροντίζουμε επίσης για τη «συμβολαιοποίηση» κάθε επιπλέον ή εξωτερικής δραστηριότητας στην οποία συμμετέχουν οι ανήλικοι φιλοξενούμενοι του Κ.Φ.Α.Α. Για παράδειγμα, δημιουργούμε μαζί με τα παιδιά, σε ομαδική συνάντηση, τους κανόνες που θα ακολουθήσουμε κατά την έξοδό μας και τη συμμετοχή μας στην όποια δραστηριότητα, με στόχο όχι μόνον την αποφυγή οποιασδήποτε παραβίασης ή επεισοδίου κατά την ίδια την έξοδο-δραστηριότητα, αλλά και την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων των φιλοξενούμενων παιδιών που θα διευκολύνουν σταδιακά την ομαλή κοινωνικοποίηση και την κοινωνική ένταξή τους (βλ. Παράρτημα 14.2 ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.)

Μέλος της ΨΚΥ ή της Παιδαγωγικής Υπηρεσίας παρίσταται πάντα στην ώρα της τραπεζαρίας στο πλαίσιο της πρόληψης της παραβίασης των όρων φιλοξενίας που αφορούν την ειρηνική διαβίωση. Συγκεκριμένα:

- Φροντίζουμε ώστε ένα μέλος της επιστημονικής ομάδας να παρευρίσκεται σε όλα τα γεύματα που σερβίρονται στη τραπεζαρία. Παραμένει εκεί μέχρι το τέλος της διαδικασίας. Ο/Η σύμβουλος ή ο/η παιδαγωγός επιβεβαιώνει ότι όλα τα παιδιά έχουν πάρει τη μερίδα που δικαιούνται, την ποσότητα που τους αναλογεί – ίση για όλους - επιβλέποντας τη διαδικασία τους σερβιρίσματος και παρεμβαίνοντας όταν χρειάζεται ενώ διασφαλίζει ότι το φαγητό που δίνεται είναι αυτό που αναγράφει το αναρτημένο μενού. Εξασφαλίζει ότι όλα τα παιδιά που βρίσκονται στο Κ.Φ.Α.Α. έχουν έρθει να φάνε τηρώντας το παρουσιολόγιο τραπεζαρίας ενώ πραγματοποιεί διερεύνηση για όσα παιδιά απουσιάζουν από τα γεύματα χωρίς συγκεκριμένο λόγο (πχ. ιατρικό ραντεβού, εξωτερική δραστηριότητα κτλ). Πραγματοποιεί παρατηρήσεις/ παρεμβάσεις όταν κάποιος ανήλικος επιθυμεί να πάρει το φαγητό στο δωμάτιο εξηγώντας τους λόγους που πρέπει να τρώμε στη τραπεζαρία.
- Η τραπεζαρία είναι, εκτός των άλλων, ο χώρος που θα βρεθούν πολλοί φιλοξενούμενοι μαζί. Από τη μία πλευρά αυτό μπορεί να λειτουργήσει ως χώρος κοινωνικοποίησης αλλά από την άλλη μπορεί να λειτουργήσει ως χώρος έντασης και σύγκρουσης. Ο/Η σύμβουλος λόγω της ειδικότητας του, της σχέσης που δομεί με τους νεαρούς αλλά και γνωρίζοντας τις ιδιαιτερότητες κάποιων παιδιών μπορεί να λειτουργήσει προληπτικά, **παρεμβαίνοντας εγκαίρως με σκοπό να μην κλιμακωθεί μια κατάσταση.**

- Σε κατάσταση κρίσης (πχ. διαπληκτισμός ωφελούμενων) την ώρα του φαγητού, ο/η σύμβουλος-μέλος της διεπιστημονικής ομάδας που είναι παρών/ούσα εκτιμά και αντιμετωπίζει κάθε δυσάρεστη κατάσταση χρησιμοποιώντας ποικιλία παρεμβάσεων αναπλαισίωσης, υποστήριξης και ισορροπίας.
- Οι προσωπικές συζητήσεις φιλοξενούμενου με μέλος της ΨΚΥ στην τραπεζαρία αποφεύγονται ευγενικά γιατί, εκτός των άλλων, δίνουν την εικόνα προνομιακής μεταχείρισης και μπορεί να πυροδοτήσουν εκρήξεις. Αν ο ανήλικος χρειάζεται να συζητήσει κάποιο θέμα τον παροτρύνουμε με ωραίο τρόπο να έρθει μετά το γεύμα στο γραφείο της Ψυχοκοινωνικής Υπηρεσίας.

Φροντίζουμε και παρακολουθούμε ώστε τα ωφελούμενα παιδιά να συμμετέχουν στο πρόγραμμα του ΚΦΑΑ και να ανταποκρίνονται στο ατομικό τους πρόγραμμα. Γι' αυτό:

- Φροντίζουμε ώστε τα παιδιά να μην διανυκτερεύουν σε άλλο δωμάτιο εκτός από το δικό τους.
- Μέλος της ΨΚΥ ή της Παιδαγωγικής υπηρεσίας συμμετέχει πάντα στον βραδινό «έλεγχο των δωματίων» και επιβεβαιώνει όλα τα παιδιά βρίσκονται στο δωμάτιο που πρέπει να βρίσκονται και διερευνά την περίπτωση που κάποιο παιδί λείπει (βλ. Παράρτημα 14.2 ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.)
- Φροντίζουμε ώστε να μην υπάρχουν παιδιά απομονωμένα στα δωμάτια τους στη διάρκεια της μέρας χωρίς λόγο, πχ ασθένεια.

3. ΑΠΩΛΕΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Στην περίπτωση που καταγγέλλεται απώλεια προσωπικού αντικειμένου, πχ κινητού προχωρούμε αμέσως στη διαχείριση του περιστατικού για να αποφύγουμε την πιθανότητα να εκδηλωθούν βίαιες ενέργειες μεταξύ των ωφελούμενων (αντίποινα, καυγάδες κλπ.). Αναλυτικότερα :

- Ο/Η σύμβουλος-μέλος της διεπιστημονικής ομάδας που βρίσκεται στη βάρδια ενημερώνεται ότι έχει χαθεί κινητό τηλέφωνο νεαρού φιλοξενούμενου. Καλεί το νεαρό αμέσως στο γραφείο για να μιλήσουνε και ταυτόχρονα προσπαθεί να ηρεμήσει τον ανήλικο ο οποίος πιθανόν να βρίσκεται σε ένταση κάνοντας πχ διερευνητικές ερωτήσεις (πχ. που είχες αφήσει το τηλέφωνο σου; είδες να μπαίνει κάποιος στο δωμάτιο σου; Πότε είδες το τηλέφωνο σου τελευταία φορά;). Τον παροτρύνουμε να ψάξει καλά στο δωμάτιο του και συγκεκριμένα στα πράγματα του μήπως έχει παραπέσει κάπου και δίνουμε επόμενο ραντεβού στο γραφείο εντός δεκαλέπτου.

Αν δεν έχει βρεθεί το κινητό η Ψυχοκοινωνική Ομάδα που βρίσκεται στη βάρδια πηγαίνει πόρτα – πόρτα στα δωμάτια, ενημερώνει τα παιδιά για το συμβάν και παροτρύνει τα ίδια να ψάξουν τα πράγματα τους και το δωμάτιο τους. Σε περίπτωση που βρεθεί από κάποιο παιδί μπορεί είτε να το παραδοθεί στο γραφείο της Ψυχοκοινωνικής Υπηρεσίας είτε να το αφήσει σε κάποιο σημείο του Κ.Φ.Α.Α. (το σημείο παράδοσης ορίζεται από την Ψυχοκοινωνική

Ομάδα εκείνη τη στιγμή). Ταυτόχρονα το προσωπικό της βάρδιας ψάχνει στους κοινόχρηστους χώρους του Κ.Φ.Α.Α. για την επόμενη μισή ώρα.

- Εάν δεν βρεθεί το τηλέφωνο η σύμβουλος-μέλος της διεπιστημονικής ομάδας καλεί το νεαρό εκ νέου στο γραφείο και τον ενημερώνει για τα δικαιώματά του (έχει τουλάχιστον 30 ημέρες για να κάνει καταγγελία στην αστυνομία η οποία θα διαβιβασθεί στην Εισαγγελία κλπ) και για το νομικό πλαίσιο της Ελλάδας ως προς τα δικαιώματα κλπ, όπως για παράδειγμα ότι μόνον ο εισαγγελέας μπορεί να διατάξει έλεγχο του Κ.Φ.Α.Α., ότι αυτό δεν έχει δικαίωμα να το κάνει το Αστυνομικό Τμήμα κλπ. Ζητάει από το νεαρό να σκεφτεί τα παραπάνω και την επόμενη ημέρα με καθαρό μυαλό θα ξαναμιλήσουνε για να δούνε πως θα προχωρήσουν παρακάτω.
- Η Ψυχοκοινωνική Ομάδα πηγαίνει πόρτα – πόρτα και ενημερώνει τα παιδιά ότι το κινητό δεν έχει βρεθεί, ότι το συμβάν είναι πολύ λυπηρό (να χάνεται ένα κινητό σε κάποιον από εμάς). Παροτρύνει ξανά τα παιδιά να επαναλάβουν τη διαδικασία (ψάξιμο) και υπενθυμίζει ότι οι ίδιοι είμαστε υπεύθυνοι για τα προσωπικά μας αντικείμενα, δεν τα αφήνουμε εκτεθειμένα και αν νιώθουμε ότι δεν μπορούμε να τα προστατεύσουμε ζητάμε τη συνδρομή της Ψυχοκοινωνικής Ομάδας (Locker Boxes). Εφόσον αποτύχουν όλα τα παραπάνω και δεν έχει εντοπιστεί το κινητό, συνοδεύουμε το παιδί στο Αστυνομικό Τμήμα προκειμένου να προχωρήσει στην καταγγελία, σε συνεννόηση με τον/την Επίτροπο.

B2.10.5.2 Αντιμετώπιση/Διαχείριση (Τί κάνουμε αν συμβεί περιστατικό βίας, καυγά, έκρηξης θυμού, απρεπούς συμπεριφοράς κλπ):

Βασική αρχή της λειτουργίας του Κ.Φ.Α.Α. είναι η μηδενική ανοχή στη βία κάθε μορφής, λεκτική ή άλλη. Στο πλαίσιο αυτό καλλιεργείται από όλο το προσωπικό, με το ατομικό παράδειγμα του καθενός και βάσει των αρχών της Κοινωνικής Παιδαγωγικής (βλ. ΝΟΣΤΟΣ 2025, Πολιτική για το παιδί και την παιδική ηλικία, www.nostos.org.gr), κλίμα ευγένειας και αλληλοσεβασμού. **Η αρχή της μηδενικής ανοχής στη βία κάθε μορφής καθοδηγεί τη διαχείριση κάθε σχετικού περιστατικού, πρώτα απ' όλα μη παραλείποντας να ασχοληθούμε με την παραμικρή ένδειξη επιθετικότητας ή αγένειας.** Σε τέτοια περίπτωση, το μέλος της επιστημονικής ομάδας που βρίσκεται επί τόπου παρεμβαίνει αμέσως κάνοντας τις απαραίτητες συστάσεις ή παρεμβάσεις κατά την κρίση του ώστε το περιστατικό να λήξει στο σημείο αυτό. Αν δεν παρευρίσκεται μέλος της επιστημονικής ομάδας, όποιο μέλος του προσωπικού βρίσκεται εκεί, ζητάει να σταματήσει η επιθετική συμπεριφορά, λεκτική βία, φωνές κλπ και ειδοποιεί αμέσως όποιο μέλος της επιστημονικής ομάδας είναι στη βάρδια ή τον/την Συντονίστρια.

Εκτός από την άμεση παρέμβαση του μέλους της επιστημονικής ομάδας επί τόπου, ενημερώνεται σχετικά (μέσω του βιβλίου λογοδοσίας) ο/η ατομικός σύμβουλος/πρόσωπο

αναφοράς του παιδιού, ο/η οποίος/α διερευνά το θέμα όσο το δυνατόν πιο άμεσα σε ατομική συνεδρία με το παιδί. Αν παρόλα αυτά, η ίδια συμπεριφορά επαναλαμβάνεται, ο ανήλικος καλείται σε ειδική συνεδρία με την Συντονίστρια του Κ.Φ.Α.Α. ή, αν κρίνεται απαραίτητο, με άλλο μέλος της ομάδας διοίκησης έργου που δεν έχει καθημερινή επαφή με το παιδί, προκειμένου να του εξηγηθούν οι όροι τους οποίους έχει δεσμευτεί να ακολουθήσει μένοντας στο Κ.Φ.Α.Α. βάσει του «συμβολαίου συνεργασίας». Σε κάθε περίπτωση, για το περιστατικό, όση μικρή κι αν ήταν η έκτασή του, ενημερώνεται οπωσδήποτε ο/η Εντεταλμένος/η Επίτροπος.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Προς τα μέλη του προσωπικού

Κατά τη διάρκεια περιστατικού που περιλαμβάνει βία

Τα μέλη του προσωπικού που είναι παρόντα ή καλούνται να επέμβουν σε τέτοιο περιστατικό φροντίζουν πρώτα απ' όλα να απομακρυνθούν από το χώρο όλα τα μη εμπλεκόμενα άτομα, παίρνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα για τη δική τους προστασία. Με ήρεμη αλλά επιτακτική φωνή ζητούν από τους εμπλεκόμενους να σταματήσουν ό,τι κάνουν. Η κατεύθυνσή μας είναι να απομονωθεί όσο είναι δυνατόν το περιστατικό στο χώρο και να μην μεταφερθεί σε όλο το Κ.Φ.Α.Α. Ένα από τα μέλη του προσωπικού επικοινωνεί αμέσως με τον/τη συντονιστή/ρια (εάν δεν είναι παρών/ούσα) ή και τον/την Υπεύθυνο/η Παιδικής Προστασίας για οδηγίες και αν κριθεί απαραίτητο, καλείται η αστυνομία. Αν το περιστατικό επεκτείνεται, προχωρούμε στην εκκένωση του Κ.Φ.Α.Α. ώστε να μην κινδυνεύσουν τα μη εμπλεκόμενα παιδιά.

B2.10.5.3 Αποκατάσταση (τί κάνουμε αφού συμβεί περιστατικό βίας, καυγά, έκρηξης θυμού, απρεπούς συμπεριφοράς κλπ):

Άμεσος στόχος του προσωπικού της βάρδιας σε περίπτωση καυγά, έκρηξης θυμού κλπ είναι να λήξει το περιστατικό όσο γίνεται γρηγορότερα και ασφαλέστερα για όλα τα άτομα, ωφελούμενους και προσωπικό, να αποκατασταθεί το κλίμα και η λειτουργία του ΚΦΑΑ αν έχει διακοπεί ή επηρεαστεί με οποιοδήποτε τρόπο και να νοιώσουν όλα τα παιδιά ασφαλή. Εντός των επόμενων δύο 24ωρων εφαρμόζεται διορθωτική παρέμβαση προς τα παιδιά που ενεπλάκησαν στο περιστατικό εφόσον αυτό συνάδει στην περίπτωση και σύμφωνα με τις αναλυτικές οδηγίες/διαδικασία που περιγράφονται αμέσως παρακάτω και υποστηρικτική παρέμβαση προς όλα τα παιδιά του ΚΦΑΑ. Στο πλαίσιο της εσωτερικής και της εξωτερικής εποπτείας γίνεται η αναπλαισίωση και η υποστήριξη του προσωπικού που ήταν παρόν στο περιστατικό και διαχειρίστηκε το θέμα.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Προς τα μέλη του προσωπικού

Μετά τη λήξη περιστατικού που περιλαμβάνει βία

Αν πρόκειται για καυγά μεταξύ παιδιών, έκρηξη θυμού ή όποιο παρόμοιο περιστατικό περιλαμβάνει σωματική βία ή και υλικές ζημιές στο χώρο του ΚΦΑΑ, **αμέσως μόλις ο καυγάς ή το περιστατικό λήξει**, το προσωπικό της βάρδιας, ανεξάρτητα από την ειδικότητα, φροντίζει:

- για την αποκατάσταση του χώρου όσο αυτό είναι δυνατόν εκείνη τη στιγμή, απομακρύνοντας οπωσδήποτε επικίνδυνα αντικείμενα όπως σπασμένα τζάμια κλπ.
- για την περίθαλψη πιθανών τραυμάτων κατά τον προσφορότερο τρόπο συμπεριλαμβανομένης και της κλήσης ΕΚΑΒ
- για την εξασφάλιση της ηρεμίας και τον καθησυχασμό όλων των παιδιών που βρίσκονται στο Κ.Φ.Α.Α. είτε ήταν μάρτυρες του περιστατικού είτε όχι. Γι' αυτό φροντίζουμε να καταλάβουν όλα τα παιδιά, εμπλεκόμενα και μη, ότι το προσωπικό έχει τον έλεγχο της κατάστασης και ότι το επεισόδιο έληξε. Είναι σημαντικό να διαβεβαιώσουμε με λόγια και με τη στάση μας ότι α) δείχνουμε τη φροντίδα μας σε κάθε εμπλεκόμενο παιδί, είτε «έφταιγε» είτε όχι χωρίς να παίρνουμε θέση για το «ποιος έχει δίκιο» στη συγκεκριμένη στιγμή β) αναγνωρίζουμε πώς αυτό που συνέβη, δηλαδή η άσκηση βίας, δεν έπρεπε να έχει συμβεί, όμως τώρα τελείωσε και δεν πρέπει να φοβούνται ούτε αντίποινα ούτε επανάληψη της ίδιας συνθήκης. Καθησυχάζουμε χωρίς να σχολιάζουμε ή να κρίνουμε ατομικές συμπεριφορές.
- για την ενημέρωση του/της συντονιστή/ριας, του/της Υπεύθυνου/ης Παιδικής Προστασίας και της Υπεύθυνης έργου. Ανάλογα με τις οδηγίες που θα δοθούν από Συντονιστή/ρια και Υπεύθυνο/η ΠΠΠ μπορεί να χρειασθεί να ενισχυθούν οι βάρδιες, να απομονωθούν παιδιά ή να χωριστούν αν είναι συγκάτοικοι στο ίδιο δωμάτιο κ.α.

Στη συνέχεια και ανάλογα με το περιστατικό, κατά προτίμηση την επόμενη μέρα:

- Διερευνάται το περιστατικό, οι αφορμές, οι αιτίες και οι συνθήκες υπό τις οποίες συνέβη από τον/την Συντονιστή/ρια σε στενή συνεργασία με τον/την Υπεύθυνο/η Παιδικής Προστασίας
- Οργανώνεται η διορθωτική παρέμβαση προς τα παιδιά που ενεπλάκησαν στο βίαιο περιστατικό. Με την επιφύλαξη ιδιαίτερων συνθηκών ανά περίπτωση και ανάλογα με τα αποτελέσματα της διερεύνησης, η παρέμβαση αυτή περιλαμβάνει οπωσδήποτε την διευκρίνιση – αναγνώριση ότι στο περιστατικό που διαχειριζόμαστε ασκήθηκε βία, ανεξάρτητα από την αιτία που την προκάλεσε. Κεντρικός στόχος της παρέμβασης είναι να γίνει κατανοητό στα παιδιά που ενεπλάκησαν στον καυγά ή στο βίαιο επεισόδιο ότι υπάρχουν κι άλλοι τρόποι να λυθούν οι διαφορές εκτός από τη βία και γενικώς ότι η βία δεν δικαιολογείται για κανένα λόγο. Η παρέμβαση περιλαμβάνει οπωσδήποτε τα εξής βήματα:

1. Ενημερώνεται ο/η Ε. Επίτροπος καθενός από τα παιδιά που ενεπλάκησαν στο περιστατικό και συνεργαζόμαστε μαζί του/της για τη διαχείριση του, συνδιαμορφώνοντας μαζί του/της το σχέδιο παρέμβασης

2. Γίνονται ατομικές συστάσεις και συζήτηση με τα παιδιά που ενεπλάκησαν στο βίαιο περιστατικό από τον/την Υπεύθυνο Παιδικής Προστασίας ή τον/την Συντονιστή/ρια ή και τους δύο ανάλογα με την βαρύτητα του περιστατικού, όπου επεξεργαζόμαστε με το παιδί που άσκησε βία, είτε βρισκόταν σε άμυνα είτε επιτέθηκε πρώτο, ποιες άλλες λύσεις μπορούσε να δώσει στο πρόβλημα, καθώς και γιατί η συγκεκριμένη συμπεριφορά ήταν απαράδεκτη, ποιους κινδύνους δημιούργησε και πώς μπορεί να αποφευχθεί παρόμοια συμπεριφορά στο μέλλον θέτοντας συγκεκριμένους στόχους με το παιδί, πχ διαχείριση θυμού και συναντήσεις με την ψυχολόγο του ΚΦΑΑ κ.α. ή αν αυτό δεν είναι δυνατόν, εξηγώντας ποια συμπεριφορά αναμένει το ΚΦΑΑ από το παιδί τις επόμενες μέρες ή βδομάδες ώστε να μην επαναληφθεί οποιαδήποτε βίαιη συμπεριφορά

3. Εξηγούνται σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη τα νομικά μέτρα που μπορεί να ληφθούν και ανάλογα με την βαρύτητα του περιστατικού, οργανώνουμε συνάντηση με τον/την δικηγόρο του ΚΦΑΑ για την πληρέστερη ενημέρωση των παιδιών για το νομικό πλαίσιο που ισχύει στη χώρα σε σχέση με το συγκεκριμένο θέμα, ποια είναι τα δικαιώματα της κάθε πλευράς και ποια θα είναι τα στάδια της ποινικής διαδικασίας

4. Σε συνεργασία με τον/την αντίστοιχο/η ΕΕ, τα αντίστοιχα πρόσωπα αναφοράς/σύμβουλοι των εμπλεκόμενων παιδιών επεξεργάζονται μαζί τους τις δυνατότητες που δίνει ο νόμος είτε για την προστασία του θιγομένου προσώπου είτε για την τιμωρία του φερόμενου ως θύτη. Αν το θέμα αφορά καταγγελία ανηλίκου σε βάρος ενηλίκου, πχ μέλος του προσωπικού, ενθαρρύνεται η άμεση προσφυγή στην Αστυνομία (Εισαγγελία), σε συνδυασμό με τη διαδικασία καταγγελίας/αναφοράς. Αν το θέμα αφορά την καταγγελία ανηλίκου σε βάρος ανηλίκου, το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλος, με την καθοδήγηση του/της Συντονιστή/ριας, συνεργάζεται στενά με τον/την ΕΕ ώστε το παιδί να είναι πλήρως ενήμερο για τα δικαιώματά του και τη διαδικασία και επίσης, να έχει καταλήξει σε όσο γίνεται πιο εμπειριστατωμένη απόφαση για τις παρακάτω κινήσεις του. Σε περίπτωση που το ανήλικο ωφελούμενο άτομο αποφασίσει να καταθέσει μήνυση ή να κάνει επίσημη καταγγελία, υποστηρίζεται αναλόγως, πχ συνοδεία, διερμηνεία κλπ.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Σε κάθε περίπτωση βίας, κακοποίησης, τραυματισμού κλπ, επειδή μπορεί το περιστατικό να εμπίπτει σε αδικήματα που δίδονται αυτεπάγγελτα, επικοινωνήστε οπωσδήποτε αμέσως με τον/την Συντονιστή/ρια ή τον/την Υπεύθυνο ΠΠΠ ή την Υπεύθυνη Έργου.

5. Σχεδιάζεται σε συνεργασία του/της Συντονιστή/ριας και του/της Υπεύθυνου/ης Παιδικής Προστασίας με το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλο κάθε εμπλεκόμενου παιδιού, το περιεχόμενο των ατομικών συνεδριών που ακολουθούν ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι που τέθηκαν στο βήμα 2, πχ παραπομπή ή ειδικό πρόγραμμα διαχείρισης θυμού κλπ. Επίσης, εξετάζεται και αποφασίζεται αν η εφαρμογή της «διαδικασίας διαιτησίας» (βλ. αμέσως παρακάτω) μπορεί να λύσει το πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί και να λειτουργήσει προληπτικά για το μέλλον.

6. Παρακολουθείται από τον Συντονιστή/ρια του ΚΦΑΑ και τον/την Υπεύθυνο ΠΠΠ η υλοποίηση των συνεδριών και η επίτευξη των στόχων που έχουν συμφωνηθεί με το παιδί στο βήμα 2, στο πλαίσιο της συμβουλευτικής σχέσης με το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλο. Για την εξέλιξη της υποστηρικτικής παρέμβασης ενημερώνεται ο/η ΕΕ στο πλαίσιο της συνεργασίας του με το ΚΦΑΑ. Γίνονται διορθωτικές κινήσεις όπου χρειάζεται. Αν η παρέμβαση ολοκληρωθεί με επιτυχία, επιβραβεύστε το παιδί που τα κατάφερε!

B2.10.6 Διαδικασία διαμεσολάβησης (διαιτησία)

Αν σημειωθεί περιστατικό βίας ή καυγάς μεταξύ φιλοξενουμένων, αφού το περιστατικό λήξει και αφού διερευνηθούν οι αιτίες του, εφαρμόζεται κατά περίπτωση η διαδικασία της «διαμεσολάβησης» ώστε να λυθεί ή να κλείσει ο λόγος που δημιούργησε τον καυγά ή τη διένεξη, να δοθούν αμοιβαίες εξηγήσεις και να συμφωνηθούν πιθανές λύσεις. Η εφαρμογή της διαδικασίας αποφασίζεται από την επιστημονική ομάδα σε συνεργασία με τον/την Συντονιστή/ρια και τον/την Υπεύθυνο Πολιτικής Παιδικής Προστασίας. Ενημερώνεται και καλείται στη συνάντηση διαμεσολάβησης οπωσδήποτε ο/η Εντεταλμένος/η Επίτροπος εφόσον έχει οριστεί.

Ενδεικτικά παρουσιάζεται εδώ η διαδικασία της διαμεσολάβησης σε περίπτωση που το θέμα αφορά τους όρους συγκατοίκησης φιλοξενουμένων στο ίδιο δωμάτιο:

Από τη στιγμή που δημιουργείται ζήτημα συγκατοίκησης μεταξύ φιλοξενούμενων προγραμματίζεται ομαδική συνεδρία μεταξύ των εμπλεκόμενων φιλοξενούμενων και των προσώπων αναφοράς/σύμβουλων. Οι σύμβουλοι θέτουν τους κανόνες της ομαδικής συνεδρίας και κατ' επέκταση το πλαίσιο της συζήτησης βασισμένο στις αρχές του διαλόγου και του αλληλοσεβασμού, κάνοντας εξ αρχής γνωστό στα εμπλεκόμενα παιδιά ότι ο σκοπός της συνάντησης είναι να αναλυθεί το πρόβλημα που δημιουργήθηκε και να αναζητηθούν κοινά αποδεκτές λύσεις στο πλαίσιο του κανονισμού του Κ.Φ.Α.Α. και του συμβολαίου συνεργασίας.

Αρχικά κατά τη συνεδρία πρέπει να δοθεί χρόνος στον κάθε ωφελούμενο ώστε να αναφέρει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο καθένας από την πλευρά του ενώ ταυτόχρονα εξηγούμε ότι δεν είμαστε εκεί για να κρίνουμε ποιος έχει δίκιο και ποιος άδικο, παρά μόνο για να βρεθεί λύση για την ομαλή και αρμονική συνύπαρξη όλων εντός του Κ.Φ.Α.Α. . Θα χρειαστεί, επίσης, να καταστήσουμε σαφές από την αρχή ότι θα μιλάει ένας ένας και μόνο εφόσον έχει ολοκληρώσει ο προηγούμενος, ότι δεν διακόπτουμε, σεβόμαστε ο ένας τον άλλο, κάνουμε διάλογο κτλ. Αφού αναφέρουν και οι δύο τα προβλήματά τους, υπενθυμίζουμε ότι βρίσκονται στο Κ.Φ.Α.Α., ότι υπάρχουν κανόνες τους οποίους έχουμε συμφωνήσει όλοι, ότι πρέπει να τηρούνται από όλους και ότι όταν δεν ακολουθούνται όλα τα παραπάνω συνεπάγεται στην ουσία καταπάτηση των ίδιων των δικαιωμάτων τους. Πιο συγκεκριμένα θα χρειαστεί να εξηγήσουμε ότι ο σεβασμός και η συνεργασία είναι βασικές αρχές και προϋποθέσεις για τη συνέχιση της φιλοξενίας τους και ότι ο σκοπός είναι τα θέματα να «ανοίγονται» με έναν ώριμο τρόπο, όπως τώρα δηλαδή, μέσω της επικοινωνίας/ διαλόγου και της συνεργασίας. Αναλόγως με τα θέματα που θα τεθούν, θα χρειαστεί να προτείνουμε

κανόνες, να συμφωνηθούν και να υπογράψουν από όλες τις πλευρές (συμβόλαιο συγκατοίκησης).

Αφού ολοκληρωθεί η συζήτηση, οι σύμβουλοι καταγράφουν τα ζητήματα που έχουν αναδειχθεί και δημιουργούν σε συνεργασία με τα εμπλεκόμενα παιδιά, το «συμβόλαιο συγκατοίκησης» το οποίο περιλαμβάνει τους όρους/κανόνες που έχουν συμφωνηθεί. Ζητείται από όλους τους συμμετέχοντες να υπογραφεί και δρομολογείται η επόμενη συνάντηση με σκοπό το follow up της περίπτωσης. Στο «συμβόλαιο» αυτό συμφωνούμε επίσης πότε θα επαναληφθεί η διαδικασία, πχ σε 15 μέρες, για να αξιολογηθεί από τους ίδιους, καθώς και από την Ψυχοκοινωνική Ομάδα η σύναψη του συγκεκριμένου "συμβολαίου".

Οι σύμβουλοι-πρόσωπα αναφοράς των ανηλίκων είναι υπεύθυνοι να παρακολουθούν και να υπενθυμίζουν τους όρους που έχουν συμφωνηθεί όταν αυτοί δεν τηρούνται σε ατομικές συνεδρίες ή να επιβραβεύουν για την τήρησή τους.

B2.10.7 Αντιμετώπιση και διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης

B2.10.7.1 Ορισμοί

Σεξουαλική παρενόχληση είναι οποιαδήποτε ανεπιθύμητη λεκτική, μη λεκτική ή σωματική συμπεριφορά σεξουαλικού χαρακτήρα που αποσκοπεί ή έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος (άρθρο 2, παρ. 1δ του νόμου 3896/2010) (Πηγές ορισμών Συνήγορος του Πολίτη).

Σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκου είναι οποιοδήποτε τύπου επαφή ενός ενηλίκου (ή μεγαλύτερου εφήβου) με έναν ανήλικο-η με στόχο τη σεξουαλική ικανοποίηση του ενηλίκου. Στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, οι ανήλικοι κακοποιούνται από κάποιο άτομο που βρίσκεται στο κοντινό περιβάλλον τους. (Πηγή: www.astynomia.gr/odigos-tou-politi)

Ακολουθώντας τον αντίστοιχο ορισμό της UNICEF (www.unicef.org/protection/protecting-children-from-sexual-exploitation-and-abuse), με τον όρο «σεξουαλική εκμετάλλευση» εννοούμε κάθε απόπειρα ή και πράξη που προσβάλλει ή κακοποιεί ανήλικο άτομο με δράστη μέλος του προσωπικού οποιασδήποτε βαθμίδας ή ειδικότητας το οποίο εκμεταλλεύεται τη θέση του, την ευαλωτότητα ή και την εμπιστοσύνη του ανηλίκου ατόμου για σεξουαλικούς σκοπούς.

ΠΡΟΣΟΧΗ

Όλα τα μέλη του προσωπικού του ΚΦΑΑ και του ΝΟΣΤΟΥ, ανεξαρτήτως καθηκόντων, ειδικότητας ή ιεραρχικής θέσης, έχουν υποχρέωση να αναφέρουν αμέσως οποιαδήποτε πληροφορία, υπόνοια ή υποψία έχουν ή μάθουν ή πέσει στην αντίληψή τους οποιοδήποτε περιστατικό σεξουαλικής κακοποίησης, παρενόχλησης ή και εκμετάλλευσης ανήλικου ωφελουμένου από οποιοδήποτε άλλο άτομο, είτε ανήλικο είτε ενήλικο, είτε είναι εργαζόμεν@ με οποιαδήποτε σχέση εργασίας στο ΝΟΣΤΟ είτε όχι, ανεξάρτητα από θέση ή ειδικότητα.

Η αναφορά μπορεί να γίνει:

-με ηλεκτρονική αλληλογραφία ή σε συνάντηση με το ιεραρχικά ανώτερο στέλεχος, εκτός αν είναι το ίδιο εμπλεκόμενο.

-με ηλεκτρονική αλληλογραφία ή σε συνάντηση με τον/την Συντονιστή/ρια ή τον/την Υπεύθυνο/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας εκτός κι αν κάποιος από τα στελέχη αυτά εμπλέκεται το ίδιο.

- στην Ομάδα έργου, την Υπεύθυνη Έργου ή τη διοίκηση του ΝΟΣΤΟΥ

-στη Δ/ση Διοικητικού-Ανθρώπινου Δυναμικού του ΝΟΣΤΟΥ

-ανώνυμα ή επώνυμα, εφαρμόζοντας τις προβλέψεις της διαδικασίας αναφορών/καταγγελιών/προτάσεων βελτίωσης.

B2.10.7.2 Πρόληψη / Εντοπισμός (Πότε υποψιαζόμαστε ότι ένα ωφελούμενο παιδί κακοποιείται ή κινδυνεύει να κακοποιηθεί σεξουαλικά και τί κάνουμε σε τέτοια περίπτωση):

- Για όλα τα μέλη του προσωπικού, ανεξάρτητα από ειδικότητα, έχουμε τα μάτια και τα αυτιά μας ανοιχτά και ενημερώνουμε αμέσως τον/την Συντονιστή/ρια ή τον/την Υπεύθυνο/η Πολιτικής Προστασίας εφόσον παρατηρούμε ότι κάποιος παιδί έχει
 - αλλαγές στη συμπεριφορά, πχ κλείνεται στον εαυτό του, δεν τρώει κ.α.
 - αλλαγές στην καθημερινή ρουτίνα, πχ το παιδί αποφεύγει συγκεκριμένο μέλος του προσωπικού, αποφεύγει συγκεκριμένη δραστηριότητα ή μάθημα κ.α., αργεί το βράδυ χωρίς δικαιολογία κ.α.
 - καινούρια αποκτήματα που δεν δικαιολογούνται, πχ ρούχα, παπούτσια, κοσμήματα, ηλεκτρονικές συσκευές, ποδήλατο κλπ.
 - προβλήματα υγείας που πιθανόν σχετίζονται με σεξουαλική δραστηριότητα, πχ μολύνσεις κλπ
 - κάνει υπαινιγμούς ή ερωτήσεις για σχετικά θέματα.

- Για τους/τις εκπαιδευτικούς μέλη της Παιδαγωγικής Υπηρεσίας του ΚΦΑΑ:
 - ενημερώνουμε αμέσως αμέσως τον/την Συντονιστή/ρια ή τον/την Υπεύθυνο/η Παιδικής Προστασίας εφόσον παρατηρούμε ότι κάποιο παιδί έχει αλλαγές στη συμπεριφορά, πχ είναι αφηρημένο στα μαθήματα, δεν προσέρχεται σε δραστηριότητες, αρνείται να πάρει μέρος σε ψυχαγωγικές ή άλλες δράσεις, εξόδους κλπ .
 - ασχολούμαστε αμέσως με τη διερεύνηση κάθε αναφοράς για απουσίες από το σχολείο ή από τα μαθήματα άτυπης εκπαίδευσης που παρακολουθεί το παιδί εκτός ΚΦΑΑ
- Για τους/τις συμβούλους/πρόσωπα αναφοράς:
 - ασχολούμαστε αμέσως με τη διερεύνηση κάθε αναφοράς για βραδινή καθυστέρηση ή απουσίες από το σχολείο ή από προγραμματισμένες δραστηριότητες του ωφελούμενου παιδιού ή για οποιαδήποτε αλλαγή συμπεριφοράς – βλ. και αμέσως παραπάνω
 - διερευνούμε κάθε αλλαγή συμπεριφοράς ή σύμπτωμα αφορά τη σωματική ή την ψυχική υγεία, πχ αϋπνίες, εφιάλτες κ.α.
 - διερευνούμε κάθε σχετικό σχόλιο ή υπαινιγμό κάνει το ίδιο το παιδί, ερωτήσεις που πιθανόν θέτει κ.α.
 - επεξεργαζόμαστε σε συνεννόηση με Συντονιστή/ρια και Υπεύθυνο/η Παιδικής Προστασίας σχέδιο περαιτέρω υποστήριξης του παιδιού ανάλογα με τα αποτελέσματα της διερεύνησης.

Σε καθεμία από τις παραπάνω περιστάσεις α) συνεννοείτε και συνεργάζεστε με τον/την Συντονιστή/ρια ή τον/την Επιστημονικά Υπεύθυνο ή και τον Υπεύθυνο/η Παιδικής Προστασίας β) ενημερώνετε αναλόγως τον Ατομικό Φάκελο του παιδιού και ειδικά το Ατομικό Σχέδιο Δράσης για τις επόμενες ενέργειες υποστήριξης του παιδιού.

B2.10.7.3 Αντιμετώπιση /Διαχείριση (Τί κάνουμε για την αντιμετώπιση και διαχείριση περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης ανηλίκου ωφελούμενου στο ΚΦΑΑ) :

Από τη στιγμή που αναφέρεται ή καταγγέλλεται περιστατικό ή υποψία για σεξουαλική παρενόχληση, κακοποίηση ή σχετική απειλή σε βάρος ωφελούμενου ανήλικου ατόμου ακολουθούν τα:

Βήμα 1ο : Ενημέρωση- Αναφορά

Η αναφορά-καταγγελία για περιστατικό ή για υποψία περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης, απειλής κλπ. μπορεί να προέρχεται από οποιοδήποτε άτομο ανήλικο ή ενήλικο είτε είναι το θύμα, είτε είναι οποιοδήποτε άλλο άτομο πληροφορήθηκε το περιστατικό άμεσα, ως αυτόπτης μάρτυρας ή έμμεσα, το πληροφορήθηκε από άλλον.

Η καταγγελία γίνεται στον/στην Συντονιστή/τρια του ΚΦΑΑ ή στον/στην Υπεύθυνο Παιδικής Προστασίας ή στον/στην Επιστημονικά Υπεύθυνο/η της δομής ή στον/την Διευθυντή/ρια Διοικητικού & Ανθρώπινου Δυναμικού του ΝΟΣΤΟΥ ή στο αμέσως ιεραρχικά επόμενο πρόσωπο αν η καταγγελία αφορά τον/την προϊστάμενο του ατόμου που κάνει την καταγγελία. Η καταγγελία μπορεί να γίνει προφορικά ή γραπτά. Προτιμότερη, για λόγους διευκόλυνσης της απόδειξης, είναι η γραπτή ενημέρωση με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω του Εντύπου Αναφοράς/Παραπόνου/Προτάσεων Συνεχούς Βελτίωσης.

Σημείωση: Η επιλογή των παραπάνω προσώπων ως υπεύθυνων να παραλάβουν την αρχική καταγγελία έγινε με κριτήριο την εγγύτητα στο εργαζόμεν@, το ωφελούμεν@ ή τον/την εξωτερικό συνεργάτη/ρια, προς διευκόλυνση της πρόσβασης στη διαδικασία. Η ενημέρωση δύο ιεραρχικά ανώτερων στελεχών έγινε με κριτήριο την αποτροπή συγκάλυψης του περιστατικού. Επίσης, σύμφωνα με την επικρατούσα πρακτική διεθνώς, οι αναφορές για σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση είτε με τη μορφή καταγγελίας είτε με τη μορφή παραπόνου υποβάλλονται στο τμήμα Ανθρώπινου Δυναμικού, όπως ισχύει και στο πλαίσιο του Νόστου βάσει του συστήματος διασφάλισης ποιότητας ISO 9001:2015.

Τί κάνουμε σε περίπτωση που μάθουμε από το ίδιο το παιδί ότι πιθανόν να είναι θύμα σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης:

- Διατηρούμε την ψυχραιμία μας και επιλέγουμε έναν ιδιωτικό και ασφαλή χώρο για να μιλήσουμε με το παιδί.
- Πιστεύουμε ό,τι μας λέει και δεν προσπαθούμε να διερευνήσουμε την αλήθεια ή μη των λεγομένων του.
- Κάνουμε μόνο ανοιχτές ερωτήσεις και δεν καθοδηγούμε το παιδί (π.χ. «τι συνέβη μετά;» και όχι «τι άλλο σου έκανε;»). Αποφεύγουμε οποιαδήποτε ερώτηση μπορεί να απαντηθεί με ένα σκέτο «ναι» ή «όχι» (π.χ. «σου είπε μετά να μην μιλήσεις σε κανέναν;»).
- Δεν εκφράζουμε οποιαδήποτε κρίση για το δράστη και τις πράξεις του.
- Δεν κάνουμε ποτέ και για κανένα λόγο καμία απολύτως ερώτηση που να ξεκινάει με τη λέξη «γιατί;» ή φράσεις όπως «για ποιο λόγο...», κλπ.

- Τονίζουμε ότι υπάρχουν και άλλα παιδιά που τους έχει συμβεί κάτι παρόμοιο, αλλά και ότι υπάρχουν άνθρωποι που μπορούν να βοηθήσουν, ωστόσο αποφεύγουμε τις υποσχέσεις.
- Εξηγούμε στο παιδί ότι θα πρέπει να απευθυνθούμε στις αρμόδιες Αρχές για να το βοηθήσουν, (όπως επίσης και στο πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλό του στο ΚΦΑΑ εφόσον βέβαια δεν εμπλέκεται στο περιστατικό) και το ευχαριστούμε για την εμπιστοσύνη που μας έδειξε με το να μας μιλήσει.
- Αναφέρουμε οποιοδήποτε περιστατικό κακοποίησης ανήλικου/ης αμέσως. Έχουμε υποχρέωση να το κάνουμε και καμία δικαιολογία να το αποκρύψουμε.

(Πηγή: www.astynomia.gr)

- Εφόσον το θύμα είναι ανήλικο, το άτομο που ελαβε γνώση ή υποψιάζεται το περιστατικό οφείλει να ενημερώσει αμέσως τουλάχιστον ένα από τα παραπάνω στελέχη, ακόμη κι αν η καταγγελία δεν γίνει από το ανήλικο θύμα αλλά έχει υποπέσει με οποιονδήποτε τρόπο στην αντίληψη του καταγγέλοντα/ουσας.

Το στέλεχος του ΝΟΣΤΟΥ που θα παραλάβει την καταγγελία ή θα γίνει αποδέκτης/ρια της αναφοράς οφείλει να απευθυνθεί αμέσως στον/στην Υπεύθυνο/η έργου ή και στον/στην Υπεύθυνο/η ΠΠΠ ή στον/την Διευθυντή/ρια Διοικητικού & Ανθρώπινου Δυναμικού του ΝΟΣΤΟΥ, εφόσον βέβαια το στέλεχος αυτό δεν εμπλέκεται στο περιστατικό που καταγγέλλεται.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Προς τα μέλη του προσωπικού

Εάν το ωφελούμενο άτομο μας ζητήσει «να μην το πούμε σε κανέναν»

- Εξηγούμε στο παιδί όσο πιο ήρεμα και απλά μπορούμε ότι αυτό που συνέβη είναι πολύ σοβαρό και έχουμε υποχρέωση να το βοηθήσουμε. Αυτό δεν μπορούμε να το κάνουμε μόνοι μας, γι' αυτό χρειάζεται να απευθυνθούμε σε ειδικούς και αρχές
- Καθησυχάζουμε το παιδί που πιθανόν φοβάται αντεκδικήσεις ότι δεν θα γίνει γνωστή η ταυτότητά του στον φερόμενο ως δράστη χωρίς προηγούμενη συνεννόηση με τα πρόσωπα που θα αναλάβουν την υποστήριξή του από δω και πέρα.

Βήμα 2ο : Διερεύνηση της υπόθεσης

Σε συνέχεια της ενημέρωσης που φτάνει διοικητικά στα αρμόδια γι' αυτό στελέχη (στον/στην Υπεύθυνο/η έργου ή και στον/στην Υπεύθυνο/η ΠΠΠ ή στον/την Διευθυντή/ρια Διοικητικού & Ανθρώπινου Δυναμικού του ΝΟΣΤΟΥ), τα στελέχη αυτά οφείλουν με τη σειρά τους να ενημερώσουν το Δ.Σ. του φορέα. Το Δ.Σ. ορίζει σχετική Επιτροπή για την διερεύνηση της πληροφορίας/καταγγελίας. Επιδιωκόμενος στόχος κατά τη διαδικασία διερεύνησης είναι η συλλογή όσο το δυνατόν περισσότερων πληροφοριών σχετικά με το περιστατικό και η αποτροπή συγκάλυψής του, εξασφαλίζοντας την ασφάλεια και προστασία του παιδιού θύματος, ορίζοντας για παράδειγμα τον/την κατάλληλο επαγγελματία για την διερεύνηση της αναφοράς και την εκτίμηση της κατάστασης του παιδιού θύματος ακόμη κι αν χρειάζεται να προσφύγει γι' αυτό σε εξωτερικό συνεργάτη/ρια ή στις αρμόδιες Αρχές και ταυτόχρονα, την ομαλή λειτουργία του προγράμματος και του φορέα. Η διερεύνηση γίνεται πάντοτε με βασικό κριτήριο το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου θύματος και για το λόγο αυτό τηρείται απόλυτη εχεμύθεια, διατηρείται η ανωνυμία του αν το επιθυμεί και δεν πιέζεται να καταθέσει όσο το δυνατόν περισσότερα για να αποφευχθεί ο ψυχικός τραυματισμός του, καθώς, το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου υπερισχύει της ανάγκης «πληρότητας του φακέλου». Η διαδικασία διερεύνησης περιλαμβάνει συνεργασία με τον/την Εντεταλμένο/η Επιτροπείας, συναντήσεις του θύματος, του φερόμενου ως δράστη, πιθανών μαρτύρων (π.χ. του/της καταγγέλλοντος/ουσας, αν είναι πρόσωπο διαφορετικό από το θύμα), είτε στο χώρο της δομής είτε στα κεντρικά γραφεία του φορέα, ανάλογα με το πως κρίνεται ότι εξασφαλίζεται καλύτερα η εχεμύθεια και η ομαλή λειτουργία του προγράμματος για τα υπόλοιπα ωφελούμενα παιδιά.

Στις άμεσες ενέργειες μετά την καταγγελία περιστατικού κακοποίησης, σεξουαλικής κακοποίησης, υπόνοιας, κινδύνου ή απειλής περιλαμβάνεται

- η διοικητική μέριμνα ώστε το καταγγελλόμενο (ενήλικο) άτομο να απομακρύνεται αμέσως από το Κ.Φ.Α.Α.

Με ευθύνη της Επιτροπής που ορίζει το Δ.Σ. :

- εξασφαλίζεται αμέσως και άσχετα με τα αποτελέσματα της διερεύνησης ασφαλές περιβάλλον για το θύμα ή και σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία της ΓΓΘΠ&ΕΠ ζητείται η απομάκρυνση του φερόμενου ως θύτη εφόσον πρόκειται για ανήλικο (ή και του θύματος, κατά περίπτωση), με κριτήριο τη βέλτιστη προστασία καθενός ξεχωριστά και όλων των φιλοξενουμένων του Κ.Φ.Α.Α., αν για παράδειγμα υπάρχει ο φόβος των αντιποίνων ή περαιτέρω εκφοβισμού κλπ.

- η παραπομπή του θύματος σε ιατρικές υπηρεσίες ώστε να εξετασθεί άμεσα και να προσφερθεί η κατάλληλη περίθαλψη εφόσον χρειάζεται.

Επίσης ενημερώνονται οπωσδήποτε οι Εντεταλμένοι/ες Επίτροποι όλων των εμπλεκόμενων παιδιών με ευθύνη του/της Υπεύθυνου/ης Πολιτικής Παιδικής Προστασίας ή της Υπεύθυνης Έργου και ζητείται η συνεργασία τους.

Βήμα 3ο : Πορίσματα της διαδικασίας διερεύνησης/Προτεινόμενες ενέργειες

Από τη στιγμή που θα ολοκληρωθούν οι διαδικασίες έρευνας, η Επιτροπή καταγράφει σε πρακτικό/α τα συμπεράσματά της. Το πόρισμα/εισήγηση αποστέλλεται το γρηγορότερο δυνατόν στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΝΟΣΤΟΥ. Η Επιτροπή μπορεί να εισηγείται σε αυτό τη λήψη μέτρων, όπως η απόλυση ή η διαδικασία της μη-συμμόρφωσης* ή και την παραπομπή της υπόθεσης στις αρμόδιες αστυνομικές ή εισαγγελικές αρχές ανάλογα με τη βαρύτητα του περιστατικού. Η τελική απόφαση για την πορεία της υπόθεσης είναι αρμοδιότητα του Διοικητικού Συμβουλίου.

Αν το θύμα είναι ανήλικο, νεότερο από 18 ετών και σε κάθε περίπτωση, αν τα περιγραφόμενα περιστατικά αποτελούν ποινικό αδίκημα σύμφωνα με τους ελληνικούς νόμους γίνεται **άμεσα** καταγγελία στις αρμόδιες αστυνομικές και δικαστικές αρχές, με προηγούμενη συγκατάθεση του ανήλικου θύματος ή και χωρίς αυτήν, σε συνεργασία με τον/την Εντεταλμένο/η Επιτροπείας. Λόγω της ιδιαίτερης φύσης της καταγγελίας, ως προς τα μέτρα που θα ληφθούν οφείλουν να ληφθούν υπόψη ταυτόχρονα δύο αρχές: το βέλτιστο συμφέρον του θύματος, και το τεκμήριο της αθωότητας του φερόμενου ως δράστη.

Η αρχή του βέλτιστου συμφέροντος του θύματος του δίνει τη δυνατότητα να διατηρήσει την ανωνυμία του έναντι του φερόμενου ως δράστη και να καταθέσει όσες πληροφορίες επιθυμεί, χωρίς να του ασκείται πίεση, πράγμα που δυσχεραίνει τόσο την έρευνα των περιστατικών, όσο και την άμυνα του φερόμενου ως δράστη απέναντι στην κατηγορία. Έτσι, όταν υπάρχουν αδιάσειστα στοιχεία και πλήρης γνώση του φερόμενου ως δράστη ως προς τα σχετικά με την κατηγορία, μπορούν να επιβληθούν πειθαρχικές ποινές που φτάνουν μέχρι την απόλυση (αν είναι εργαζόμενος/η ή την αίτηση προς την ΓΓΘΠ&ΕΠ για την απομάκρυνσή του αν είναι ωφελούμενος/η) ή στην περίπτωση του εξωτερικού συνεργάτη μπορεί να αποφασιστεί διακοπή της συνεργασίας.

* ΣΗΜΕΙΩΣΗ : Διαδικασία μη συμμόρφωσης στο πλαίσιο του συστήματος εξασφάλισης ποιότητας ISO που εφαρμόζει ο φορέας και έχει υιοθετήσει το έργο: σε περιπτώσεις απόκλισης της τελικής υπηρεσίας από τις προδιαγραφές / κανονισμούς ή απαιτήσεις ή και ελλιπούς εφαρμογής διαδικασίας υλοποίησης έργων, ο φορέας εφαρμόζει την διαδικασία χειρισμού της μη συμμόρφωσης. Η διαδικασία εφαρμόζεται κάθε φορά που ανιχνεύεται μία μη συμμόρφωση σε οποιαδήποτε φάση κατά την πορεία ολοκλήρωσης μιας υπηρεσίας. Η ενέργεια αυτή κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να καθοριστεί ο κατάλληλος χειρισμός, η αξιολόγηση και η επίλυση του προβλήματος.

B2.10.7.4 Αντιμετώπιση/ Υποστήριξη ωφελούμενου (Τί κάνουμε για την υποστήριξη ωφελουμένου του ΚΦΑΑ που έπεσε θύμα περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης ή κακοποίησης ανηλίκου):

Μέτρα προστασίας και ενέργειες υποστήριξης του παιδιού θύματος.

Στην περίπτωση που το ωφελούμενο ανήλικο άτομο αντιμετώπισε κίνδυνο ή προσβολή της ακεραιότητας ή της αξιοπρέπειάς του, σεξουαλική κακοποίηση ή ενδεχόμενη ή πραγματική βία, προβλέπεται ο σχεδιασμός και η **εφαρμογή συγκεκριμένης και εξατομικευμένης παρέμβασης για την άμεση και μεσοπρόθεσμη προστασία και υποστήριξή του.**

Μέσω του σχεδιασμού της παρέμβασης επιδιώκεται η οργάνωση ολιστικού πλάνου υποστήριξης του ανηλίκου ατόμου με στόχους την ασφάλειά του, την άμεση ανακούφιση της κακοποίησης που υπέστη πχ πιθανά τραύματα κλπ, τη φροντίδα της ψυχικής του υγείας, τη νομική συνδρομή και συμβουλευτική όπου χρειάζεται, τη διασύνδεση με άλλες υπηρεσίες και αρχές, ταυτόχρονα με την ψυχο-κοινωνική στήριξη του παιδιού και τελικό στόχο την αποκατάσταση του τραύματος και την ανάπτυξη της ανθεκτικότητάς του. Το σχέδιο παρέμβασης προκύπτει ως αποτέλεσμα της διερεύνησης της κατάστασης και της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντός του. Προετοιμάζεται σε συνεργασία με τον/την Εντεταλμένο/η Επίτροπο και το πρόσωπο αναφοράς/σύμβουλο, με φροντίδα του/της Υπεύθυνου/ης ΠΠΠ και του/της Συντονιστή/ριας του ΚΦΑΑ, σε συνεννόηση με την Υπεύθυνη Εργου. Στο πλαίσιο των ενεργειών παρακολούθησης και αξιολόγησης της υλοποίησης των εξατομικευμένων υπηρεσιών προς το ανήλικο άτομο, παρακολουθείται αρμοδίως (Συντονιστής/ρια, Υπ/νος ΠΠΠ) η πορεία υλοποίησης του σχεδίου ανταπόκρισης στο πρόβλημα του παιδιού και η υποστήριξή του και κατ' επέκταση η υλοποίηση διορθωτικών ή υποστηρικτικών ενεργειών αν χρειάζεται, με εργαλείο παρακολούθησης το Ατομικό Σχέδιο Δράσης.

Το δημιουργούμενο σχέδιο παρέμβασης πρέπει οπωσδήποτε να περιέχει προβλέψεις για

-την άμεση και πρακτική προστασία του παιδιού θύματος από τον φερόμενο ως θύτη όπως για παράδειγμα την υποβολή επείγοντος αιτήματος στην αρμόδια ΓΓΘΠ&ΕΠ για την απομάκρυνσή του από το ΚΦΑΑ για λόγους ασφάλειας

- την άμεση μεταφορά ή παραπομπή, ανάλογα με την εκτίμηση της κατάστασης, του παιδιού θύματος σε κατάλληλες ιατρικές ή άλλες υπηρεσίες

-την συνεργασία μεταξύ όλων των μελών της επιστημονικής ομάδας του ΚΦΑΑ για την εξυπηρέτηση του σχεδίου παρέμβασης και την αντίστοιχη ενημέρωση και ενίσχυση των ΥΚΦ

που θα έρθουν σε επαφή με το παιδί ώστε να ξέρουν αν χρειάζεται κάποια ειδική μεταχείριση ή στοιχεία που πρέπει να προσέξουν

-την εντατική και συνεχή εποπτεία της καθημερινότητας του παιδιού ώστε να εξασφαλισθεί ότι δεν θα υπάρχουν περαιτέρω συνέπειες, πχ αυτοτραυματισμοί κλπ., καθώς και ότι το πλάνο αποκατάστασης λειτουργεί όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά.

B2.10.8 Πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων που αφορούν βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία, αναγκαστική εργασία ή εμπορία ανθρώπινων όντων ή μερών του ανθρώπινου οργανισμού.

Η μέριμνα του προγράμματος των Κ.Φ.Α.Α. για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων από κινδύνους βασανιστηρίων, απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης, αναγκαστικής εργασίας, εκμετάλλευσης ή πώλησης οργάνων κλπ παίρνει υπόψη το ειδικό βάρος που έχουν αυτές οι μορφές βίας για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων που κινδυνεύουν (ή έχουν πέσει κατά το παρελθόν) θύματα εμπορίας, trafficking κλπ. Οι υπηρεσίες που παρέχονται ως προς τα θέματα αυτά έχουν τρεις διαστάσεις, την πρόληψη (να μην πέσουν θύματα τα παιδιά στο μέλλον), την άμεση ανίχνευση και αντιμετώπιση όποιου σχετικού κινδύνου και τη θεραπεία (να υποστηριχθεί το παιδί που πιθανόν βίωσε αυτές τις εμπειρίες ώστε να ξεπεράσει το τραύμα).

B2.10.8.1 Πρόληψη

Τα μέτρα που λαμβάνονται για την πρόληψη του κινδύνου να πέσουν τα ωφελούμενα παιδιά θύματα απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης, τιμωρίας, εμπορίας κλπ. περιλαμβάνουν:

- Τη συστηματική ενημέρωση, πληροφόρηση και εκπαίδευση των ωφελούμενων παιδιών σε θέματα δικαιωμάτων και ευρωπαϊκών αξιών, σε συνδυασμό με την ανάλυση των σχετικών κινδύνων, αλλά και την ανάδειξη των τρόπων προστασίας και αυτοπροστασίας, στο πλαίσιο των ομάδων, συνελεύσεων, ατομικών συνεδριών κλπ που υλοποιούνται στο έργο των ΚΦΑΑ, από τους/τις συμβούλους/κοινωνικούς λειτουργούς/πρόσωπα αναφοράς, τους/τις δικηγόρους (νομική συμβουλευτική), αλλά και τους/τις εκπαιδευτικούς. Για παράδειγμα, η ενημέρωση-επεξεργασία με τη συμμετοχή των παιδιών ζητημάτων που αφορούν την «μαύρη εργασία» επιτρέπει επίσης την ανάδειξη των κινδύνων που αφορούν την εμπορία οργάνων, το trafficking κλπ.

- Τη συνεργασία με άλλους φορείς για την ενίσχυση της πληροφόρησης και ενημέρωσης των ωφελουμένων, όπως για παράδειγμα με τις υπηρεσίες των μεντόρων της Γενικής Γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας.
- Όπως αναφέρεται και στον Κώδικα Δεοντολογίας του προσωπικού του έργου των Κ.Φ.Α.Α. απαγορεύεται η προσωπική επαφή με τα ωφελούμενα ανήλικα άτομα, καθώς και η τιμωρητική, κτητική σχέση μαζί τους.

B2.10.8.2 Αντιμετώπιση

Σε συνδυασμό με τα παραπάνω προβλέπονται επίσης μέτρα για την ανίχνευση και αντιμετώπιση οποιουδήποτε σχετικού περιστατικού σε εξατομικευμένη βάση. Τα μέτρα αυτά αφορούν:

- την εφαρμογή του Ατομικού Σχεδίου Δράσης για την οργάνωση της ανταπόκρισης στις ανάγκες του ανηλικού ατόμου ως αποτέλεσμα της διερεύνησης των αναγκών του και της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντός του, άρα και της ενδυνάμωσής του για να ξέρει τί πρέπει να κάνει σε περίπτωση κινδύνου ή προσβολής, αλλά επίσης και για να οργανωθούν οι ενέργειες που θα χρειαστεί να γίνουν για την προστασία και την υποστήριξη του παιδιού εφόσον έχει εμπλακεί σε κυκλώματα εμπορίας, δέχεται απειλές ή εκβιασμό κλπ. Η διεργασία της διερεύνησης των αναγκών και της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντος που συντελείται στο πλαίσιο της Συμβουλευτικής σχέσης μεταξύ του επαγγελματία/προσώπου αναφοράς του ασυνόδετου ανηλικού στα Κ.Φ.Α.Α. συμβάλλει στην οικοδόμηση σχέσης εμπιστοσύνης, ώστε το παιδί να μπορεί να εκμυστηρευτεί όποιο πρόβλημα ή ανησυχία έχει, αν για παράδειγμα αισθάνεται ότι απειλείται για οποιοδήποτε λόγο. Ταυτόχρονα ο/η αρμόδιος επαγγελματίας (κοινωνικός λειτουργός) να μπορεί να ανιχνεύσει σχετικά θέματα, πχ αλλαγή συμπεριφοράς, πολύωρες και αδικαιολόγητες απουσίες, αγορές αντικειμένων που δεν δικαιολογούνται κλπ.
- Βάσει της μεθοδολογίας υλοποίησης των υπηρεσιών στα Κ.Φ.Α.Α., προβλέπεται η τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης των υπηρεσιών προς το ανήλικο άτομο, όπως αυτές περιγράφονται στο Ατομικό

Σχέδιο Δράσης. Επομένως, καθίσταται δυνατή η υλοποίηση διορθωτικών ή υποστηρικτικών ενεργειών αν χρειάζεται.

- Η Συμβουλευτική ως κεντρική μεθοδολογική επιλογή που διαπερνά όλες τις υπηρεσίες του έργου επιτρέπει την παροχή εξατομικευμένης και προσωπικής καθοδήγησης του ασυνόδευτου ανηλίκου ατόμου ως προς τα δικαιώματά του και τους τρόπους άσκησής τους, άρα και της αυτοπροστασίας του, από όλο το προσωπικό του Κ.Φ.Α.Α. στο πλαίσιο της αρμοδιότητας και της εξειδίκευσης καθενός/μιας. Οι διεργασίες αυτές συνοδεύονται από υπηρεσίες νομικής συμβουλευτικής καθώς και εκπαίδευσης ως προς τα δικαιώματα και τις ευρωπαϊκές αξίες, προκειμένου να υποστηριχθεί η προσωπική ανάπτυξη του/της ανηλίκου/ης στην πορεία προς την ενηλικίωση και την αυτονόμηση, αλλά ταυτόχρονα να διασφαλισθεί ότι είναι ικανό να διακρίνει τους κινδύνους και να αναζητήσει βοήθεια και υποστήριξη.

- Οι υπηρεσίες του έργου των Κ.Φ.Α.Α. συνεργάζονται στενά στο πλαίσιο της συγκρότησης και τακτικής αναθεώρησης του Ατομικού Σχεδίου Δράσης κάθε παιδιού με τον/την Εντεταλμένο/η Επίτροπο που ασκεί την επιμέλεια του ανηλίκου ατόμου και στο πλαίσιο της σχετικής νομοθεσίας εκπροσωπεί και φροντίζει για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του και τη νομική προστασία του.

Προβλέπονται επίσης:

- η λειτουργία μηχανισμού εσωτερικής αξιολόγησης που μεταξύ άλλων ζητά τη γνώμη των παιδιών για τις υπηρεσίες που τους παρέχονται, καθώς και μετρά το βαθμό ικανοποίησης των επωφελουμένων ασυνόδευτων παιδιών, όπως και των στελεχών και προσωπικού του Κ.Φ.Α.Α. Μέσω της εσωτερικής αξιολόγησης είναι δυνατόν να ανιχνευθούν και επομένως να αντιμετωπισθούν τυχόν προκλήσεις ή κίνδυνοι σε βάρος του παιδιού (βλ. αναλυτικότερα στον Εσωτερικό Κανονισμό).

- μηχανισμός για την υποβολή αναφορών και παραπόνων (και ανατροφοδότησης) από τα ασυνόδευτα ανήλικα άτομα, γνωστοποιημένος και προβεβλημένος στα ίδια τα παιδιά από την πρώτη μέρα της υποδοχής τους στο Κ.Φ.Α.Α. και όσο διαρκεί η παραμονή τους στο πρόγραμμα. Ο μηχανισμός αυτός

είναι κατάλληλα διαμορφωμένος ώστε να είναι φιλικός και εύχρηστος από παιδιά και εφήβους. Μέσω του μηχανισμού αυτού είναι δυνατόν να εντοπισθούν παράπονα και προβλήματα αυτού του θεματικού πεδίου που πιθανόν αντιμετωπίζουν τα ωφελούμενα άτομα. Επίσης, μέσω του μηχανισμού αυτού τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να ενημερώσουν την ομάδα έργου και το φορέα με ασφάλη για τα ίδια τρόπο για όποιο τέτοιο περιστατικό πέφτει στην αντίληψή τους, πχ για συγκάτοικο, συμμαθητή κλπ.

Εφόσον υπάρχουν ενδείξεις ή πραγματικά περιστατικά που δείχνουν ότι κάποιο ωφελούμενο παιδί έχει εμπλακεί σε κυκλώματα εμπορίας ανθρώπων κλπ., είναι μάρτυρας ή θύμα απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης κλπ, ενημερώνονται αμέσως οι αρμόδιες Αρχές, με ευθύνη της Υπεύθυνης Έργου και του Δ.Σ. του φορέα.

- Αν μέσα από τις διεργασίες του έργου και την αλληλεπίδραση ωφελουμένου ασυνόδευτου ανηλίκου και μέλους ή μελών της ομάδας υποστήριξης του Κ.Φ.Α.Α. διαπιστωθεί ή υπάρχουν ενδείξεις ότι το συγκεκριμένο παιδί έχει υπάρξει θύμα βασανιστηρίων ή απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή έχει εξαναγκασθεί σε εργασία ή έχει πέσει θύμα ιατρικών πράξεων για την απόκτηση κέρδους κλπ, ενημερώνεται αμέσως το πρόσωπο αναφοράς/κοινωνικός λειτουργός που λειτουργεί ως ατομικός σύμβουλος του παιδιού. Σε συνεργασία με τον/την Συντονιστή/ρια του Κ.Φ.Α.Α., τον/την Επιστημονικά Υπεύθυνο/η του Κ.Φ.Α.Α. και τον/την Υπεύθυνο/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας, καθώς και τον/την Εντεταλμένο/η Επίτροπο του παιδιού, σχεδιάζεται η εξατομικευμένη θεραπευτικού χαρακτήρα παρέμβαση που θα ακολουθήσει και η οποία αποτελείται συνήθως από συνδυασμό μέτρων, πχ παραπομπή σε εξειδικευμένο κέντρο ψυχολογικής υποστήριξης για θύματα βασανιστηρίων, ενδυνάμωση-εμπύχωση στο πλαίσιο της δομής, νομική υποστήριξη και συμβουλευτική αν χρειάζεται, μετά από διερεύνηση του θέματος μαζί με το παιδί και με τη συναίνεσή του, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του. Η παρέμβαση οργανώνεται στο πλαίσιο του Ατομικού Σχεδίου Δράσης προκειμένου να παρακολουθείται και να αξιολογείται η πορεία υλοποίησης της και να διευκολύνεται η λήψη διορθωτικών ή επιπλέον μέτρων εφόσον χρειάζεται.

B2.11 Μηχανισμοί παρακολούθησης για την διασφάλιση της εφαρμογής όλων των μέτρων της Π.Π.Π. στο Κ.Φ.Α.Α.

Για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας λαμβάνονται τα εξής μέτρα:

- Ο ρόλος του Υπεύθυνου/ης Πολιτικής Παιδικής Προστασίας

Στο Κ.Φ.Α.Α. ορίζεται Υπεύθυνος/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας, ο/η οποίος/α είναι μέλος της επιστημονικής ομάδας του φορέα, παρακολουθεί την τήρηση της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας σε επίπεδο καθημερινής λειτουργίας του Κ.Φ.Α.Α., εκπαιδεύει το προσωπικό στην Π.Π.Π. τόσο σε συνεργασία με την Υπεύθυνη Έργου με ορισμένες συναντήσεις, όσο και κατά την καθημερινή λειτουργία των δομών και συντονίζει τις συναντήσεις με το προσωπικό του Κ.Φ.Α.Α., όποτε κρίνεται απαραίτητο. Με την υπογραφή της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας, του Εσωτερικού Κανονισμού και του Κώδικα Δεοντολογίας κατά την έναρξη των απασχολούμενων ατόμων, το προσωπικό λαμβάνει γνώση και δεσμεύεται να τηρεί τα παραπάνω και να λειτουργεί σύμφωνα με το καθηκοντολόγιο που ορίζεται στον Εσωτερικό Κανονισμό του έργου, ανάλογα με την ειδικότητά του. Ο/Η Υπεύθυνος/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας ελέγχει σε καθημερινό επίπεδο την τήρηση της πολιτικής και ενημερώνει τον/την Συντονιστή/ρια του Κ.Φ.Α.Α. και την Υπεύθυνη Έργου για την πορεία υλοποίησης του έργου ως προς την τήρηση της πολιτικής παιδικής προστασίας.

Σε περιπτώσεις κρίσεων αξιολογεί την τήρηση των «πρωτοκόλλων» και διαδικασιών διαχείρισης κρίσεων σύμφωνα με τις προδιαγραφές του φορέα και ενημερώνει την Υπεύθυνη Έργου. Επιπλέον, συμμετέχει στο σχεδιασμό πρωτοκόλλων για την πρόβλεψη και την αποφυγή κινδύνων. Ο/Η Υπεύθυνος/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας έρχεται σε επαφή με τους ωφελούμενους σε περιπτώσεις διερεύνησης περιστατικών, ενώ πραγματοποιεί εξατομικευμένες συναντήσεις μαζί τους όποτε απαιτείται. Ο/Η Υπεύθυνος/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας συντάσσει εξαμηνιαία έκθεση για το Κ.Φ.Α.Α. στην οποία αναφέρονται συγκεντρωτικά τα στοιχεία τήρησης ή μη της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας και ο τρόπος που διασφαλίστηκε η Πολιτική Παιδικής Προστασίας στο Κ.Φ.Α.Α. (καταγραφή εκπαιδύσεων, μέτρα πρόληψης, ενέργειες σε επείγοντα περιστατικά κλπ.) Σε περίπτωση μη τήρησης της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας ο/η Υπεύθυνος/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας συντάσσει έκθεση προς την Υπεύθυνη Έργου με κοινοποίηση στη Διοίκηση του φορέα η οποία περιέχει την ανάλυση του περιστατικού. Στη συνέχεια, επιτροπή ορισμένη

από το Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα πραγματοποιεί τη διερεύνηση του περιστατικού και ενημερώνει τόσο την Υπεύθυνη Έργου, όσο και τον/την Υπεύθυνο/η Πολιτικής Παιδικής Προστασίας για τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν και τις ενέργειες που απαιτούνται.

Επιπλέον, για τον εντοπισμό παρεκκλίσεων, κινδύνων κλπ και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας ο ΝΟΣΤΟΣ εφαρμόζει τις εξής διαδικασίες και πρακτικές:

-Παρακολούθηση και αξιολόγηση των υπηρεσιών που παρέχονται στο πλαίσιο του ΚΦΑΑ από την Ομάδα Εργου

- Διαδικασία μη συμμόρφωσης στο πλαίσιο του συστήματος εξασφάλισης ποιότητας ISO που εφαρμόζει ο φορέας και έχει υιοθετήσει το έργο: σε περιπτώσεις απόκλισης της τελικής υπηρεσίας από τις προδιαγραφές / κανονισμούς ή απαιτήσεις ή και ελλιπούς εφαρμογής διαδικασίας υλοποίησης έργων, ο φορέας εφαρμόζει την διαδικασία χειρισμού της μη συμμόρφωσης. Η διαδικασία εφαρμόζεται κάθε φορά που ανιχνεύεται μία μη συμμόρφωση σε οποιαδήποτε φάση κατά την πορεία ολοκλήρωσης μιας υπηρεσίας. Η ενέργεια αυτή κρίνεται απαραίτητη προκειμένου να καθοριστεί ο κατάλληλος χειρισμός, η αξιολόγηση και η επίλυση του προβλήματος

-Μηχανισμός αναφορών/παραπόνων/προτάσεων βελτίωσης με ειδική εφαρμογή για παιδιά, προσβάσιμος σε όλ@ , εργαζόμενους/ες, συνεργάτες/ριες, προμηθευτές κλπ.

- Μηχανισμός εσωτερικής αξιολόγησης που μεταξύ άλλων ζητά τη γνώμη των παιδιών για τις υπηρεσίες που τους παρέχονται, καθώς και μετρά το βαθμό ικανοποίησης των επωφελουμένων ασυνόδευτων παιδιών, όπως και των στελεχών και προσωπικού του Κ.Φ.Α.Α. Μέσω της εσωτερικής αξιολόγησης είναι δυνατόν να ανιχνευθούν και επομένως να αντιμετωπισθούν τυχόν προκλήσεις ή κίνδυνοι σε βάρος του παιδιού (βλ. Κεφ. 3.8 ΕΚΛ Κ.Φ.Α.Α.).

- Εξαμηνιαία έκθεση του/της Υπεύθυνου/ης Πολιτικής Παιδικής Προστασίας για το Κ.Φ.Α.Α. στην οποία αναφέρονται συγκεντρωτικά τα στοιχεία τήρησης ή μη της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας και ο τρόπος που διασφαλίστηκε η Πολιτική Παιδικής Προστασίας στο Κ.Φ.Α.Α. (καταγραφή εκπαιδεύσεων, μέτρα πρόληψης, ενέργειες σε επείγοντα περιστατικά κλπ.) που υποβάλλεται στην Υπεύθυνη έργου.

ΕΚΠΟΣΠΟ Νόστος

Νοταρά 45 & Μετσόθου 30, Αθήνα 106 83

T: 210 88 15 310 F: 210 52 21 950

E: info@nostos.org.gr W: www.nostos.org.gr

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση παραβίασης του Κώδικα Δεοντολογίας ή οποιασδήποτε παραβίασης εκ μέρους μέλους του προσωπικού της προστασίας και της ασφάλειας των παιδιών, η Ομάδα Έργου εισηγείται στο Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα πιθανές κυρώσεις, όπως η γραπτή προειδοποίηση, σύσταση, απομάκρυνση από την άμεση επαφή με τα παιδιά ή και αναστολή εργασίας τηρουμένων των προβλέψεων της εργατικής νομοθεσίας.